

UNIVERZITA PALACKÉHO V
OLOMOUCI PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Ústav speciálněpedagogických studií

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Vývoj názorů seniorů s sluchovým postižením ku
kompenzačním pomůckám

Bc. Lea Pálošová

Olomouc 2024

prof. PhDr. PaedDr. Miloň Potměšil, Ph.D.

Čestné prehlásenia

Prehlasujem, že som diplomovú prácu spracovala samostatne a použila len pramene uvedené v zozname použitých zdrojov.

V Olomouci apríl 2024

Pod'akovanie

V tejto časti by som rada pod'akovala vedúcemu práce prof. PhDr. PaedDr. Miloňovi Potměšilovi, Ph.D za jeho odborné pripomienky. Ďalej by som rada pod'akovala mojim kolegom z práce za podporu, povzbudzovanie a pochopenie v priebehu celého môjho štúdia a písania tejto diplomovej práce. Moje posledné pod'akovanie patrí mojej rodine a partnerovi, ktorí pri mne stoja.

ANOTÁCIA

Meno a priezvisko:	Bc. Lea Pálošová
Katedra a fakulta:	Ústav špeciálnepedagogických študií, Pedagogická fakulta
Vedúci práce:	prof. PhDr. PaedDr. Miloň Potměšil, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Názov práce:	Vývoj názorov seniorov so sluchovým postihnutím ku kompenzačným pomôckam
Názov v angličtine:	Development of opinions of seniors with hearing impairment on compensatory aids.
Zvolený typ práce:	Diplomová (Nav.)
Anotácia práce:	<p>Diplomová práca sa zaoberá oblasťou seniora so sluchovým postihnutím. Táto oblasť je spojená s oblasťou kompenzačných pomôcok. V rámci teoretického rozsahu v prvej kapitole podáva informácie o priebehu poslednej životnej etape. V prvej kapitole sa nachádzajú i získané znalosti o sociálnej službe a jej možnosti poskytovania seniorom. Následne sa presunieme k zdravotnému stavu sluchového orgánu seniorov. Vyskytuje sa u nich ušný šelest a starecká nedoslýchavosť. Jednotlivé pojmy sú jednotlivo popísané, nájdete tam informácie o príčinách či ich liečbe. Poslednou oblasťou v teoretickej časti sú kompenzačné pomôcky. V tejto kapitole nájdete možnosti ako ich získať. Nasledujúce riadky sa zameriavajú na jednotlivé pomôcky a ponúkajú vám ich popis. V praktickej časti zistíte aké sú ciele a výskumne otázky autorky. Získate informácie o tom, akým spôsobom sa snažila splniť ciele a nájsť odpovede. V interpretácii dát sa pozriete na oblasti, ktoré boli vytvorené na základe cieľov a výskumných otázok. Diskusia vám ponúkne odpovede, z ktorých vyvstávajú ďalšie otázky.</p>
Kľúčové slová	Senior, sluchové postihnutie, ušný šelest, starecká nedoslýchavosť, kompenzačné pomôcky, načúvací prístroj, kochleárny implantát
Anotácia v angličtine	<p>The thesis deals with the area of the hearing impaired elderly. This area is linked to the area of compensatory aids. Within the theoretical scope, the first chapter gives information about the course of the last stage of life. In the first chapter there is also the acquired knowledge about the social service and its possibilities of providing it to the elderly. Subsequently, we move to the health status of the hearing organ of the elderly. They are affected by tinnitus and</p>

	<p>presbycusis. The individual concepts are individually described, information about the causes or their treatment is found. The last area in the theoretical part is compensatory aids. In this chapter you will find the possibilities to obtain them. The following lines focus on the individual aids and offer you a description of them. In the practical part you will find out what the author's aims and research questions are. You will get information about the ways in which she tried to meet the objectives and find the answers. In the interpretation of the data, you will look at the domains that were created based on the objectives and research questions. The discussion will offer you the answers from which further questions arise.</p>
Kľúčové slová v angličtine	Senior, hearing impairment, tinnitus, presbycusis, compensatory aids, hearing aid, cochlear implant
Prílohy viazané v práci	Príloha č.1: prepísaný text prejavu účastníkov výskumu
Rozsah práce	82 s. (110 722).
Jazyk práce	Slovenčina

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení:	Bc. Lea PÁLOŠOVÁ
Osobní číslo:	D210054
Adresa:	Čerešňová 14, Chorvátsky Grob, 90025 Chorvátsky Grob, Slovenská republika
Téma práce:	Vývoj názorov seniorov so sluchovým postihnutím ku kompenzačným pomôckam.
Téma práce anglicky:	Development of opinions of seniors with hearing impairment on compensatory aids.
Jazyk práce:	Slovenština
Vedoucí práce:	prof. PhDr. PaedDr. Miloň Potměšil, Ph.D. Ústav speciálněpedagogických studií

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce bude rozdělena do čtyřech kapitol, v kterých bude vysvětlena problematika sluchového postihnutí, jeho možnými kompenzacemi. Vysvětlená v nej bude aj oblasť osôb starších ako 65 rokov.

Teoretická časť, tri kapitoly, sa bude zaoberať sluchovým postihnutím, kompenzačnými pomôckami a osobami v seniorskom veku. Cieľom teoretickej časti je priblížiť tému verejnosti.

Praktická časť diplomovej práce bude zameraná na seniorov so sluchovým postihnutím. Využije sa kvalitatívna metóda zberu dát. Pomocou polo štruktúrovaného rozhovoru autor zistí aké postoje a názory mal človek so stráčajúcim sluchom voči kompenzačným pomôckam. V akej situácii sa nachádzal, odkiaľ získaval informácie o kompenzačných pomôckach, z akého dôvodu zastával daný názor. Autor pred začatím rozhovoru bude mať pripravené otázky, ak to bude potrebné tak v priebehu rozhovoru otázky doplní o ďalšie, ktoré doplnia celkový obraz daného respondenta. Cieľom praktickej časti bude objasniť dôvody odmietania či prijímania kompenzačných pomôcok seniorom. Následne budú spísané odporúčania od autora.

Cieľ diplomovej práce: Mnohí seniori odmietajú kompenzačné pomôcky. Cieľom práce bude zistiť aké sú najčastejšie dôvody odmietania a zároveň z akého dôvodu sa pre kompenzačnú pomôcku nakoniec rozhodli. Po analýze zozbieraných dát, autor skompletizuje informácie a spíše odporúčania pre sociálnych pracovníkov, ktorý pracujú so seniormi.

Seznam doporučené literatury:

Tota, M., & Totová, M. (2019). Senior není na odpis. Nová Forma.

Černá, M. (Ed.). (2015). Aktivní senior. ProWeL.

Kalvach, Z., & Hrabětová, E. (c2005). Senior a já– já a senior?. Diakonie Českobratrské církve evangelické.

Kašpar, Z. (c2008). Technické kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením (2., opr. vyd). Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.

Kabátová, Z., & Profant, M. (2012). Audiologie. Bratislava.

Hádková, K. (2016). Člověk se sluchovým postižením. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta

Horáková, R. (2012). Sluchové postižení: úvod do surdopedie. Portál.

Langer, J. (2013). Základy surdopedie. Univerzita Palackého v Olomouci.

Stav schvalování: Studentem dopracován podklad VŠKP

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího pracoviště:

Datum:

Obsah

Úvod	9
1 Senior	11
1.1 Pribeh poslednej životnej etapy	11
1.2 Sociálne služby pre seniorov so sluchovým postihnutím	15
2 Choroby ucha osôb seniorského veku	19
2.1 Ušný šelest	19
2.2 Starecká nedoslýchavosť	21
3 Kompenzačné pomôcky	24
3.1 Možnosti získania kompenzačných pomôcok	25
3.2 Pomôcky pre osoby nepočujúce	28
3.3 Pomôcky pre osoby nedoslýchavé	31
4 Vývoj názorov seniorov so sluchovým postihnutím ku kompenzačným pomôckam	36
4.1 Metodológia	36
4.2 Charakteristika výskumného vzorku	38
4.3 Interpretácia dát	41
Diskusia	52
Záver	55
Zoznam použitých zdrojov	56
Zoznam tabuliek	60
Zoznam obrázkov	61
Zdroje obrázkov	62
Zoznam príloh	64
Prílohy	65

Úvod

Diplomová práca s témou zameranou na seniora so sluchovým postihnutím bola vytvorená so záujmom autorky. Autorka samotná má sluchové postihnutie a s touto cieľovou skupinou pracuje ako sociálna pracovníčka. Jej zameranie je okrem iného aj poradenstvo v oblasti kompenzačných pomôcok. Autorka zažíva pri stretnutiach s touto skupinou ľudí neistotu z rozhodovania o kompenzačných pomôckach. Prichádzali i seniori, ktorí načúvací prístroj mali a boli poslaní od lekára za účelom vysvetlenia údržby získaného zariadenia. Medzi takými boli spokojní i nespokojní seniori. Vzhľadom k tomu, že sluchové postihnutie je rozšírený problém a ešte k tomu sa skupina osôb s takýmto postihnutím rozširuje, tak sa autorka tejto diplomovej práce rozhodla zamerať na túto problematiku.

Diplomová práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. Teoretická časť má tri kapitoly a poskytuje obraz teoretických poznatkov v Českej republike a vo svete.

Prvá kapitola sa zameriava na osoby seniorského veku. Na začiatku objasňuje problematiku starnutia, pohľadu osôb na to. Seniori sú rôznorodá skupina a každý reaguje na zmenu stavu inak. Okrem toho ich dokáže ovplyvniť aj ich okolie. V druhej podkapitole sa autorka venuje sociálnym službám, ktoré sa nachádzajú v Českej republike a pomáhajú osobám v nepriaznivej sociálnej situácii. Do takejto skupiny patria aj seniori, ktorí majú sluchové postihnutie. Tieto osoby sa z dôvodu sluchového postihnutia stretávajú s bariérami.

V druhej kapitole sa nachádzajú choroby, ktoré sa vyskytujú u seniorov. Jedná sa o ušný šelest a starecká nedoslýchavosť. Ušný šelest sa môže vyskytnúť aj u mladšej populácie a dokáže zneprijemniť život všetkým, čo ho majú. Zistíte či je možné ušný šelest vyliečiť a aké sú jeho rysy. Prečítate si aj o tom, prečo je tento šelest nebezpečný. Druhou chorobou je starecká nedoslýchavosť. Táto choroba postihuje seniorov. V kapitole sa objasňujú jej príčiny a dôvody vzniku. Následne sa kapitola zaoberá možnosťami rehabilitácie a zlepšenia sluchu.

V poslednej kapitole teoretickej časti sa diplomová práca zaoberá kompenzačnými pomôckami. Na začiatku ich klasifikuje podľa možnosti financovania týchto pomôcok. Následne ich rozdeľuje na pomôcky pre osoby nepočujúce a osoby nedoslýchavé. V týchto podkapitolách sú pomôcky viac popísané i s ich výhodami či nevýhodami.

Druhá časť diplomovej práce, praktická, je poslednou kapitolou, a to štvrtou. Nájdete v nej výskumné šetrenie autorky. Na začiatku vám bude vysvetlený zvolený spôsob získavania informácií. Poukáže na ciele a výskumné otázky, podľa ktorých boli vytvorené otázky pre rozhovor. Nasleduje interpretovanie dát získaných z rozhovoru, v ktorom sú informácie rozdelené podľa oblastí pre ľahšie orientovanie sa v téme. V diskusii nájdete zhrnutie

informácií a zodpovedané výskumné otázky. Na konci sa nachádza záver a zhrnutie, ktorým sa ukončuje diplomová práca.

1 Senior

Na oblasť seniora je v súčasnej dobe potrebné poukázať, doba sa mení a osôb v seniorskom veku pribúda. Na začiatku prvej podkapitoly nájdete prístupy osôb k etape senia. Tieto prístupy vám môžu pomôcť uvedomiť si, ako senior vníma svoju situáciu. Senior má svoje potreby, ciele, aktivity. Sú odlišné od ostatných etáp života. Táto etapa je široká a je nutné sa pozrieť na životné aspekty seniora, jeho choroby a možné prekážky.

Prvá podkapitola sa bude venovať **oblastiam fyzického, psychického či sociálneho zdravia**. Zdravie je v tomto období citlivé a krehké. Niekoľko riadkov bude venovaných i záujmom seniorov. Je nutné zamestnať tieto osoby niečím iným, keď odídu z práce, stratia svojich blízkych. Vzhľadom k tomu, že sa diplomová práca zaoberá seniorom so sluchovým postihnutím, poskytuje v tejto podkapitole aj odsek o sluchovom postihnutí a jeho vplyvu na život seniora.

V druhej podkapitole sa diplomová práca venuje **sociálnym službám** a ich stručným vysvetleniam. Sociálne služby umožňujú život seniora vo svojom domácom prostredí do posledného momentu. V prípade, že už to nie je možné, snažia posilňovať nezávislosť seniora. V podkapitole nájdete všetky služby, ktoré senior môže využiť v závislosti na svoj zdravotný a sociálny stav.

1.1 Priebeh poslednej životnej etapy

„**Starnutie** je súbor morfológických a funkčných zmien (involučných, regresívnych, negatívnych) prebiehajúcich postupne, so značnou interindividuálnou variabilitou a heterochronicky (v rôznych orgánoch a systémoch toho istého organizmu v rôznom veku) po dosiahnutí pohlavnej zrelosti (skorá involúcia prebiehajúca skôr - napr. involúcia týmusu, brzlíku - sa nepovažuje za súčasť starnutia) a adaptačných reakcií na nich.“ (Čevela et al., 2012, s. 20) Keď začne prichádzať nová etapa v živote, človek má možnosti sa na ňu pripraviť. Obdobie senia je životné obdobie, na ktoré sa dá pripraviť, je nutné myslieť na všetky aspekty tejto etapy. Tak ako na genetické dispozície, vhodné prostredie, možnosti na koho sa obrátiť. Je možné na ňu zabudnúť, predsa len v živote je na konci a ďaleko. Existuje **5 stratégií, ako ľudia na toto obdobie reagujú**. Prvým pohľadom, ako sa možno pozrieť na obdobie seniora je **konštruktívny pohľad**. Osoba sa nezastavila, naďalej sa rozvíja, buduje si ďalšie vzťahy, je spokojná a v živote nič neľutuje. Iný obraz na starnúcu osobu nám dá človek, ktorý je **závislý na iných**. Je pasívny a nedokáže sa sám o seba postarať. Ostatní musia plniť jeho potreby, ale i tak ho nič neuspokojí. V jeho záujmu je jeho vlastná osoba a manipuluje ostatnými tak, že

zveličuje svoje problémy. Opakom tejto osoby je senior s **obranným postojom**. Odmieťa pomoc, všetko zvládne sám. Mal naplňujúci život a obáva sa závislosti na inej osobe, nechce a nemá čas na udržiavanie vzťahov. Nie je schopný sa zvítať s novou etapou života. Štvrtou stratégiou je **osoba s nepriateľstvom**. Konflikty boli i v predošlých životných etapách. Zvaľuje vinu len na iných, je agresívny, žiarli na mladých. Nechce sa vzdať svojich vychodených ciest, bráni sa napríklad strate zamestnania. Poslednou cestou adaptácie môže byť **človek s nenávisťou voči sebe**. Je pesimista, nemá koničky. Cíti sa osamelý, ale spoločnosť nevyhľadáva a smrť považuje za vyslobodenie zo života. (Čeledová et al., 2016, s. 107)

U seniorov nachádzajúcich sa v poslednej etape, môžeme vidieť **3 rôzne prístupy k aktivitám** v tejto etape života. Jednak sa môže snažiť o zachovanie rovnakých aktivít ako v predošlej etape, len si upraví podmienky. Prípadne si aktivity, ktoré nezvládne nahradí tými, ktoré zvládne. Posledným prístupom môže byť dobrovoľné a vedomé vzdanie sa aktivít, ktoré nevyhovujú životu seniora a akceptovanie nedostatkov tohto obdobia. (Čeledová et al., 2016, s. 108-109)

Človek starne každý deň po celý život, **seniorské obdobie** sa začína kalendárnym vekom od 60 alebo 65 rokov, to je začínajúce starnutie, následne je vlastné starnutie, a to do 90 rokov. V prípade dožitia sa veku nad 90 rokov, je to už dlhovekosť. (Čeledová et al., 2016, s. 16) Ďalšie obdobie nie je. Toto obdobie môže trvať niekomu 5 rokov a pre niekoho sa môže natiahnuť aj na 40 rokov. I počas tohto obdobia človek neustále starne, jak fyzicky tak i psychicky. Proces **biologického starnutia** je u každého individuálny, obecné je vidno prvé znaky v koži. Vznikajú vrásky, vlasy vypadávajú a šedivejú, nechty nerastú tak rýchlo a hrubnú. Ďalej je možné vidieť staršieho človeka strácať svoju telesnú hmotnosť či výšku. Osobe sa v období senia znižuje i svalová výkonnosť a motorické schopnosti, z toho dôvodu môže nastať aj úbytok pohyblivosti, a teda sa zväčšuje pravdepodobnosť úrazu. Tomu môže pomôcť aj stuhnuté a bolestivé kĺby. Seniorovi sa oslabuje funkčnosť vnútorných orgánov, to je možné spozorovať v nechutenstve do jedla, neschopnosti stráviť látky či v poruche vylučovania. Seniora postihuje únava, ale i tak spí málo. Postupne sa u fyzického stavu tela zhoršujú i zmysly. Zhoršuje sa schopnosť vidieť ostro či schopnosť termoregulácie. Medzi znevýhodňujúce zmysly u seniorov môže byť sluch. (Čevela et al., 2012)

Sluch je ovplyvňovaný celý život, dokonca i v prenatalnom období môže dieťa počúvať zvuky a hudbu z okolia matky. Na sluch počas života vplýva niekoľko aspektov, z ktorého nejde určiť jednu príčinu zhoršeného sluchu, pokiaľ sa to netýka genetickej predispozície či úrazu alebo choroby. V období senia sa okrem iných chorôb môže vyskytnúť zhoršený sluch. (Kalinová, Mrázová, 2023, s. 16) V aktívnom období na sluch vplýva práca, rodina, sociálny

život. V živote seniora to môže byť to isté, avšak v prípade straty sluchu sú tieto okolnosti v živote k prospechu a posilňovaniu sluchu. Plusom je i správna kompenzačná pomôcka, týka sa to aj začínajúcej straty sluchu.

Tak ako externé a interné aspekty života človeka môžu vplývať na sluch, tak to funguje aj naopak. Strata sluchu môže vplývať na tieto aspekty v živote. **Tento zhoršený zmysel ovplyvňuje medzil'udskú komunikáciu.** Človek je spoločenský, tým pádom potrebuje s niekým komunikovať. V prípade, keď mu to zdravotný stav neumožňuje, uzavrie sa do seba, zhoršuje sa mu sebedomie, neodváži sa s niekým nadviazať rozhovor, nie to ešte i vybudovať vzťah a udržiavať ho. I keď seniora poznáme ako človeka na dôchodku bez práce, táto doba sa posúva a mnohí seniori naďalej zostávajú v práci. Strata sluchu môže mať dopad na tento bod života. Senior môže o prácu prísť, môže sa mu náročne hľadať nová práca, nielen vzhľadom na vysoký vek a sluch. Prípadne pracuje, ale pociťuje tlak z toho, že nepočuje dobre.

K pracovnému a sociálnemu životu je nutné doplniť kultúrny život. V prípade seniora, ktorý nepracuje a venuje sa svojej rodine a záujmom, tak taký koníček môže byť i návšteva divadla. Tento senior, v prípade sluchového postihnutia, môže naraziť na **bariéry**. Neprijemné bariéry, ktoré by mu mohli znechutiť návštevu kultúrneho života vo svojom meste. Medzi ďalšími bariérami môže byť nízka hlasitosť hovoreného slova v hromadnej doprave, osoba so sluchovým postihnutím i s načúvacím prístrojom niekedy nemá šancu porozumieť zmenám či výlukám nahlásených akusticky. So sluchovým postihnutím je ťažké sa aj niekoho opýtať, každý človek rozpráva inak. Nieкто môže rozprávať rýchlo, artikulovať takým spôsobom, že mu i tak nie je dobre rozumieť. Nieкто môže mať bradu či zakryté ústa niečím iným. Doprosovať sa zopakovaniu povedaného slova môže byť náročné pre hanblivú osobu. Okolie seniora, so stratou sluchu, si nemusí uvedomiť a všimnúť si zmenu správania. Človek, začlenený do spoločnosti, má svoje zabehané chodníčky. Z dôvodu straty sluchu, funguje vďaka rôznym ústupkom, prispôsobovaním sa a zažívaním nepríjemných situácií. (Hradilová et al., 2023) V domácom prostredí narobí sluchové postihnutie tiež zmätkov. Osoba nepočuje zvonenie zvonku, klopanie na dvere, pípanie pračky, bublanie vody, pády vecí na zem, budík či zvonenie mobilu.

Imobilný senior na lôžku nachádza potešenie okrem medzil'udského kontaktu i v televízii, knihách či rádiu. Z týchto štyroch vecí nedokáže senior so sluchovým postihnutím robiť tri činnosti bez kompenzačných pomôcok. K rádiu a k televízii potrebuje slúchadlá. Ku komunikácii zas načúvací prístroj či iné pomôcky. Tému kompenzačných pomôcok sa bude diplomová práca venovať v tretej kapitole. Programy v televízii občas ponúknu i titulky. Je zákonom stanovené minimum vysielaného času s titulkami. (Hradilová et al., 2023, s. 52)

Vyššie spomenuté telesné indispozície, ktoré môže znepríjemniť starnutie, je previazané i s psychickým starnutím a s psychickými indispozíciami. **Starnutie** sa netýka len fyzickej časti tela, ale i **psychickej**. Senior môže pociťovať úzkosť, depresie, neistoty. Čo sa týka emočnej stránky, seniora môže paralyzovať strach, môže byť emočne labilný. Z týchto pocitov môže vyvodiť svoje ďalšie kroky. Vyhýbať sa sociálnemu životu, skončiť s prácou, nemať snahu v záujmoch a izolovať sa od vonkajšieho sveta. Tomu nepomáhajú ani vekom znižované kognitívne schopnosti. Osobu v období senia často sprevádza zábudlivosť či zmätenosť pri rozprávaní. Pri aktivitách môže zas strácať sústredenie, byť dezorientovaný či sa mu znižovať pozornosť. Pre vnútornú pohodu počas obdobia senia môže pomôcť mať plán a držať sa ho, byť pripravený na túto etapu. Byť pozitívne naladený, tolerantný a byť schopný meniť názory či hodnotenie, snažiť sa o rozvíjanie vzťahov s rodinou či sociálnou skupinou okolo seba. Rešpektovať a prijímať to, čo prináša byť seniorom. Posledným bodom je byť rád za drobné potešenia a za každý deň. (Čevela et al., 2012, s. 126-127) To ako senior žil v predošlých obdobiach, ho ovplyvní v období senia.

Veľkou mierou sa na aktívny život seniora podieľa jeho **spoločenská aktivita**. Spoločnosť mu môže pomôcť v jeho pocite samoty. V prípade, že sa senior rozhodne byť v tomto období sám, môže ho toto rozhodnutie negatívne ovplyvniť. Kontakt s ľuďmi je v práci častý, spolu s rodinou a najbližšími priateľmi je to často okruh, v ktorom sa nachádzame každý deň. Po odchode do dôchodku môže stratiť pocit, že je žiadaný. Okruh priateľov sa môže stenčovať, až nakoniec, bez snahy nájsť si nových, môže senior stratiť pocit, že niekam patrí. Jediné, čo seniorovi zostane je rodina a jej ďalšia generácia. Avšak v prípade ovdovenia a možného rozvratu rodinných vzťahov, môže senior ostať osamelý. Strata spoločenských a rodinných vzťahov môže spôsobiť mrzutosť, stratu sebaúcty. Senior môže zažívať poníženie, diskrimináciu, ktoré sám nie je schopný vyriešiť. Nakoniec môže rezignovať a prestať sa starať sám o seba. (Čeledová et al., 2016, s. 87-88) Osoba v období senia potrebuje pre udržanie aktivity a pozitívnych pocitov vo svojom okolí ďalšie osoby, s ktorými môže tráviť čas, konverzovať, rozvíjať svoje koníčky.

Záujmy môžu vzbudiť u seniora druhý dych. Pre niekoho môže byť odchod z práce náročným obdobím, mení sa rytmus dňa, strácajú sa vzťahy s kolegami, znižuje sa príjem peňazí a senior môže pociťovať pocit nepotrebnosti. (Čevela et al., 2012, s. 95) Je pre seniorov prospešné zúčastniť sa voľnočasových aktivít alebo si ich nájsť. Záujmy môžu podporovať mobilitu seniora, kognitívne schopnosti, vzťahy s ostatnými. Dokážu umožňovať spoznávanie zaujímavých vecí, stretávanie nových ľudí. Rôzne miesta ako kultúrne centrum, centrum pre seniorov či miesto zamerané na jeho záujmy vytvára program i pre ľudí v období senia.

Aktívna participácia seniora má veľký **prínos pre spoločnosť**. Osoba v poslednom období života má celoživotné skúsenosti a poznatky. Jeho zapojenie do spoločenského života môže priniesť spoločnosti stabilitu a možnosť využiť skúsenosti a poznatky seniora v živote. (Čeledová et al., 2016, s. 103)

Obdobie senia sa vyznačuje **zvýšením výskytom chorôb**. Ako sú vyššie spomenuté deficitu seniorov, na telo dopadá aspekt fyzickej, psychickej, sociálnej a spirituálnej krehkosti. U **somatickej krehkosti** môže byť nechutenstvo s nedobrovoľným chudnutím, únava, svalová slabosť, pomalá chôdza či znižovanie pohybu. **Psychicky krehký** je senior v prípade, keď nastane depresia, kognitívny deficit, demencia, úzkosť či strach. Výskyt **sociálnej krehkosti** sa ukazuje ako osamelosť, ovdovenie a chudoba. Posledná **krehkosť, spirituálna**, berie seniorom motiváciu, nádej, chuť do života. (Čevela et al., 2012) Chorobe v období senia narastá jej závažnosť. Vytvára stres, ktorý môže spôsobiť ďalšie komplikácie, môžu pribúdať iné choroby, ktoré sa môžu navzájom kombinovať či ovplyvňovať. Ďalšími bodmi závažnosti choroby je, že sa predlžuje doba liečenia a môže sa zvýšiť pravdepodobnosť úmrtia. Taktiež aktívny a mobilný človek sa vďaka chorobe môže stať imobilný. Môžu sa vyskytovať príznaky, ktoré nie sú pre ňu typické, prípadne chýbajú a tým sa ťažšie určí diagnóza. Postupy liečby, rehabilitácie či diagnózy sa menia. Chorí seniori potrebujú iný prístup k ošetrovaniu a starostlivosti k nim. Je nutná ochrana dôstojnosti, životnej zmysluplnosti a sociálnych rolí. Senior nesmie rezignovať a byť zneuctený zdravotníckym personálom či službami. V procese liečby sa musí dať pozor na dôsledky imobility, stratenia svalovej hmoty a kondície. Nastáva prevencia v prípade porúch výživy a možnej dehydratácie. (Čevela et al., 2012, s. 119-120)

1.2 Sociálne služby pre seniorov so sluchovým postihnutím

Sociálne služby sa v rámci starostlivosti o seniorov majú snažiť o zachovanie dôstojnosti, nechať seniorom kontrolu nad sebou a nechať voľnú ruku pri rozhodovaní v prípade rozdvojení cesty. Osoba, v období senia, musí mať možnosť sa rozvíjať a robiť veci dôležité pre ňu. Je potrebné im poskytnúť a umožniť sociálne interakcie s okolím. Dôležitý bod starostlivosti o seniora je, aby mal uspokojené všetky potreby. (Čevela et al., 2012, s. 157) Medzi potreby ľudí vyššieho veku patrí fyziologické potreby, čo je napríklad potreba spánku, jedla či vody a iné. Medzi ďalšími potrebami sa nachádza potreba zvládať sám úkony, rozvíjať seba i svoje aktivity, ktoré vykonáva. Pri uspokojovaní potrieb seniorov je nutné myslieť i na potreby psychosociálne, medzi to patrí vyhýbať sa strachu a samote. (Motlová, 2007)

Seniori v sociálnych službách sú v starostlivosti sociálnych pracovníkov a pracovníkov v sociálnych službách. V Českej republike existuje **Etický kódex sociálnych pracovníkov**. **Etický kódex pracovníkov v sociálnych službách** si vytvorí poskytovateľ sám. Sociálny pracovník má etickú zodpovednosť voči zamestnávateľovi, kolegom, spoločnosti a svojim užívateľom. V etickom kódexe sa nachádzajú body správania sociálneho pracovníka. Jedným z bodov je, že sociálny pracovník podporuje užívateľa k samostatnosti, ponecháva mu jeho zodpovednosť v oblastiach, kde to zvláda. Pri jeho rozhodovaní mu poskytuje všetky dostupné informácie i rizika. Chráni jeho práva, napríklad ľudské práva, právo na súkromia, právo rozhodnúť sa. Rešpektuje užívateľa, jeho záujmy, názory, národnosť, etnikum a kultúru. Podporuje začlenenie do spoločnosti, zaujíma sa o jeho okolie, rodinu, komunitu. Nepoškodzuje meno užívateľa, neuráža ho. V prípade rozhodnutia ukončenia sociálnej služby ho prijme a poskytne informácie o ďalších sociálnych službách a nadväzujúcich možnostiach. (Etický kódex sociálnych pracovníkov a členov Profesionálneho svazu sociálnych pracovníkov v sociálnych službách APSS ČR, 2011)

Sociálne služby, ktoré seniori môžu využívať sa delia na tri skupiny, **sociálne poradenstvo, služby sociálnej starostlivosti a služby sociálnej prevencie**. V každej oblasti sa nachádzajú služby, ktoré sú poskytované i osobám vyššieho veku. V prípade nejasností „informácie o sociálnych službách a ich poskytovaní je možné získať napr. na mestských, prípadne obecných alebo krajských úradoch (odborné sociálnych vecí), v občianskych alebo iných špecializovaných poradniach.“ (Sociální služby, b.r.) Ďalšie informácie môžu byť poskytnuté i priamo u poskytovateľa na ich webových stránkach, či niekedy stačí len zavolať či napísať email. Každý poskytovateľ sociálnej služby má stanové vlastné pravidla pri prijímaní záujemcov o služby, všetko ale v medziach zákona o sociálnych službách 108/2006 Zb.

Sociálne služby poskytované seniorom sa snažia o podporu samostatného života. Senior si môže prejsť niekoľkými sociálnymi službami. Na začiatku to môže byť najprv **sociálne aktivizačná služba**, kde sa môže dostať do spoločnosti, komunikovať. Sociálne aktivizačné služby sa snažia udržať seniora v spoločnosti, pomáhajú mu vyhnúť sa samote. Asistujú i pri riešení iných oblastí, jej súčasťou sú i špecializované poradne. Umožňuje seniorovi zúčastniť sa i kultúrnych či vzdelávacích akcií. V prípade ambulantného poskytovania, senior dochádza na miesto poskytovateľa. Môže byť i terénne poskytovanie, za seniorom prichádzajú pracovníci za účelom ho stimulovať a povzbudiť. (Buttová, 2023) Nestane sa sociálne vylúčenou osobou. V prípade vyskytnutých problémov a nemožnosti ich riešiť sám, sa nachádzajú **služby odborného sociálneho poradenstva**, ktoré je pripravené seniorovi zo sociálne znevýhodnenej situácii poskytnúť pomocnú ruku a zodpovedať na všetky otázky a poradiť potrebnými radami.

Môžu to byť otázky z oblasti orientácie v sociálnom systéme, jedná sa napríklad o rôzne príspevky, ktoré zvýšia kvalitu života seniora. Môže to byť príspevok na starostlivosť, príspevok na zvláštnu pomôcku či riešenie starobného dôchodku. Ďalšia oblasť v ktorej sa seniori môžu obrátiť na odborné sociálne poradenstvo je oblasť dlhov. Dlhy môžu znepríjemniť život a pokiaľ je osoba rozhodnutá ich riešiť, je mu poskytnuté poradenstvo smerujúce k téme ako ich vyriešiť, ako sa im vyhnúť. V súčasnej dobe, kedy všetko prešlo zdražovaním mohla nastať situácia, kedy nestačili seniorom financie a z toho dôvodu vzrástla potreba zaistiť sa. Odborné sociálne poradenstvo môže pomôcť pri hľadaní práce, brigády či ubytovania. Blízka oblasť tejto diplomovej práce je oblasť kompenzačných pomôcok. Podľa individuálnych potrieb sa snaží poukázať na vhodné pomôcky určené pre kompenzovania určitého zdravotného postihnutia. (Celsuz - odborné sociální poradenství, 2024) U seniora sa môže vyskytnúť postupné zhoršovanie sebestačnosti, v takom prípade môže dochádzať do centra denných služieb alebo do denného stacionára. **Centrum denných služieb** je ponúkaný osobám, ktorí nechcú či nemôžu byť sami doma. Jedná sa o osoby staršieho veku a osoby so zdravotným postihnutím. Je poskytovaný cez deň a uskutočňujú sa v ňom aktivity na podporu pamäte, kreativity, pohybu. Tieto aktivity pripravuje pracovník sociálnej služby. Činnosti sa prispôbujú užívateľom tejto sociálnej služby. Je poskytovaný aj obed či i dovoz a odvoz užívateľov. (Centrum denních služeb se stará o seniory a o zdravotně postižené, 2023) Ďalšou možnosťou, v prípade zvýšenej závislosti na druhú osobu, je **denný stacionár**. Je to služba poskytovaná počas pracovných dní cez deň. Poskytuje sa osobám so zníženou sebestačnosťou z dôvodu dlhodobej choroby, zdravotného postihnutia či veku. Denný stacionár sa snaží prostredím prirovnať domovu. Je to príjemné, kludné a bezpečné miesto. V stacionári sa dejú rôzne aktivity. Medzi činnosti patria tvorivé aktivity, tréning pamäti, vychádzky za kultúrou či do prírody a iné. (Denní stacionář Odry, 2024) Ak sa zdravotný stav zhorší je možné využiť **krátkodobú odľahčovaciu službu**. Táto služba verí v zlepšení zdravotného stavu a keď sa podarí, senior sa vracia do svojho domáceho prostredia. Je poskytovaná cez deň alebo aj s ubytovaním. Služí aj ako prevzatie na krátku dobu starostlivosť o seniora od jeho rodiny aby si odpočinula a nabrala ďalšie sily. Služba poskytuje podporu v pri každodenných činnostiach, poskytne pomoc pri zaobstaraní si jedla. Pomáha i pri socializácií, učení sa nových vecí, zvládání terapeutických činností a ochrane práv. Služba nie je určená seniorom, ktorí vyžadujú úplnú starostlivosť. V takom prípade sú tu iné sociálne služby. (Typy služeb-krátkodobé odhlečovací služby, 2024) To sú domovy pre dôchodcov a liečebne dlhodobo chorých. „**Domovy pre seniorov** poskytujú dlhodobé pobytové služby seniorom, ktorých situácia vyžaduje pomoc inej osoby.“ (Typy služeb-domovy pro seniory, 2024) Táto osoba pomáha

seniorovi pri starostlivosti o seba a pri osobnej hygiene, pomáha mu pri príjmu potravy. Služba poskytuje ubytovanie, v ktorom sprostredkováva rôzne aktivity a kontakt so spoločenským prostredím. Podmienkou pre prijatie je mať priznaný príspevok na starostlivosť alebo podanú žiadosť. V domove má senior svojho osobného pracovníka, ktorý ho má na starosti a je tam snaha o vytvorenie si vzťahu s dôverou. Má kontakty i s jeho rodinou. Získava spätnú väzbu na poskytované služby a snaží sa zlepšovať jeho podmienky. (Typy služeb-domovy pro seniory, 2024) Miesta v **liečebni dlhodobo chorých** sú určené osobám s chorobami, ktoré majú chronický charakter a ťažko sa liečia. Niekedy sa tam vyskytnú aj seniori, ktorí čakajú na voľné miesto v inom type sociálnych služieb. Liečebňa je charakterizovaná ako časť zdravotníctva. Venuje sa rehabilitačnej činnosti a poskytuje ubytovanie. Rezolútne sa venujú rehabilitačnej časti, snažia sa o pohybové a psychické aktivity. Títo poskytovatelia sú pod správou odborníkov. Medzi nimi sa nájdu lekári z oboru interného lekárstva, všeobecného lekárstva a i geriatrickej. V tíme sestier sa sústreďujú odborne na ošetrovateľské činnosti, rehabilitácie a iné terapeutické aktivity. Medzi zamestnancami sú i sociálni pracovníci. (Typy služeb-LDN, 2024)

2 Choroby ucha osôb seniorského veku

Prvá kapitola sa zaoberala aspektami života, ktoré ovplyvňujú existenciu osoby staršieho veku. V kapitole je venovaná pozornosť aj oblasti sociálnych služieb, ktoré poskytnú podporu a pomocnú ruku seniorom v ťažkostiach. Druhá kapitola sa viac sústreďí práve na tie sluchové anomálie, ktoré môžu ovplyvniť ich schopnosť porozumenia a počutia. Tým pádom majú dopad na ich život.

Prvou podkapitolou je **tinitus**, inak nazývaný ušný šelest. Ide o jav, ktorý postihuje osoby všetkých vekových kategórií a všetkých ovplyvňuje svojím otravným zvukom. Nevyhýba sa to ani osobám seniorského veku. Vzhľadom k tomu, že ich fyzický a psychický stav sa zhoršuje i bez pridaných chorôb, každý ďalší znevýhodňujúci jav ich stavu nepomáha. Preto sa diplomová práca v prvej podkapitole druhej kapitoly pozrie na tinitus.

Druhá podkapitola sa bude venovať chorobe, ktorá sa vyskytuje len u seniorov, a to **starecká nedoslýchavosť**. Sluch sa začne zhoršovať až po dosiahnutí 60. veku. Senior si začína pridávať hlasitosť na televízii, nepočuje svoju rodinu v telefóne, nerozumie predavačke v obchode. Vzdďaľuje sa kvôli strate sluchu od spoločnosti. Osoba staršieho veku si svoju nevýhodu neprizná, pokiaľ mu to nevysvetlí odborník. Je to ďalšia choroba, ktorá ho môže postihnúť a tým zhoršiť jeho životnú úroveň.

2.1 Ušný šelest

Ušný šelest je často nepríjemný zvuk v ušiach. Podľa Doležala v knihe *Audiológia* (Kabátová, Profant, 2012, s. 212) je ušný šelest nám cudzí a otravný zvuk. Môže ísť o pískanie, hučanie či šumenie. V článku *Avenue for Future Tinnitus Treatments* (Klejung, Langguth, 2020, s. 667) sa uvádza, že tinitus postihuje jeden až dvoch ľudí z desiatich z celej populácie. Tento počet ľudí môže byť väčší a zväčšuje sa. Sluch ako jediný zmysel funguje **24 hodín denne**, súčiastky ucha pracujú neustále a tým pádom sa môžu opotrebovať. Na ucho samotné môžu vplývať i priliehajúce časti. (Neustále moře v uších, b.r.)

Základné rozdelenie ušného šelestu je z hľadiska objektívnosti trpiteľa, teda je subjektívny a objektívny. **Objektívny tinitus** je lepšia možnosť. Je to menšina v tomto zvukovom fenoméne. Nevyskytuje sa často a dá sa zachytiť prístrojom. Dôvod tohto typu ušného šelestu je organického typu, vada môže byť v cievach, v strednom uchu či v sluchovej trubici. Preto je to tá lepšia eventualita, má jasný liečebný postup. Podľa toho v čom bude tkvieť príčina objektívneho ušného šelestu, tak sa určuje liečba. (Dršata, Havlík, Chrobok, 2015, s. 199-200) V prípade návštevy pacienta ORL ordinácie kvôli tinitusu, je ale väčšia pravdepodobnosť, že

mu lekár diagnostikuje subjektívny typ tinitusu. **Subjektívny ušný šelest** je jav, ktorý nie je možné zachytiť prístrojmi ani pohľadom lekára a i tak sa píše do lekárskej správy a uznáva sa za chorobu. Presné príčiny subjektívneho tinitusu nie sú známe. Najprv sa odstraňujú dôvody organického typu. Pacient je poslaný za inými špecializovanými lekármi. V prípade **somatosenzorického tinitusu** je jeho trvanie možné odstrániť pomocou fyzioterapie. Súvisí s pohybovým systémom, medzi čo patrí krčná chrbtica, čelústne kĺby alebo súvisí so stiahnutými svalovými vláknami. Ušný šelest teda môže byť spôsobený úrazom týchto častí tela. Následne sa hľadajú iné cesty, ktoré by mohli trpiteľovi pomôcť. Pokiaľ ide o **sluchový tinitus**, tak by problém mohol byť u problematického krvného tlaku, nízkej hladiny vitamínu B12, poranenia ucha, ušným mazom, aterosklerózou a inými. (Mgr. Gregová, b.r.) Diagnostika je založená na vzájomnej výmene informácií medzi lekárom a pacientom pomocou anamnézy, dotazníkov, rozhovorov či vyšetrovacími postupmi ako je napríklad audiometria či tinitometria. (Dršata, Havlík, Chrobok, 2015, s. 197-198) Liečba neexistuje, je možné ho len stlmiť a i tak nie je isté či natrvalo. Je niekoľko možností, napríklad pomocou liekov, maskovania tinitusu skrz načúvacie prístroje, operácie a inými ďalšími alternatívami. (Doležal in Audiológia, 2012)

Tento jav je neviditeľný, len tí, ktorí ho majú alebo mali, vedia aké to je, počuť zvuk, ktorý nikto iný nepočuje. Všetky informácie o tom, aký subjektívny ušný šelest je, je od pacientov a ich výpovedí. V úvodníku k výskumnej témy heterogenite tinitusu a snahe pochopiť ho (Cederroth et al., 2019, s. 1-2) sú hneď na začiatku popísané štyri skupiny, ktoré sa na tinitus pozerajú odlišnými pohľadmi.

Prvou skupinou je **vnímanie tohto javu**. Vyššie je spomínané pískanie, hučanie a šumenie. Zvukov môže byť omnoho viac, rozdielna ale môže byť aj sila tohto zvuku či doba trvania. Niektorí môžu mať zanedbateľný zvuk a dokáže naň zabudnúť, niektorí zas môžu mať tak silný tinitus, že nepočuje reč ľudí z okolia. Samotní ľudia s tinitusom sa prestávajú socializovať. Ich odlúčenie od svojho bežného života ich môže psychicky skľučovať. Je odporúčané vyhýbať sa nepríjemnými zvukmi, ale ani úplné ticho nie je vhodné, u ľudí s trvale prítomným tinitusom sa vtedy najviac pripomína. (Neustálé moře v uších, b.r.) I doba trvania môže byť rôzna. Niektorí ho má pravidelne a krátko, u niekoho sa vyskytne občasne, ale na dlhú dobu. Iná osoba zas môže mať ušný šelest niekoľko rokov, teda trvale. Môže sa stať, že má niektorí tento fenomén nestály, neustále sa meniaci.

Druhý pohľad sa zameriava na možnú **príčinu**. Môže byť jedna či sa kombinujú, prípadne sa jedna príčina zmení na inú. Medzi príčiny spomínané v článku sa spomína starnutie či strata sluchu, doplnila by som veľký a dlhodobý zvuk. Kto vyšiel z koncertu a bol blízko reproduktorov, zažil krátkodobý tinitus. Tento stav počutia neviditeľného zvuku môže nastať

i v prípade prítomnosti inej choroby, jedná sa o napríklad o depresiu, hyperakúziu, problémami so spánkom či bolesťami hlavy. Potom sa stáva, že sa tinitus s týmito chorobami navzájom podporuje. Pokiaľ sa dobre nevyspíte, vypočujete si ušný šelest, tento ušný šelest vás, pokiaľ je silný, nenechá zaspať, teda nezaspíte a nevyspíte sa, nasledujúci deň, bude stále prítomný tinitus, a tak dookola sa to opakuje, až bude nutné siahnuť po liečbe.

Tretím faktorom je pacientov **psychologický pohľad** na prebiehajúci ušný šelest. Tento úkaz nepomáha k pohodovému stavu. Tak ako je každý človek iný, týka sa to psychickej stránky človeka. Nieкто nad tým mávne rukou a funguje ďalej, niekoho by rozhodil i jemný a tichý ušný šelest. Stres a starosti tomu nepomáhajú. Môže nastať podobný, vyššie spomínaný cyklus. Dlhotrvajúci ušný šelest spôsobuje psychický tlak. Ten môže spôsobovať málo spánku, pocit strachu a depresívne stavy. V malom množstve prípadov môže spôsobovať nábeh i na poškodzovanie seba samého či samovraždu. (Neustálé moře v uších, b.r.)

Poslednou skupinou je odozva **zdravotného stavu** pacienta na liečbu tinitusu. Je to podobné ako s tretým faktorom, odlišnosť ľudí a ich osobností nepomáha k vyliečeniu ušného šelestu, ktorý je taktiež rozdielny. Takže i liečebné postupy musia byť prispôbené na mieru, preto niekomu pomôžu kortikoidy, niekomu zas návšteva neurológa či psychológa. Je toľko možností ako sa tomu venovať, že sa ani nedá určiť, aký je primárny postup. Bohužiaľ neexistujú jasné inštrukcie ako sa vyliečiť z ušného šelestu. Preto je na začiatku liečebného procesu odporúčané aby bol ušný šelest prijatý ako súčasť života. (Neustálé moře v uších, b.r.)

2.2 Starecká nedoslýchavosť

Starecká nedoslýchavosť alebo aj inak nazývaná prezbyakúzia je choroba, ktorá **postihuje ľudí staršieho veku**. Zasahuje šesťdesiatnikov a vyššie vekové čísla. „Prevalencia stúpa s vekom, u 65-ročných sa udáva výskyt asi u 30 % obyvateľstva, zatiaľ čo vo veku osemdesiat rokov je to už 80 %.“ (Kabátová, Profant, 2012, s. 212) Ucho a nástroje, ktoré prenášajú a menia energiu zvuku degradujú a tým pádom nie je možné preniesť čistý zvuk. Obe časti ucha, periférna a centrálna, sú súčasťou tohto zhoršovania. V oblasti periférnej sa jedná o poškodenie vláskových buniek v Cortiho orgáne a v oblasti centrálnej ide o analytický systém sluchového systému v mozgu a jeho degradujúca funkčnosť. Z toho dôvodu je počuť od seniorov vetu počujem, ale nerozumiem. (Vohlídková, 2009) Viest' k týmto poškodeniam môžu rôzne **dôvody**. Medzi to môže patriť iná choroba či zvukovo nevyhovujúce prostredie. Nepostihuje to každého, ale počet osôb s touto chorobou sa zvyšuje.

V prípade stareckej nedoslýchavosti je dôležité aby sa to podchytilo čo najskôr a začala sa **sluchová rehabilitácia**. Seniori si ťažko priznajú stratu sluchu, sami nevedia, kedy sa im zhoršil sluch. Častokrát to riešia až vtedy, keď si to všimne rodina a podporí ho v riešení tohto zdravotného problému. (Kratochvílová, 2018) Úplná liečba neexistuje a je len možné spomaliť degradáciu sluchu. Tak ako v prípade zraku, nikto si nechce priznať potrebu nosiť okuliare. Našťastie to začína pomaly a okuliare si môžete kúpiť už aj v supermarkete. Pre získanie kvalitných a na mieru šitých okuliarov vám stačí navštíviť optiku, ktorú nájdete už v každom meste. Najprv začnete s okuliarmi na čítanie a následne začnete nosiť okuliare nonstop. Zvyknete si. To sa nedá praktikovať u načúvacích prístrojov. V tomto prípade je nutná **návšteva foniatra** a táto návšteva, môže byť tak ako časovo náročná, tak i finančne nezvládnuteľná. Návšteva sa opakuje niekoľkokrát, najprv je vyšetrenie, kde sa určí rozsah straty sluchu pomocou diagnostiky a potom kvôli načúvacím prístrojom a ich nastaveniu. Výber načúvacieho prístroja podľa preferencií seniora pomôže k jeho spokojnosti a nadviazaniu vzťahu s pomôckou. Správne nastavenie načúvacieho prístroja hrá veľkú rolu v tom či senior bude načúvací prístroj nosiť. Nielen technická stránka tohto procesu môže seniora odradiť, ale aj správanie lekára môže napomôcť seniorovi k rozhodnutiu či pomôcku bude nosiť alebo nie. (Kratochvílová, 2018) Osoby so zhoršujúcou sa situáciou je nutné sledovať a v prípade zmeny im upraviť načúvacie prístroje a liečbu. Pokiaľ sa tak nestane, môže nastať pocit, že pomôcka nefunguje a tým pádom musí navštíviť lekára. Podľa výskumu Gwoźdźové (2019) bola spokojnosť respondentov s načúvacími prístrojmi nízka i keď mali možnosť vyskúšať si rôzne načúvacie prístroje. Príčinou nízkej kvality boli nepríjemné zvuky ako pískanie či neprimerané spracovanie zvukov okolia. Prekážka bola aj nekvalita počúvania, málo priestoru pre úpravu zvuku či bolesti hlavy. Zvrat v rehabilitácii sluchu môže nastať i pri zrode choroby, kedy sa senior sústreďí hlavne na liečbu a ostatné aspekty života rieši neskôr. I v tomto prípade znamená, že ak je pozitívny priebeh, senior so stratou sluchu sa vráti a konzultuje všetko s lekárom. V opačnom prípade zvolí inú cestu.

Ak teda nastane situácia, že možnosť obrátiť sa na lekára neprichádza do úvahy, zvolia sa **iné možnosti**, napríklad obrátiť sa na iné organizácie. I s nimi je cieľom rozumieť reči tak, aby im to nezničilo sluch a zároveň, aby to mali čo v najkratšom časovom horizonte a finančne nenáročné. Senior so stratou sluchu sa ťažko socializuje, začína byť celé dny doma sám, nemá odvahu ísť medzi ľuďmi, kde im nerozumie. U seniorov je to najprv viditeľné s rodinou. Najprv ako jednotlivcovi im rozumie, ale keď sa stretne celá rodina, už to počúvanie nie je ideálne. Bendová (Hradilová et al., 2023, s. 83) uvádza, že to rodiny osôb strácajúcich sluch neodhalia.

Senior, pokiaľ má ľahkú stratu, funguje tak ako predtým. Keď sa to zhoršuje, spoznať to je možné na úrovni porozumenia v rodinnom kruhu alebo nastavenej hlasitosti v televízií.

Pre osobu, ktorá stráca sluch po prežitom živote a čaká ju posledná etapa, môže byť náročné, zvyknúť si ako na horší sluch, tak i na pomôcku, ktorá ho má kompenzovať. Môže to viesť k tomu, že tieto osoby budú postupne opúšťať spoločnosť, začne to najprv ústupkami, potom sa prestanú pýtať na zopakovanie povedaného a na koniec to z dôvodu nepríjemných situácií vzdajú a už medzi ľuďmi nebudú chodiť vôbec. V diplomovej práci Senior se sluchovým postihom a jeho kvalita života (Gwoźdźová, 2019) respondenti uvádzajú, že verejnosti musia **vysvetľovať ako komunikovať** s nimi ako s osobou so stratou sluchu. Upozorňujú na vzdialenosť oboch komunikátorov, potrebu vidieť tvár, jasná reč bez kriku alebo zbytočnej pomalej a prehnanej artikulácie. Tiež spomínajú potrebu opakovať informáciu. Okrem týchto komunikačných bariér tomu nepomáhajú ani bariéry, ktoré sa netýkajú rozhovoru. Medzi nich môže patriť horšia orientácia na neznámom mieste a obava z vyslovenia otázky, náhla zmena v doprave, v nákupnom centre, ktorá je oznámená len akustickou formou. Ovplyvniť takéto zmýšľanie dokáže i povaha a osobnosť seniora. Sú ľudia, ktorí aktuálnu situáciu nepovažujú za tragédiu, nosia pomôcku, konzultujú s odborníkmi zmeny, pýtajú sa i niekoľkokrát, priznávajú, že nepočujú dobre. Tak ako sa vyjadrila Helen Keller, slepota oddeľuje človeka od vecí, hluchota od ľudí. Niektorí môžu pocítiť prvé problémy so sluchom v kostole či v divadle. Na tieto informácie musí prihliadať foniatier a podľa toho prispôbiť sluchovú rehabilitáciu. (Dršata, Havlík, Chrobok, 2015)

Sluchová strata sa zhoršuje individuálne, tak ako záleží na vonkajších a vnútorných faktoroch osoby, tak aj od snahy počúvať odborníkov a udržiavať svoj aktuálny zdravotný stav ucha skrz sluchovú rehabilitáciu. Najprv je strata sluchu ľahká, následne sa to zhoršuje až do bodu, kedy nepomôže už ani načúvací prístroj, už musí nastúpiť operácia a kochleárny implantát. Otázkou je ale to, či to skutočne seniorovi pomôže.

3 Kompenzačné pomôcky

Kompenzačné pomôcky pomáhajú celej škále osôb so zdravotným postihnutím. Pomáhajú prekonávať rôzne bariéry. Podľa Strnadovej (Skákalová, 2016, s. 68) existuje šesť typov bariér u osôb so sluchovým postihnutím.

Technický typ bariéry sa týka bežných technológií, medzi nich patrí mobilný telefón či v prípade poruchy výtahu je možné núdzovo komunikovať cez výtahový komunikátor len skrz zvuk. Ďalší typ bariéry je **nedostatočné vizualizované** alebo **textové označenie** pre orientáciu v oblasti, napríklad v doprave či i v budove. V situácií, kde aj je označenie, ale je poškodené či nefunguje vôbec, nie je možné u osoby so sluchovým postihnutím sa nijak orientovať. Dobrým príkladom sú aj úrady, kde je častokrát nejasné, na akých miestach sa čo rieši. Pokiaľ sa osoba sama neopýta alebo sa nevynechá pomocou internetu, nenájde nič. Tretím typom **bariéry** podľa autorky je **informačný**. Je to typ, ktorý sa týka príjmu informácií zvukom. Všetky nečakané udalosti sú oznamované zvukom. Nehoda na ceste a autobus neprejde, veď i výstražné sirény, ktoré by hlásili nebezpečné udalosti v meste sú založené na zvuku. Ďalšou prekážkou v predávaní informácií môže byť aj nevhodná miestnosť, veľká sála, kde nie je vždy možné si sadnúť dopredu. Osoba so sluchovým postihnutím nemá šancu porozumieť rečníkovi vpredu v prípade, že sedí veľmi ďaleko. Nepomáha tomu ani nevhodná akustika v miestnosti, keď sa rozliehajúce a duté zvuky snažia dostať cez načúvací prístroj do ucha. Bohužiaľ ani ten nestačí na takéto typy miestností. Častokrát je nutné si k načúvaciemu prístroju vybaviť ďalšiu technológiu či využiť miesta určené pre osoby so sluchovým postihnutím. **Jazykový typ bariéry** je bariéra z dôvodu odlišného materského jazyka alebo poklesu využívania českého jazyka. Jedná sa o neporozumenie v českom jazyku alebo neznalosť znakového jazyka u počujúcej populácie. „Je zásadné mať na pamäti, že počuť niečo a zároveň skutočne rozumieť a môcť tak získať plnohodnotné informácie, sú dve rozdielne veci.“ (Hradilová et al., 2023, s. 60) Nasledujúci typ **bariéry** je **psychogénny**. Jedná sa problém s vnímaním osôb so sluchovým postihnutím. Jednak, že by sa všetky osoby so sluchovým postihnutím mali adaptovať do majoritnej spoločnosti. Z druhej strany je zas problematický postoj osôb so sluchovým postihnutím ku komunikácií, keď sa zdráhajú komunikovať s majoritnou spoločnosťou. Nepomáha tomu občasné zmrznutie ľudí pri pohľadu na načúvací prístroj či kochleárny implantát. Posledným typom **bariéry** je **legislatívny** typ, týka sa to nevyhovujúcimi zákonnými predpismi s ohľadom na osoby so zdravotným postihnutím.

Kompenzačné pomôcky pre osoby so sluchovým postihnutím obsahujú veľké množstvo rôznej technológie, ktorá podporuje osoby v začlenení sa do spoločnosť a pomáha zlepšovať

životné podmienky či už v domácom alebo pracovnom prostredí. Osoby so sluchovým postihnutím, hovoriac posunkovým jazykom, využívajú tlmočníka do posunkového jazyka. Táto osoba v súčasnej dobe nie je nahraditeľná a je neustále potrebná pre komunikáciu medzi osobami Nepočujúcimi a majoritnou spoločnosťou. Avšak nájdú sa pomôcky, ktoré sú využívané i touto skupinou. V nasledujúcich podkapitolách sa bude diplomová práca zaoberať možnosťami ako získať pomôcku a následne sa bude zameriavať individuálne na kompenzačné pomôcky pre osoby nedoslýchavé a osoby nepočujúce.

3.1 Možnosti získania kompenzačných pomôcok

Existujú **štyri možnosti ako získať kompenzačnú pomôcku**. Prvou možnosťou je **zakúpiť** si túto pomôcku **so svojimi prostriedkami**. Netýka sa to načúvacieho prístroja a kochleárneho implantátu, postup ako získať tieto pomôcky bude popísaný nižšie. Ostatné kompenzačné pomôcky je možné si zakúpiť. Takýmto spôsobom je možné ľahko a bez starostí vyriešiť potrebu vlastnosti pomôcky. Ceny takýchto pomôcok sa pohybujú v rôznych výškach, dosť záleží na funkciách danej pomôcky či na výrobcovi. Touto cestou sú pomôcky často kupované rodinou seniora so sluchovým postihnutím. Pre ľudí z nepriaznivej sociálnej situácie, ako je napríklad chudoba, sú iné cesty ako dosiahnuť na potrebné pomôcky.

Ďalšou možnosťou je podať **žiadosť o príspevok na zvláštnu pomôcku**. Táto žiadosť sa podáva a rieši na úrade práce. Táto alternatíva získania pomôcky sa nevzťahuje na všetky kompenzačné pomôcky. Vzťahuje sa na tie, ktoré spĺňajú parametre uvedené vo vyhláske 388/2011. Vo vyhláske v bode 1a) je uvedená **signalizácia** vhodná pre osoby, ktoré nedokážu počuť zvukové podnety v domácnosti takto: „signalizačné systémy nahradzujúce zvukové signály svetelnou či vibračnou signalizáciou, i s inštaláciou, jedná sa napríklad o signalizáciu plaču dieťaťa, bytového zvončeka, domového zvončeka, telefónneho zvonenia či výstražných javov“. Jedná sa teda o signalizáciu, ktorá pomôže cítiť sa bezpečne a isto vo svojej vlastnej domácnosti. Bod 1b) spomína **program do počítača či aplikáciu do mobilu**, ktorá je určená pre cvičenie a precvičovanie sluchu. Program či aplikácia majú byť na princípe nácviku reči, čítanie z pier alebo posunkového jazyka. (Vyhláska č. 388/2011 Sb., 2010) Je nutné mať k tomu kompatibilný počítač či mobil. Rehabilitácia sluchu je dôležitá pre osoby s prvým načúvacím prístrojom alebo novo implantovaným kochleárnym implantátom. Tento bod okrem iného môže pomôcť k zapojení sa do spoločnosti či si nájsť prácu alebo nové koníčky. Ďalšiu pomôcku, na ktorú môžu osoby so sluchovým postihnutím získať peňažný príspevok je indukčná slučka, podľa vyhlásky č.388/2011 Sb., bod 2. **Indukčná slučka** sa odporúča tiež ako vyššie popísaný

program či aplikácia osobám s načúvacím prístrojom a kochleárnym implantátom s programom indukčnej slučky. Musia mať indukčnú cievku vo svojom prístroji. Indukčná slučka v domácnosti pomôže k počúvaniu televízii a tým pádom zlepšuje príjem informácií. Vyhláška sa v bode 4a) snaží definovať **zosilňovače zvuku** televízoru, rádia či i telefónu. Vďaka, ktorým môžu osoby nedoslýchavé získavať informácie z vonkajšieho sveta a i rehabilitovať svoj sluch. V tomto prípade nemusia vlastniť načúvací prístroj alebo kochleárny implantát. Tento bod sa týka aj **osobného zosilňovača**. Je to pomôcka, ktorá dokáže uspokojiť i osoby, ktoré nie sú spokojné s načúvacím prístrojom a hľadajú niečo iné na počúvanie televízie či okolia a ľudí. Poslednou položkou pod tento bod patrí i **pevná linka** pre osoby nedoslýchavé, ktorá má zosilnený zvuk. (Vyhláška č. 388/2011 Sb., 2010) Tieto telefóny dokážu zosilniť zvuk natoľko, že je to častokrát posledná možnosť ako s niekým komunikovať telefonicky. Pomáha zostať v kontakte s rodinou a okolím, byť zapojený do svojho spoločenského kruhu. Umožňuje samostatnosť seniora v možnostiach ako sa objednať k lekárovi, k službám ako kaderníctvo, pedikúra. Vo vyhláške je bod 5a), ktorá uvádza príspevok na „zariadenie umožňujúce vizuálnu komunikáciu; ide o zariadenie s podporou minimálne 4G LTE internetu, predným fotoaparátom minimálne 2Mpx, displejom minimálne 5,8", a optickou stabilizáciou obrazu“. Zjednodušene sa jedná o **mobilný telefón** či **tablet**, ktorým sa osoby využívajúce znakový jazyk môžu dorozumievať a volať si navzájom. Vhodné to môže byť i s aplikáciou prepisu reči na text pre osoby nedoslýchavé. Tieto osoby osobne komunikujú tvárou v tvár, pretože pokiaľ sa im osoba otočí chrbtom, nemusia rozumieť nič. Takže i pre nich je vhodný mobilný telefón s veľkou uhlopriečkou, aby mohli komunikovať pomocou video hovoru a tým pádom na druhú osobu vidieť a čítať z pier.

Sú dve možnosti **ako požiadať** o príspevok na zvláštnu pomôcku. Prvou možnosťou je všetko najprv podať, čo je formulár žiadosti a zálohovú faktúru. Formulár žiadosti sa nachádza na webových stránkach úradu práce, ale je aj vytlačený v jeho budovách. Žiadosť je nutné vyplniť a podať na úrad práce v mieste trvalého bydliska. K žiadosti je nutné doložiť zálohovú faktúru pomôcky, o ktorú ma žiadateľ záujem. Od žiadateľa o príspevok sa môže požadovať aj odporúčanie sociálnej služby o vhodnosti zvláštny pomôcky pre osobu so zdravotným postihnutím. V odporúčaní sa popisujú výhody pomôcky, ako pomôže osobe so zdravotným postihnutím a dôvody, prečo je táto pomôcka adekvátna pre daného človeka. Úrad následne postupuje k žiadosti o lekársku správu od praktického lekára. Lekár i žiadateľ dostanú list, že je nutné doložiť lekársku správu. Tým pádom musí žiadateľ navštíviť svojho obvodného lekára, kde prejde kontrolou a sú mu zadané otázky potrebné do správy. Vzhľadom k tomu, že sú pomôcky určené pre osoby so sluchovým postihnutím, musí byť u obvodného lekára správa od

ORL lekára či foniatra. Pomôcky na ktoré poskytuje úrad práce príspevok sú určené osobám s ťažkou stratou sluchu, čo je podľa WHO 71-90 dB. V prípade, že sa jedná o pomôcky so sumou menšou než je 10 000 Kč, môže byť zahájené sociálne šetrenie a sú vyžadované ďalšie dokumenty. Po doložení všetkých potrebných papierov žiadateľ čaká na rozhodnutie. V prípade zamietavého rozhodnutia môže byť podané odvolanie. V prípade súhlasného rozhodnutia, musí žiadateľ kúpiť pomôcku do 3 mesiacov a preukázať sa faktúrou, že si ju naozaj zakúpil.

Druhá možnosť je podobná. Všetky dokumenty sú rovnaké ako v predošlom odstavci, jediná zmena je v tom, že je pomôcka už kúpená a na úrad práce sa dodáva zaplatená faktúra. V prípade pomôcok, ktoré nie sú uvedené v zákone, je nutné si ich zakúpiť vlastnými nákladmi.

Tretia možnosť sa týka načúvacích prístrojov a kochleárných implantátov. Tieto pomôcky sú **získané** s pomocou **zdravotnej poisťovni**. U **kochleárneho implantátu** poisťovňa preplatí operáciu i prvý implantát. V prípade ďalšieho príslušenstva a pozáručných porúch si užívateľ implantátu platí všetko sám. Poisťovňa preplatí výmenu starého kochleáru za nový po siedmich rokoch. (Implantát pro neslyšící proplatí od ledna pojišťovny i dospělým, b.r.) V prípade **načúvacích prístrojov** preplatí poisťovňa túto pomôcku čiastočne a raz za päť rokov. V prípade osoby mladšej 18 rokov, má tato osoba v prípade straty sluchu na oboch ušiach nárok na binaurálnu korekciu sluchu. Za každý načúvací prístroj získa od poisťovni maximálne 10 000 českých korún. Pokiaľ sa jedná o stratu sluchu na jednej strane, získa načúvacie prístroj jeden a tiež v rovnakej výške, maximálne 10 000 Kč. Osoba staršia 18 rokov má podmienky získania odlišnejšie. Osoba so sluchovým postihnutím má nárok na príspevok na jeden načúvací prístroj v hodnote maximálne 7 000 korún. Platí to i v prípade straty sluchu na oboch ušiach. Situácia sa mení, ak má osoba ešte ušný šelest. V takom prípade sa podľa potreby dávajú osobe dve načúvacie prístroje, s každým má príspevok max. 7 000 Kč. Nárok na príspevok na obe načúvacie prístroje má i osoba kombinovaný postihnutím zraku a sluchu alebo v prípade, že má načúvacie prístroje už od detského veku. (Kolik přispívá VZP na sluchadla, 2024)

Poslednou možnosťou je kontaktovanie **nadácie** s prosbou o výpomoc s financovaním pomôcok. V Českej republike je niekoľko nadácií, ktoré môžu finančne pomôcť i osobám so sluchovým postihnutím. Medzi nich patrí napríklad „Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové, Nadace Charty 77 – Konto Bariéry, Nadační fond J&T, Nadace Syner, Nadační fond Dar sluchu – použitá repasovaná sluchadla, Nadace Naše dítě; Nadační fond Prolomené Ticho, Nadační fond Propojení, Nadační fond Raffael dětem a ďalšie.“ (Mgr. Motejzíkova, c2011-2024) Všetky nadácie majú postup na svojich webových stránkach. Začína sa vyplnenou žiadosťou, následne sa vám ozvú a požadujú detailnejšie materiály k posúdeniu či je osoba vhodná

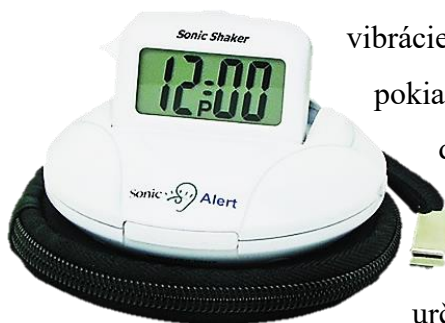
k získaniu nadačného príspevku. Až po rozhodnutí je možné zakúpiť načúvací prístroj. Pokiaľ sa o nadační príspevok žiada až po zakúpení, žiadosť je zamietnutá.

Kompenzačná pomôcka	Pomáha s...	Finančná pomoc od...
Načúvací prístroj	Počúvaním reči, okolia,...	Zdravotná poisťovňa Nadácia
Kochleárny implantát	Počúvaním reči, okolia,...	Zdravotná poisťovňa
Slúchadlá k televízoru	Počúvaním televízora	Úrad práce
Signalizácia	Upozorňuje na zvukové podnety v domácnosti	Úrad práce
Telefón (SIM/pevná linka)	Porozumením telefonátu	Úrad práce
Budík	budením	-
Osobný zosilňovač	Počúvaním reči, okolia	Úrad práce

Tab.1: Prehľad kompenzačných pomôcok

3.2 Pomôcky pre osoby nepočujúce

Osoby s ťažkou stratou sluchu až s hlbokou, nie sú schopné počuť zvuk, pokiaľ to nie je lietadlo priamo nad ich hlavami. Z toho dôvodu sú pomôcky určené pre nich zamerané na

Obr. 1: Cestovný budík

vibrácie a svetlo. Osoby nepočujúce sú citlivé na svetelné blikanie, pokiaľ by ich to neupozornilo, vibrácie u pomôckach sú častokrát dostatočne silné na upútanie pozornosti. Svetlo je u osôb s ťažkou stratou sluchu dôležité v každom smere života, potrebujú ho pre komunikáciu, orientáciu v priestore, určenie nejasného zvuku. Vibrácie sú viac vhodné pre osoby často sa pohybujúce, prípadne osoby v hlbokom spánku.

Medzi pomôcky s takýmito možnosťami oznamovania patria budík a signalizácia podnetov v domácnosti. **Budík** má väčšinou tri možnosti signalizácie, teda ešte i zvuk, je vhodný i pre

osoby nedoslýchavé. Táto pomôcka môže byť malá, cestovná či veľká, stolná. Cestovné budíky sú veľké ako dľaň či polovica z dnešných mobilov. Dajú sa pod vankúš a ich vibrácie či zvuk spod vankúša slúžia na budenie. Majú niekoľko úrovní vibrácií a zvuk dokážu zosilniť až na 75 dB či 90 dB. Keďže sú cestovné budíky pod vankúšom, väčšinou svetelnú signalizáciu nemajú. Stolné budíky sú väčšie a skladajú sa z niekoľkých dielov. Hlavná časť je diel, ktorý ukazuje čas a má i reproduktory pre zvukovú signalizáciu a LED panel pre svetelnú signalizáciu. Ďalšia časť, ktorá je k tomu pripojená káblom je vibračný vankúšik, ktorý sa vloží pod vankúš ako cestovný budík. Existuje i stolný budík, ktorý vás ráno zobudí pomocou špeciálneho svetelného programu, kedy sa bude správať ako vychádzajúce slnko a naopak vám pomôže i s pomocou zapadajúceho slnka i so zaspáním. (Budíky, 2024) Budíky nespádajú pod žiaden bod vo vyhláske č.388/2011 Sb, nie je ich teda možné kúpiť s pomocou príspevku na zvláštnu pomôcku. Avšak sú dôležitou súčasťou života osôb so sluchovým postihnutím. V prípade hlbokého spánku už nestačia vibrácie mobilu, a preto sú dobrou náhradou. Niektoré budíky je možné spárovať so signalizáciou iných podnetov, preto v prípade napríklad zvonenia zvončeka i určité typy budíkov začnú upozorňovať na túto skutočnosť, a preto môžu danú osobu zobudiť.

V domácnosti sú podnety založené na zvuku, zvonček, zvonenie telefónu, plač dieťaťa, varovný signál pre dym v domácnosti. **Signalizácia** týchto podnetov môže byť tiež svetelná, ale aj zvuková, vhodná i pre osoby nedoslýchavé. Svetelných signalizácií je niekoľko, základné podnety, ktoré signalizujú

Obr. 3: Vysielač k svetelnej signalizácii

Obr. 2: Stolný budík

Obr. 4: Prijímač k svetelnej signalizácii

Takáto signalizácia sa skladá z vysielača a prijímača. Vysielač je zariadenie, ktoré pomocou mikrofónu či iného snímača prijme podnet a vyšle signál prijímaču. Prijímač je zariadenie, ktorý keď prijme signál tak sa rozbliká alebo sa rozozvučí. Sú na ňom i symboly či svetelné ukážky, ktoré upresnia z akého dôvodu prijímač bliká či vydáva zvuk. Signalizácia sa môže skladať z niekoľkých málo kusov, ale môže to byť aj veľký set, ktorý bude signalizovať veľké množstvo podnetov a prijímač môže byť v každej miestnosti. Medzi ďalšie bonusové podnety sú aj zvonenie mobilného telefónu, signalizácia pretekania vody alebo upozornenie, že je niekto

pred dvermi. Spojenie vysielacza a prijimacza moze byt drôtové či bezdrôtové. Súčasťou môže byť aj vibrační diel, ktorý sa správa ako prijímač, ale vibruje. Je vhodný na tie prípady, keď sa nachádzate mimo miestností so svetelným a zvukovým prijímačom, napríklad na záhrade. (Signalizace, 2024)

Ďalšia užitočná pomôcka pre osoby nepočujúce je **mobilný telefón**. Využívajú sa hlavne s veľkou uhlopriečkou a kvalitným predným fotoaparátom, potrebnou súčasťou je i funkcia pripojenia sa na internet či zapnutie dát a prítomná optická stabilizácia obrazu. Toto všetko pomáha ku kvalitnému video hovoru, ktorý nahrádza osobám so sluchovým postihnutím telefonický hovor skrz hovorenú reč. Táto technológia zásadne pomohla v komunikácii nepočujúcich. Jednak sa môžu medzi sebou porozprávať a nemusia byť vedľa seba, jednak môžu využívať online tlmočníka. Osoby používajúce znakový jazyk môžu pomocou aplikácie či softvérovej možnosti telefónu komunikovať skrz video hovor s kýmkoľvek. Nie sú limitovaní textovými správami, kedy bola i veľká pravdepodobnosť neporozumenia. Aplikácie s možnosťou video hovoru je možné použiť len s pripojením na internet. Softvérovú možnosť má jeden telefón, i tam je síce potrebné byť pripojený na WiFi alebo je možné volať cez vlastné dáta, ale vďaka tomu, že je zabudovaný v mobile napevno je od výrobcu kontrolovaná jeho kvalita a funkčnosť.

Online tlmočník je osoba, ktorá je dostupná pre kohokoľvek v republike. V prípade, že osoba posunkujúca nemá tlmočníka, môže využiť tohto online tlmočníka, ktorý môže byť aj na opačnej strane republiky. Online tlmočník sa využíva pre telefonovanie s majoritnou spoločnosťou, ale i tlmočenie na mieste. (Tichá linka, 2006)

Mobilný telefón je ale vhodný aj pre osoby nedoslýchavé. Môžu využiť **prepis reči na text** online alebo i aplikáciu. Oba spôsoby sú rovnaké, osoba so sluchovým postihnutím môže čítať to, čo druhá strana v komunikačnom kanále hovorí. Túto aplikáciu môžu samozrejme využiť i osoby Nepočujúce, avšak vzhľadom k tomu, že ich materský jazyk je posunkový jazyk, nemusia výkladu prepísanému do textu porozumieť. Využiť môžu funkciu rozpoznávania dôležitých zvukov z okolia, kedy aplikácia môže upozorniť na alarm, zvonček či dieťa a jeho plač. Nevýhoda u aplikácii je, že prepis reči môže mať limity na počet prepísaného textu prípadne nemusí byť použité správne slovo, ktoré bolo použité v rozhovore. Týka sa to ale len niektorých. (Vinc, c2010-2024)

Posledná pomôcka v tejto podkapitole bude **kochleárny implantát**. Táto pomôcka je sporná v komunite Nepočujúcich, pritom v majoritnej spoločnosti ju vítajú a považujú za záchranu. V medicínskom modeli sluchového postihnutia je kochleárny implantát podľa WHO braná ako jediná pomoc proti hluchote. (Hradilová et al., 2023, s. 76) Pomôcka je určená pre osoby s úplnou stratou sluchu, ktoré ale majú funkčné sluchové nervy a centrum sluchu v mozgu. Táto pomôcka sa skladá z dvoch častí, z vonkajšej a vnútornej časti. Vonkajšia časť sa skladá z mikrofónu, zvukového procesoru a vysielacej cievky. Mikrofón prijme zvuk, zvukový procesor zanalyzuje zvuk, zakóduje, a tak ho skrz vysielacej cievky pošle do prijímacej cievky vo vnútornej časti. Tá zakódovaný zvuk rozkóduje a pokyny pošle elektródam na páse v slimáku. Vnútorňá časť sa operuje, do slimáka sa vkladá pás elektród, ktoré stimulujú nervy namiesto vláskových buniek. Tento pás je spojený s prijímacou cievkou, ktorá prijaté informácie od vonkajšej časti posunie do pásu. Elektródy v pásu vykonávajú činnosť vláskových buniek a stimulujú sluchový nerv. Sluchový nerv prenesie informáciu ďalej do mozgu. Kochleárny implantát má mnohé funkcie ako načúvací prístroj. Má indukčnú slučku, v súčasnosti má i funkciu Bluetooth, čím sa môže spárovať s mobilom a osoba tak dokáže i telefonovať. Avšak operácia nie je jediný krok k tejto pomôcke. Pred operáciou je niekoľko vyšetrení, ktoré preukážu vhodnosť osoby k tejto pomôcke. K samotnej operácii, človek potrebuje niekoľko predoperačných vyšetrení. Po operácii prebieha dlhodobá rehabilitácia sluchového orgánu. Musí sa naučiť počúvať a kochleárny implantát sa pravidelne nastavuje u špecializovaného technika. Podstupujú sa logopedické stretnutia, osoby získavajú rôzne cvičenia i na doma aby cvičili svoj sluch a i svoju reč. Celkový výsledok závisí od užívateľa kochleárneho implantátu. (Mgr. Motejzíkova, c2011-2024).

Obr. 5: Kochleárny implantát

3.3 Pomôcky pre osoby nedoslýchavé

Osoby s ľahšou stratou sluchu môžu tiež používať aj pomôcky vyššie spomenuté, teda až na kochleárny implantát. Tieto pomôcky im môžu uľahčiť život i keď by mohli počuť napríklad zvonček alebo reč v tichom prostredí. V domácich podmienkach nastoliť ticho je možné, avšak v externých podmienkach to človek nie je schopný ovplyvniť. Iste môže si na stretnutie vybrať tiché kaviarne. Zvoliť si pobočku banky, v ktorej je málo ľudí, je potreba ale dbať na hodinu či

miesto danej banky. Človek so sluchovým postihnutím si musí všímať a plánovať aktivity omnoho precíznejšie než jeho okolie.

Jeho životu môžu pomôcť hlavne **načúvacie prístroje**. I pre ľahkú stratu sluchu sa odporúča nosiť tento prístroj, ktorý dokáže stimulovať jednotlivé časti ušného orgánu a vďaka tomu dokáže odložiť budúce nepriaznivé účinky sluchového postihnutia. Načúvací prístroj sa skladá z puzdra, v ktorom sa nachádza elektronika. Elektronika obsahuje malý počítač, ktorý pozostáva

Obr. 7: Závesný načúvací prístroj - RIC

z mikrofónu, zosilňovača, reproduktoru, malého čipu a dodatočných

Obr. 6: Závesný načúvací prístroj

komponentov. Puzdro môže byť tvarovo rôzne, napríklad **závesný**

načúvací prístroj je veľké a za ucho. Do ucha vedie

hadička s tvarovkou alebo s univerzálnym klobúčikom.

Môže byť s reproduktorom za ucho, kedy je hadička klasická priesvitná alebo s reproduktorom v uchu, kedy vedie cez hadičku kábel spájajúci reproduktor so zvyškom prístroja. Malý,

vnútrošný načúvací prístroj má puzdro špeciálne vytvorené pre určitú osobu. Nie je možné ho presunúť niekomu inému. Načúvací prístroj môže osoba so sluchovým

postihnutím získať od lekára, ak získava svoj prvý, prípadne i po 5 rokoch od získania načúvacieho prístroja, má nárok na

Obr. 8: Vnútrošný načúvací prístroj

príspevok od zdravotnej poisťovni. Čiastka sa mení, v súčasnej dobe je to maximálne 7 000 Kč.

(Mgr. Motejzíkova, c2011-2024) Po zakúpení prístroja je naň záruka na dva roky, je možné si

k tomu vybaviť poistenie na päť rokov, predsa len na skorší príspevok nárok nie je. I cez tieto informácie je dôležitá údržba a čistenie načúvacieho prístroja. Tento úkon sa odlišuje od typu

prístroja. Nemanipuluje sa s tým vo vode, je potrebné dávať pozor i na počasie a v prípade dažďa, pomôcku schovať. Údržba u závesných načúvacích prístrojov s reproduktorom za ucho

sa skladá z výmeny hadičky, keď začne tvrdnúť. Tvarovka tvrdá sa môže umyť pod vodou, ale nesmie byť spojená hadičkou s načúvacím prístrojom. Spojiť sa môže až keď je kompletne

suchá, voda v tvarovke či i v hadičke môže spôsobiť skreslenie zvuku. Ušný maz sa u každého líši, niekto má tekutý a niekto zas tvrdý, odlišuje sa i množstvo ušného mazu. Na toto treba

dohliadať pri údržbe. Niekomu stačí tyčinka, kedy tvrdý ušný maz odstráni vyškrabaním a niekto zas potrebuje tabletu, ktorý vysuší tekutý ušný maz a následne môže byť odstránený.

Drobné čistenie štetcom je nutné robiť aj pri otvore mikrofónu na puzdre, aby sa nezapchal a tým pádom by prístroj nefungoval. U načúvacieho prístroja s reproduktorom v uchu je údržba

puzdra podobná, rozdielna je starostlivosť o reproduktor. Tam je dôležitá výmena filtra, niekedy sa nachádza v tvarovke, reproduktoru či aj v oboch variantoch. Keď sa zanesie, prístroj

nedokáže preniesť zvuk do ucha. Výmena je jednoduchá. Všetky úkony majú byť ukázané lekárom pri získaní načúvacieho prístroja. Čo sa týka vnútroušného načúvacieho prístroja, tam je tiež dôležitá výmena filtrov a opatrné čistenie štetcom otvor mikrofónu. Bohužiaľ ušný maz je neúprosný a ak sa pravidelne neodstraňuje, jeho množstvo dokáže znefunkčniť načúvací prístroj i nadobro, bez nožnej opravy. Aj cez všetky tieto, na prvý pohľad zložité úkony je tento prístroj technológia, ktorá napreduje. Je už schopný sa pomocou Bluetooth spojiť s mobilom, telefonovanie a počúvanie hudby je omnoho lepšie. Užívateľ prístroja si môže pomocou aplikácie v mobilu trošku upraviť počúvanie. Okrem funkcie Bluetooth majú načúvacie prístroje v sebe aj indukčnú cievku. Je určená pre možnosť počúvania skrz indukčnú slučku.

Indukčná slučka je zariadenie, ktoré umožňuje počúvanie z reproduktora, hudbu či napríklad i reč do mikrofónu. Veľkou výhodou je, že nie je určená pre jeden načúvací prístroj.

Obr. 9: Osobná indukčná slučka

Je vhodná pre všetky značky a typy, ktoré v sebe majú už spomenutú indukčnú cievku. Slučka môže byť osobná či priestorová. Osobná je pre jednu osobu, má ju okolo krku či v blízkosti svojho načúvacieho prístroja. Môže byť napríklad zapojená do mobilu, užívateľ načúvacieho prístroja s ňou môže jednoducho telefonovať či počúvať hudbu. Priestorová je inštalovaná v miestnosti po obvode stien, môže ju používať viac osôb. Druhý koniec slučky je inštalovaný do zosilňovača. Do neho sú pripojené i reproduktory, mikrofón či i počítač. Všetky možné zdroje

zvuku, preto aby to potom mohol počuť užívateľ načúvacieho prístroja. Zvuk mu ide priamo do ucha, z reproduktora načúvacieho prístroja.

(Indukční smyčky, 2024) Načúvací prístroj je vtedy nápomocný a užitočný, keď je nastavený dobre a užívateľovi s prvými načúvacími prístrojmi je venovaná dostatočná starostlivosť. Podľa zoznamu

Obr. 10: zosilňovač k priestorovej indukčnej slučke

lekárskych výkonov, má pacient nárok na individuálne nastavovanie načúvacieho prístroja štyrikrát do roka po 60 min na jeden načúvací prístroj. (Seznam zdravotných výkonů, 2016) S takouto kapacitou by mal byť lekár schopný nastaviť načúvací prístroj kvalitne a dostatočne k spokojnosti užívateľa. Čakacie doby sú dlhé a niekto nemá toľko času aby mohol čakať tri či štyri mesiace len na prvú návštevu u lekára.

Pre takých sú tu iné pomôcky, ktoré je možné kúpiť z vlastného vrečka či s pomocou úradu práce. Medzi to patrí napríklad **osobní zosilňovač**. Táto pomôcka je jednoduchá na ovládanie a zosilňuje zvuk z okolia. Je vhodná pre konverzáciu v domácom či vonkajšom prostredí. Niekomu vyhovuje i na počúvanie televízora. Pomôcka má veľký mikrofón, častokrát i prídavný mikrofón, ktorý lepšie sníma zvuk. Vďaka univerzálnemu konektoru je možné si k nej dať slúchadlá podľa vlastného výberu. Ovládanie hlasitosti je jednoduché. Nevýhodou tejto pomôcky je to, že naozaj zaberá všetky zvuky, nedokáže ako načúvací prístroj odfiltrovať nadbytočný zvuk z okolia. (Osobní zesilovač zvuku, 2024)

Obr. 11: Osobný zosilňovač

Keď niekomu na počúvanie televízora nevyhovuje osobní zosilňovač, dobrou alternatívou sú **slúchadlá k televízoru**. Táto pomôcka sa skladá zo základne a slúchadiel na počúvanie. Základňa sa spojí káblom s televízorom a slúchadlá na počúvanie sú bezdrôtovo spárované so základňou. Osoba si teda

vezme slúchadlá na počúvanie a v kľude na gauči môže počúvať priamo do uší film či televízne správy. Zvuk z televízora nejde cez vzduch od reproduktora televízoru, zvuk je teda cez slúchadlá k televízoru kvalitnejší. Niektoré slúchadlá majú i v sebe zabudovaný mikrofón. Vďaka tomu je možné ich používať aj ako osobný zosilňovač. Užívateľ môže počúvať televízor a v prípade osoby v miestnosti, môže slúchadlá prepnúť na funkciu mikrofónu a počúvať, čo

Obr. 12: Slúchadlá k TV – s mikrofónom

daná osoba hovorí. Jediným úskalím tejto pomôcky sú možnosti pripojenia k televízoru. Na to je treba si dať pozor, hlavne nové televízory nemusia mať ani Jack konektor. Prípadne ak chce osoba so slúchadlami, aby zvuk išiel aj z reproduktorov televízora, musí zvoliť inú možnosť pripojenia, a to kábel Toslink, RCA kábel či SCART. Niekedy je nutné sa pozrieť aj do nastavení televízora a zvoliť správny formát zvuku. (Zesilovač zvuku, 2024)

Obr. 13: Slúchadlá k TV

Medzi ďalšími kompenzačnými pomôckami patrí i **telefón na pevnú linku** so zosilneným zvukom. Tento telefón funguje ako klasický telefón na pevnú linku, len má hlasitejšie zvonenie a hlasitejší zvuk hovoriacej osoby z telefónu. Novinkou je telefón na SIM kartu, ktorý vypadá ako pevná linka. Seniora nie je potrebné učiť na nový typ telefónu. Tento telefón je i vhodný pre seniorov, často majú veľké tlačidlá i s možnosťou vlastných obrázkov, rodiny či priateľov alebo aj SOS tlačidlá. Niektoré telefóny majú i možnosť

Obr. 14: Telefón na SIM kartu

indukčnej slučky. Osoba s načúvacím prístrojom môže telefonát počuť ešte lepšie. (Telefon pro nedoslýchavé a seniory, 2024)

Pre osoby, ktoré strácajú sluch a pomôcku nechcú je tu i **aplikácia prepisu reči**. Aplikácia na mobilu spustí mikrofón a píše každé slovo, ktoré pochyťí. Takýchto aplikácií je niekoľko a kvality sa rôznia. Najlepšie je pre každú osobu vyskúšať si aplikácie a nechať si najvhodnejšiu, tieto aplikácie sú väčšinou zadarmo.

Pre osobu so sluchovým postihnutím, ktorá stráca sluch je najlepšie kombinovať kompenzačné pomôcky tak, aby dokázali vykompenzovať strácajúci sluch. Je prospešné, aby si stratu sluchu osoby priznali čo najrýchlejšie, a čo najskôr si i zabezpečili pomôcky. Správne zvolená pomôcka, môže predĺžiť životnosť sluchového orgánu a zlepšiť život. I so zvyškami sluchu je možné využiť pomôcky na komunikáciu. (Olaosun, Ogundiran, 2013)

4 Vývoj názorov seniorov so sluchovým postihnutím ku kompenzačným pomôckam

V nasledujúcich kapitolách sa bude diplomová práca *Vývoj názorov seniorov na kompenzačné pomôcky* zaoberať oblasti praktické. V nižšie popísaných riadkoch nájdete popísaný vybraný design, podľa ktorého sa bude výskum riadiť. Uvedené budú aj ciele a výskumné otázky, ktoré sa bude výskumník snažiť splniť a zistiť odpovede na nich. Podľa cieľov a výskumných otázok je určený a popísaný spôsob získavania dát pre ďalší krok k získaniu odpovedí. Po ukončení procesu získavania dát nasleduje zmapovanie informácií a ich skúmanie. Tento krok nám následne dá odpovede na výskumné otázky.

Ďalšia oblasť bude zameraná na výsledky výskumu a ich objasnenie. Budú popisované jednotlivé oblasti s ktorou sa seniori so sluchovým postihnutím stretávajú a objasní sa ich význam. V tejto časti budú použité informácie, získané vďaka rozhovoru. Poskytnú odpoveď k výskumným otázkam.

Na konci nájdete diskusiu, v ktorej sa nachádzajú konkrétne odpovede na výskumné otázky. Odpovede sú sprevádzané odporúčaním, ktoré môže okolie okolo seniora so sluchovým postihnutím využiť a pomôcť mu tak zvládnuť jeho situáciu. V závere sa nachádza stručné zhrnutie diplomovej práce a objasnenie dopadu zistených informácií.

4.1 Metodológia

Diplomová práca zameraná na seniora so stratou sluchu vytvorila v závislosti na zvolenú tému ciele výskumu a výskumné otázky. Podľa týchto cieľov sa riadila i pri výbere metódy výskumu a spôsobu získavania dát. K dosiahnutiu odpovedí na tieto otázky bol vybraný biografický výskum. Výskum pomôže vytvoriť „rekonštrukciu a interpretovať priebeh života jedinca niekým druhým...priebeh života znamená postupnosť faktických udalostí.“ (Hendl, 2016, s. 132) **Biografický výskum** bol vybraný s účelom objasnenia situácií seniorov so stratou sluchu pri používaní kompenzačných pomôcok. S pomocou tohto výskumu bude snaha vytvoriť obraz, zodpovedajúci výskumnému vzorku.

Súčasťou biografického designu je **naratívny rozhovor**. Na začiatku rozhovoru sa účastníkovi výskumu predloží téma diplomovej práce, ozrejmi sa praktická časť a oblasti, ktoré budú výskumníka zaujímať. Samotný rozhovor je založený na voľnom rozprávaní, ku ktorému výskumník vyzve k rozprávaní respondenta otázkou na začiatku. Respondent sa počas rozhovoru nestretáva s postupnými uzatváraním oblastí a pokračovaním do ďalších.

V rozhovore je dôležité aby účastník od prvej otázky rozprával svoj vlastný príbeh, je povolené občas využiť popis či vysvetľovanie príčin a účely svojho správania, ale nesmie sa počas rozhovoru sústrediť na inú funkciu rozhovoru než je vyrozprávanie svojich skúseností a svojho života. Po skončení respondentovho rozprávania sa výskumník zameria na určité oblasti a vyžaduje ich vysvetlenie. V tejto časti je tiež nutné aby odpovede neboli strohé. Posledná časť naratívneho rozhovoru je priestorom pre otázky, ktoré pomôžu k pochopeniu nejasných vyjadrení respondenta. (Hendl, 2016) Celý rozhovor prebehne v kludom prostredí, dohodnutom medzi výskumníkom a účastníkom výskumu. Na začiatku je respondentovi predložený vytlačенý informovaný súhlas s rozhovorom, taktiež sa nachádza nahlas vyjadrený súhlas v nahrávkach. Jazyk rozhovoru bude český jazyk. Z dôvodu lepšieho porozumenia je rozhovor vedený medzi dvoma osobami sediacimi medzi sebou v komfortnej zóne.

Ciele výskumnej časti diplomovej práce sa zameriavajú na pochopenie situácií, ktoré sa uskutočňujú prinajmenšom v práci sociálneho pracovníka v sociálnej službe zameranej na osoby so sluchovým postihnutím. **Hlavný cieľ** sa sústreďuje na faktory, rozhodnutia, osoby, ktoré ovplyvňujú seniora pri rozhodovaní sa o kompenzačných pomôckach, hlavne teda o načúvacích prístrojoch. V interpretácii dát sa budú nachádzať zmienky aj o iných pomôckach, a to o kochleárnom implantáte, budíku, slúchadlách k TV a signalizácií. Hlavnou spomínanou pomôckou budú ale načúvacie prístroje. **Vedľajší cieľ** je predložiť postoje seniorov na už vyskúšané kompenzačné pomôcky. Tento cieľ sa sústreďí na vyjadrenia seniorov ku kompenzačným pomôckam, ktoré mali možnosť vyskúšať alebo ich používajú. **Ďalším vedľajším cieľom**, na ktorý sa v naratívnom rozhovore výskumník sústreďí bude poukázať na správanie, emócie jednotlivcov či skupín ľudí. Týka sa to rodiny, lekárov, s ktorými sa seniori so sluchovým postihnutím stretli. **Posledný z vedľajších cieľov** sa zameriava na komunikáciu pred zaistením si pomôcok a po zaistení si pomôcok. Prijem informácií skrz rozhovor s druhou osobou je ďalšia bariéra z mnohých pri zhoršujúcom sa sluchu. Pomôcky kompenzujúce sluch by mali túto prekážku pomôcť prekonať.

VO1: Ako bol senior so sluchovým postihnutím ovplyvňovaný svojím okolím či inými faktormi pri rozhodovaní o kompenzačných pomôckach?

VO2: Ako sa popasovali seniori so sluchovým postihnutím s kompenzačnou pomôckou?

VO3: Ako sa správala spoločnosť k seniorovi so sluchovým postihnutím?

VO4: Ako sa zmenila schopnosť seniora so sluchovým postihnutím prijímať informácie a adekvátne reagovať pri nadobudnutí kompenzačnej pomôcky?

4.2 Charakteristika výskumného vzorku

Pro diplomovú prácu boli kontaktované štyri osoby staršie 60 rokov. U všetkých je priznaná strata sluchu v rôznom rozsahu. Ani jeden neotáľal a návštevu ORL lekára a foniatra majú za sebou. U každého bolo cieľom riešiť svoju situáciu. S výnimkou jednej osoby všetci používajú kompenzačné pomôcky. Osoby boli i pred rozhovorom v kontakte s výskumníkom, vzhľadom k tomu, že je výskumník sociálny pracovník pre osoby so sluchovým postihnutím. Všetky osoby vyhľadali odborné sociálne poradenstvo aby zistili viac informácií o kompenzačných pomôckach. S ohľadom tohto spojenia boli i následne opýtaní na možnosť zúčastniť sa výskumu diplomovej práce.

Pani Andrea

Pôvodom je z inej krajiny, v Českej republike vychovala svoje deti i s manželom, za ktorým do Brna prišla. S manželom sa rozviedli a všetky putá s ním pretrhla. S deťmi je v kontakte. Pred tromi rokmi stratila svoj sluch náhle cez noc. I keď to pani Andrea riešila hneď, nepodarilo sa jej vrátiť sluch na pôvodnú úroveň. Pani Andrea je bojovníčka, ktorá pred stratou sluchu žila aktívny život. Medzi jej záľuby bolo divadlo, návšteva hradov či zámkov. Mala rada spoločnosť, pravidelne chodila na návštevy či sama k sebe pozývala svojich známych. Po strate sluchu jej ako jediná záujmová činnosť zostala prechádzky v lesoch. Pani má zatiaľ načúvací prístroj, s ktorým je spokojná. Jej ďalšie kroky smerovali na úrad práce, kam podala žiadosť o príspevok na zvláštnu pomôcku. Žiada o zariadenie určené pre vizuálnu komunikáciu a o zariadenie pomáhajúce k počúvaniu reprodukovanej zvuku. Respondent je naďalej v kontakte s výskumníkom za účelom poradenstva v oblasti kompenzačných pomôcok a orientácie v sociálnom systéme.

Pani Beáta

Pani má stratu sluchu už dlhú dobu. Sluch stratila po pôrode druhého dieťaťa a v krátkom období po pôrode sa jej trošku zlepšil ale nie na pôvodnú úroveň pred pôrodom. Po celý život sa jej sluch už len zhoršoval. Nosila načúvací prístroj, ale neposkytoval jej dostatočnú kompenzáciu. Ta nastala až v jej seniorskom veku. Pani sa nezmierila so svojim stavom a vrhla sa do, pre ňu, neznámych vôd a prešla si implantáciou kochleárneho implantátu. S pani si celým procesom prešli aj jej deti. Ako dostala, tak i dáva. Na začiatku získavala informácie cez facebookovú stránku a v súčasnej dobe je jej aktívna členka a pomáha ostatným ľuďom v tejto oblasti a umožňuje nahliadnuť k jej skúsenostiam. Pani je vytrvalá a na začiatku seniorského

obdobia sa jej to vyplatilo. I s pomocou svojej rodiny a kochleárneho implantátu v súčasnej dobe získala 70 % svojho sluchu naspäť. Pani sa celý život venuje svojej rodine, a to jej zostalo, venuje sa svojim vnúčatám. Medzi jej ďalšie záujmové činnosti sú ručné práce, a to vyšívanie, keramika, šitie a iné.

Pani Cecília

Pani je aktívna žena, ktorá sa zúčastňuje rôznych aktivít od rôznych organizácií. Medzi nich patrí univerzita tretieho veku, kam chodí už niekoľko rokov aby si udržala svoju svižnosť a bystrosť. Okrem toho je jej záľuba spoznávanie svojho mesta, zúčastňuje sa rôznych aktivít, ktoré jej umožňujú zistiť viac o Brne. Užíva si svoj dôchodok naplno. Jej strata sluchu je mierna. Je jediná s respondentov, ktorá ešte nemá žiadnu kompenzačnú pomôcku, ale je na ceste k nej. Bohužiaľ dopláca na dlhú čakaciu dobu. Okrem miernej straty sluchu má pani Cecília ušný šelest. Prišiel k nej dávno predtým než zhoršovanie sluchu. Má ho neustále a bohužiaľ jej zasahuje do života, zhoršuje spánok i počúvanie. Jej rodina si všimla jej zhoršené počúvanie. Zvláda všetko sama. Nebojí sa poprosiť o zopakovanie povedaného. Pani Cecília nie je veľký kamarát technológií, s mobilom zvládne základné veci a i keď má v majetku notebook, nedokáže sa posunúť ďalej a byť jeho pokročilý užívateľ. To jej ale nebráni v snahe učiť sa nové veci. Vďaka tomu chce načúvací prístroj a opäť rozumieť výkladom z rôznych miest, v ktorých v súčasnej dobe stráca dieliky textov, a to jej uberá potešenie z takýchto aktivít.

Pán Daniel

Pán Daniel je jediný muž vo výskumnom vzorku. Sluch začal strácať v dobe pred 3 rokmi. U lekára si prevzal načúvacie prístroje na obe uši. Nosí ich ale sporadicky, nevyhovujú mu. K televízoru má bezdrôtové slúchadlá, ktoré sú dostačujúce. Má ich dlhšie, mal ich ešte pred tým ako začal strácať sluch. Pán Daniel má miernu stratu sluchu, v komunikácii z tváre do tváre rozumie všetkému. V takom prípade nemá ani načúvacie prístroje. Pán je rozvedený, má priateľku a stretáva sa s deťmi a vnúčatami. So všetkými je v kontakte a komunikujú spolu. Pán je pasívny, načúvacie prístroje si zabezpečil s nádejou, že bude opäť rozumieť. Taký efekt sa nedostavil, pána čaká ďalšia návšteva lekára. Má rád samostatné aktivity. Prechádzky po lese, sám či s priateľkou, bicyklovanie, šoférovanie autom.

Respondent	Ročník	Kompenzačná pomôcka	Rodina	Aktivity
p. Andrea	1953	Načúvací prístroj	Deti Vnúčatá Rozvedená	Príroda
p. Beáta	1964	Načúvací prístroj Kochleárny implantát Budík Svetelná signalizácia	Deti Vnúčatá Slobodná	Puzzle vyšívanie Keramika
p. Cecília	1946	žiadna	Deti Vnúčatá Vdova	Univerzita 3. veku Prehliadky Brnenských miest
p. Daniel	1948	Načúvací prístroj Drôtové slúchadlá k TV	Deti Vnúčatá Zadaný	Bicykel Koncerty Auto

Tab.2: Účastníci rozhovorov

4.3 Interpretácia dát

Proces rozhodovania

Prvý krok k získaniu kompenzačných pomôcok nie je dobrovoľný. Osoby so sluchovým postihnutím sú donútení premýšľať, ako si zlepšiť podmienky života. Pani Andrea chodila na prehliadky hradov, zámkov a rôzne návštevy a po strate sluchu to už nebolo možné, pretože nepočula, čo sprievodkyňa hovorí. Pani Cecília má rovnaké záujmy, ale na druhú stranu síce rozumie, avšak musí zaistiť, že bude blízko zdroja reči, to znamená, že nemá možnosť sa od neho vzdaliť a musí myslieť na to, že keď sa sústreďí na niečo iné, už nemusí rozumieť. Osoby so sluchovým postihnutím zažívajú v rôznych okamžikoch svojho života bariéry, ktoré nastávajú z dôvodu straty sluchu. Pán Daniel má radšej zážitky s hudbou, ktorú počuje a nemusí jej rozumieť. Koncerty sú ale prepletené s rečou, kedy sa uvádza kapela či samotná kapela má niečo na srdci, a to už pán Daniel nerozumie.

Vďaka kontaktu so spoločnosťou zisťujú, že sa im jeden zo zmyslov zhoršil. Pani Andrea za tu dobu od začiatku svojho ohluchnutia obmedzila návštevy. Museli zvyšovať hlas aby im pani rozumela, a to podľa nej nezvládali. Zažité udalosti nemajú pozitívny prínos. Človek si uvedomí svoje oslabenia voči ostatným členom svojej spoločenskej skupiny. Tlak a prístupy z okolia sa rôznia, bohužiaľ sa účastníci rozhovorov stretávajú i s negatívnym správaním svojho okolia, v ktorom sa nachádzajú. Primárne získajú odozvu od svojej rodiny, s ktorou sú najčastejšie spolu. Rodina pani Andrei a pani Cecílie zažila šok. Pani Cecília musela vysvetľovať, že ona počuje, ale nerozumie. Vysvetlila im ako majú s ňou komunikovať. U pani Andrei boli rôzne reakcie od hnevu až po prijatie situácie.

Ďalšia skupina, ktorá je poctená častými návštevami seniorov sú lekári. Vzhľadom k tomu, že sa ich fyzický a psychický stav zhoršuje v seniorskom veku a sú vo väčšom ohrození od rôznych vplyvov okolia, ich návštevy medicínskych priestorov sú pravidelnejšie. K nim aj smeruje naša výskumná vzorka po strate sluchu. Správanie lekárov môže napomôcť k snahe riešiť svoj problém, prípadne na druhú stranu, môžu odradiť pacienta a už k nim nepríde. Pani Andrea musela bojovať s lekárom aby získala to, čo potrebovala, lekár ju z dôvodu dlhej čakacej doby odradzoval od následnej liečby. Dalo by sa to pochopiť, avšak pani Andrea si sama liečbu zariadila hneď a potrebovala len žiadamku od svojho lekára. Pán Daniel vďaka individuálnemu prístupu lekárov, nemal problém pri získavaní potrebnej kompenzačnej pomôcky. V prípade odmietania informácií od lekárov sa životná situácia seniorov môže zhoršiť. Pani Beáta chváli odborníkov, ku ktorým chodí či chodila kvôli svojmu sluchu, na druhú stranu sa nestretla s porozumením u svojej praktickej lekárky.

Bohužiaľ i prístup cudzích ľudí nás môže ovplyvniť a sluchové postihnutie nás stavia do bezmocných situácií. Zážitky z úradu i z obchodu nás môžu negatívne postihnúť. Pani Beáta na úradoch nebola schopná vybaviť nič, bohužiaľ ako vraví „sa mi stalo, že som aj s plačom odišla domov a nevybavila som vôbec nič“, musela ísť so členom svojej rodiny aby mohla vyriešiť potrebné záležitosti. Podľa pani Andrei „verejnosť proste, ako keby netolerovala nepočujúcich, že jej robí problém sa opakovať, čo k vám hovorili. Bolo zle napríklad i keď som poprosila o zvýšenie hlasitosti...“

Ťažká strata sluchu môže vziať slobodu, a núti vás spoliehať sa na iné osoby, väčšinou sa jedná o rodinu avšak niekedy je nutné využiť i sociálne služby. Pani Beáta sa niekoľko rokov spoliehala na rodinu, ako je vyššie spomenuté, na úradoch bez nej nič nevyriešila. V prípade dôležitého jednanja s lekárom prišla i s dcérou aby jej neušla žiadna informácia. Naopak pani Andrea bola na všetko sama, to kam sa dnes dostala sa stalo vďaka jej osobnosti a snahe. Pán Daniel a pani Cecília pri komunikácii jeden na jedného rozumejú dobre a nepotrebujú pomoc rodiny.

Toto všetko ich viedlo k úsiliu zmeniť aktuálnu situáciu. Pre zmenu sa musíme sami rozhodnúť, z toho dôvodu sa väčšina účastníkov sama pustila do riešenia svojho problému. Buď sa rovno obrátili na lekára, ako tak vykonal pán Daniel či pani Andrea, alebo niekoľko rokov odmietali spôsob riešenia problému tak, ako to bolo u pani Beáty. Všetci účastníci výskumu sú stále plnohodnotnými členmi spoločnosti a spôsob zaistovania si vecí sa nezmenil. Táto schopnosť niečo stojí a v prípade veľkého množstva nepríjemných situácií vám pomaly kradne sebavedomie. Ruka v ruke so samostatnosťou je aj otázka informácií. Pri problému s akýmkoľvek telesným stavom sa obraciame automaticky na lekára. Avšak v súčasnej dobe je vždy možnosť sa pripraviť a pred akýmkoľvek rozhodnutím si vyhľadať informácie rôznymi spôsobmi. Medzi nimi patrí zisťovať poznatky medzi rodinou, svojimi známymi, či i cudzími ľuďmi na sociálnych sieťach alebo sa opýtať strýčka Google. Pani Andrea a pani Cecília sa pred ďalším krokom obrátili na sociálnu službu aby zistili aké sú ich možnosti. Pani Beáta využila skupinu na sociálnej sieti, kde mala možnosť sa pýtať na to, čo potrebovala vedieť. Informácie sa zakladali na skúsenostiach ľudí aktívnych v skupine. S informáciami je nutné nakladať opatrne a uvažovať o všetkých možnostiach. Poznatky nás môžu potešiť, ale aj sklamať.

Osoba so stratou sluchu sa stáva závislá i na rozhodnutiach lekára, podľa výberu načúvacieho prístroja. To, čo lekár zistí vďaka sérií vyšetrení filtruje následnú ponuku načúvacích prístrojov vhodných pre osobu so sluchovým postihnutím a jeho budúce počúvanie sveta. Následne je osoba závislá na informáciách, ktoré získala a na osobách, ktoré jej

informácie poskytujú. Pani Cecília od lekára nezistila žiadne informácie, lekár ju informoval o jej strate sluchu a následne ju prepustil s tým, že má „premýšľať“ o načúvacích prístrojoch.“ Žiadne ďalšie informácie nedostala. Pani Beáta je ľúto, že o možnosti kochleárneho implantátu sa nedozvedela skôr. Je ale rada, že to má i takto v neskoršom veku. To ako sa naloží s informáciami, s predloženými možnosťami, je čisto na danej osobe, ktorá prístroje bude nosiť a používať.

Voľbu riešiť tento problém, voľbu ísť za lekárom zvolili všetci účastníci výskumu. Cieľom lekára je pomôcť pacientovi vyriešiť jeho problematickú situáciu. Avšak i lekári sú ľudia a môžu mať rôznorodé správanie. To môže ovplyvniť následnú starostlivosť o osobu ako o pacienta. Každé rozhodnutie lekára mení život pacienta. Niekedy to môže byť v malých mierach a niekedy to môže byť obrovský rozdiel pred a potom. Pani Andrea ohluchla náhle, v takom prípade sa odporúča čo najskôr hyperbarická komora, to potvrdil aj odborník kam neskôr chodila. Jej lekár ju ale od toho odradzoval. Napriek tomu si to pani Andrea sama zariadila avšak s takým oneskorením, akým prišla pani do komory sa už sluch nepodarilo zlepšiť. Pani Beáta mohla skôr na implantáciu kochleáru a mohla byť skôr začlenená do spoločnosti počujúcich. Týka sa to napríklad aj výberu načúvacieho prístroja, jeho nastavovania a nasledujúcej starostlivosti.

Pri výbere načúvacieho prístroja je pre seniora so sluchovým postihnutím dôležitý aj finančný faktor. Sú seniori, ktorí si vzhľadom k malému starobnému dôchodku nevládnu zabezpečiť načúvací prístroj. Týka sa to práve pani Andrei. V takom prípade pomáha práve informovanosť a ďalšie možnosti financovania týchto pomôcok. Ak je senior v nepriaznivej situácii a trpí chudobou, sú pre neho v Českej republike možnosti, ktoré pomôžu prekonať túto prekážku. Medzi to, patrí požiadať nadáciu o finančnú pomoc. Touto cestou si prešla pani Andrea a z nadácie jej poskytli čiastku, potrebnú pre dofinancovanie načúvacieho prístroja. Všetko závisí aj od nárokov seniora, ale aj od jeho straty sluchu, základná cena načúvacích prístrojov poskytuje zariadenie so základným vybavením. Pani Beáta s ťažkou stratou sluchu bolo jasné, že jej načúvacie prístroje majú pomôcť v komunikácii, ale nie sú dokonalé, používala k tomu i čítanie z pier. I tak si volila načúvacie prístroje s vyššou cenou, chcela aby boli prispôbené k jej spôsobu života s rodinou. Načúvacie prístroje majú ale i ďalšie výdaje ako je kupovanie bateriek, vymieňanie hadičiek či čistenie. Kochleárny implantát splnil jej nároky a spravil z nej spokojnú a počujúcu ženu. Dokonca, okrem poistenia, s ním nemá žiadne finančné starosti. Ďalšie vymoženosti zvyšujú cenu kompenzačných pomôcok a v takom prípade je nutné dať si pozor, koľko bude senior platiť. I keď nároky v prípade načúvacích prístrojov sa môžu týkať vymožeností ako je Bluetooth, indukčná slučka, viac programov

kvalitnejšie počúvanie, malý a neviditeľný načúvací prístroj, tak je nutné myslieť na jeho využiteľnosť. Ak senior nebude vedieť zapnúť napríklad Bluetooth tak je to zbytočná vymoženosť, ktorá ho stála peniaze. Pán Daniel mal nárok aby s načúvacím prístrojom rozumel televízii a ľuďom hovoriacim k veľkým masám ľudí. Bohužiaľ podľa pána sa nepodarilo tieto jeho požiadavky splniť. Pani Beáta sa pri výbere kochlárneho implantátu pozerala i na jeho odolnosť, s deťmi a bazénom u seba doma potrebovala implantát, ktorý prežije vodu. Dôležité je hlavne to aby splnili očakávania seniorov so stratou sluchu, a to je v hlavne rozumieť osobám vo svojom okolí. To sa týka i pani Cecílie, dúfa, že jej načúvací prístroj od lekára pomôže opäť navrátiť potešenie zo záujmov na pôvodnú úroveň pred stratou sluchu a bude rozumieť ľuďom okolo seba. Obáva sa reakcie pridruženej choroby, a to, ako bude ušný šelest reagovať na túto novú pomôcku a toho, že jej to vôbec nepomôže a budú jej načúvacie prístroje ležať doma v šuplíku.

Kompenzačné pomôcky

Funkcia kompenzačných pomôcok pre osoby so sluchovým postihnutím je im čiastočne alebo úplne nahradiť sluchový orgán či jeho časti. Sú to technológie, ktoré sa posúvajú a sú každým rokom modernejšie a lepšie.

Načúvací prístroj je pomôcka, ktorú poskytujú foniatri všetkým osobám so stratou sluchu. Všetci účastníci mali, majú či chcú načúvací prístroj. Pani Cecília ho ešte nemá, i keď to začala riešiť pred Vianocami, tak bohužiaľ jej lekár umrel a ona si musela nájsť iného lekára. Tým pádom sa jej to všetko posunulo, nepomáhajú tomu ani dlhé čakacie doby. U lekára ale bola na vyšetrení sluchu, stratu sluchu na načúvací prístroj má a lekár jej odporučil popremýšľať o nich, avšak žiadne ďalšie informácie jej neposkytol. Nosiť ho chce a zabezpečiť si ho má v pláne. Dúfa, že jej pomôže lepšie rozumieť, pretože v súčasnej dobe síce počuje zvuky, vie, že niekto rozpráva, ale častokrát nerozumie alebo jej vypadnú slová rečníka. Pani Cecília má ale problém s novými technickými zariadeniami. Pokiaľ ich nepoužíva každý deň, nemá dobrý návod či jej to nevysvetlí rodina, pociťuje neistotu a nepochopí ich. Snaží sa vzdelávať a chodila i na kurzy ovládania mobilu či notebooku, ale kvôli obsadenosti sa nedostala ďalej. I v prípade načúvacieho prístroja bude potrebovať poriadne preškolenie i niekoľkokrát aby dobre vedela, čo má s nimi robiť.

Pani Andrea chcela vyriešiť svoju situáciu akokoľvek, keď počula o načúvacom prístroji, rozhodla sa, že ho chce. Z dôvodu finančnej situácií musela najprv vyriešiť ako ho zaplatí. S pomocou nadácie jej bolo nakoniec umožnené si zabezpečiť načúvací prístroj. Dopomohlo

k tomu i finanční príspevok od zdravotnej poisťovni. S načúvacím prístrojom je spokojná, je tam zlepšenie v počúvaní. Pani je rada, že už nemusí neustále prosiť ľudí aby zvyšovali hlas a rozprávali pomaly. Popisuje, že je ten rozdiel tak veľký ako „deň a noc“.

Pán Daniel na rozdiel od pani Andrei spokojný nie je. Načúvací prístroj si vybavil už na začiatku ako prestal rozumieť. Bohužiaľ podľa neho „počuje to, čo nepotrebuje počuť a nepočuje to, čo potrebuje počuť“. Počuje napríklad silné tikanie hodín v kuchyni, prípadne mu prístroj zosilní spev vtákov v lese či počuje šúchanie nôh po podlahe. On ale chce porozumieť rozhovoru dvoch ľudí v televízií, rozumieť čo rozpráva človek v kine či v divadle. Takže ich nosí minimálne až vôbec. Čaká ho návšteva foniatra, kde bude ďalšie nastavovanie prístrojov a je zvedavý ako to dopadne. Nádej nestráca a prípadne rozmýšľa, že by prešiel k inému lekárovi či by si skúsil i iný načúvací prístroj.

Pani Beáta sa bránila načúvaciemu prístroju, i po veľkej strate sluchu fungovala naďalej bez akejkoľvek pomôcky. Až rodina ju presvedčila a nakoniec sa rozhodla pre jeden načúvací prístroj. S touto pomôckou sa snažila žiť a nebolo to hneď, že by rozumela, na začiatku len lepšie počula. Následne i so čítaním z pier sa jej zlepšilo porozumenie reči. Podľa p. Beáty to trvalo dlho. Jej sluch sa zhoršoval a lekár jej preto odporúčal i druhý prístroj. Do toho sa bála pustiť pretože po odložení prvého prístroja nepočula vôbec a považovala prístroj za dôvod poklesu schopnosti počúvať. Odolávala dlho, ale nakoniec sa preň rozhodla. Sluch nebol lepší, len sa horšil. I tak bol prínos slabý, televízoru neporozumela, telefonovať nemohla a počas koronavírusu s rúškami nerozumela ani ľuďom. Na ďalšej návšteve u lekára zistila o možnosti kochleárneho implantátu a ako vhodný kandidát sa oň začala zaujímať. Zisťovala si sama informácie, kde sa dalo. Našla skupinu na sociálnej sieti, kde sa mohla čo najviac informovať. Následne sa objednala k špecialistovi, kde jej cesta za informáciami pokračovala. Pokračovalo to zoznamovaním sa s firmami, ktoré poskytujú túto technológiu a následne to pokračovalo rozhodnutím uskutočniť operáciu. Pani Beáta nemala žiadne pooperačné problémy, kochleár jej nasadili podľa plánu. Mohla prejsť do ďalšej fáze, a to na pooperačnú túru. Obsahovalo to nastavovanie a učenie sa opäť počúvať zvuky okolo seba. Nastavovanie prebiehalo niekoľkokrát s inžinierom. Učenie sa počúvať a rozprávať a následné tréningovanie prebiehalo s logopedičkou. Pani Beáta sa učila opäť počuť, sústreďovala sa na reč, jednotlivé slová, slabiky a písmená, ako uvádza, najväčší problém mala so sykavkami. Zvuky okolia sa učila ešte i s načúvacím prístrojom, práve vtedy, keď nevedela priradiť zvuk k príčine. Keď si dá dole implantát tak nepočuje. Ten si dáva dole len keď spí, pretože sám padá dolu a keď si umýva vlasy. Nastavovanie kochleárneho implantátu prebiehalo podľa pani niekoľkokrát. Rodina jej pomáhala s učením sa a tréningovaním podľa logopedičky. Tieto cvičenia spoločne robili každý

deň, i keď už pani Beáta bola unavená a už nechcela, rodina jej pomohla v tejto ceste a podporila ju. I keď to bolo na krátku chvíľu, cvičila každý deň. Kochleárny implantát na jednom ucho pani Beáte vylepšil podmienky natoľko aby bola hneď rozhodnutá, že chce ísť na implantáciu aj do druhého ucha. Celý proces, ktorý zažila i s prvým sa opakoval, ale keďže ho už poznala, adaptácia prebehla rýchlejšie. V súčasnej dobe počuje natoľko dobre, že zvládne telefonovať, bez čítania pier rozumie ľuďom a dokonca už sama hovorí potichu, že niekedy jej okolie nerozumie. Telefón si musela kúpiť nový aby ho mohla mať spárovaný s kochleárnymi implantátmi, cez to dokáže telefonovať počúvať hudbu a iné. Vzhľadom k tomu, že spí bez implantátov tak má v prípade potreby budík, ktorý má vibračný vankúšik pod vankúšom. Má ho nastavený na zvuk, vibrácie a na svetlo. Túto pomôcku má dlho, má ju ešte z dôb načúvacieho prístroja, kedy sa potrebovala budiť do práce. Zo začiatku to robil partner, ale potom prešla na túto pomôcku. Doma má i svetelnú signalizáciu, i keď už zvonček teraz počuje, stále ho používa keď nemá implantát na sebe, tak sa spolieha na túto signalizáciu. S technológiami má pani Beáta dobrý vzťah, dokáže ich ovládať a s novinkou nemá problém. Pri tom všetkom, čo musí používať na kompenzovanie sluchu, nemá ani inú možnosť. Okrem nej má ešte inú pomôcku i pán Daniel, ktorý má bezdrôtové slúchadlá k televízoru. Zaistil si ju sám práve z toho dôvodu, že prestal dobre rozumieť postavám v televízore. Ako popisuje v rozhovore, sedí od televízoru ďaleko a s prenosom zvuku cez vzduch mu robilo problém porozumieť. Slúchadla má už dlho a nevzdal sa ich ani po zakúpení si načúvacích prístrojov. I tak ale pán Daniel prispôbuje svoje divácke preferencie na programy, kde rozpráva jedna osoba, pozerá na televízne správy, kde rozpráva jedna moderátorka či sa pozerá na hudbu. Iné pomôcky v domácnosti pán Daniel nemá a ani nepotrebuje, všetko ostatné počuje. Možno by sa pán Daniel vyhol týmto problémom, keby mal v práci ochranu sluchu. Sám pripúšťa, že veľký každodenný hluk, ktorého bol súčasťou v práci môže byť príčina jeho straty sluchu.

Komunikácia

Najväčšia bariéra osôb so sluchovým postihnutím je komunikačná. Verbálnu komunikáciu každý z nás používa každý deň a v prípade akejkoľvek prekážky i keď je to napríklad cudzí jazyk, tak nás to uvádza do nepríjemných situácií a necítíme sa komfortne. Na začiatku, keď ešte poriadne ani človek nevie, že sa mu zhoršil sluch tak nemá inú možnosť. Je bežné, že druhá strana v komunikačnom vzťahu sa musí opakovať či i rozprávať nahlas. V takom prípade to zas nie je príjemné druhej strane, pretože zvyšovanie hlasitosti nám evokuje nepríjemnú situáciu, predsa len napríklad pri hádke sa zvyšuje hlasitosť. Taktiež v takýchto situáciách na seba

upriamujeme pozornosť, a to nemusí byť každému vyhovujúce. Opakovať povedané zas nezvládajú netrpezlivé osoby a častokrát stratia záujem o vzájomné pochopenie sa. Pani Cecília správne podotkla, že to je individuálne a každý človek reaguje inak. Stretla sa raz so situáciou kedy jej jedna pani predavačka povedala „, ježišmária, ja nemôžem za to, že zle počujete.“ Nevieme aké okolnosti tam boli a čo vyústilo v takéto vyjadrenie. Pani Andrea sa ale častokrát stretla v rôznych prostrediach s tým, že na ňu hovoria potichu i keď ich poprosí o hlasitejšiu reč. Už má načúvací prístroj a počuje dobre, i pri komunikácií s ňou tam bol rozdiel. Bez načúvacieho prístroja sa nakláňala smerom k hovoriacemu človeku. S načúvacím prístrojom to nerobí a sedí kľudne a rozumie všetkému. Pán Daniel zas na prednáške u pána, ktorý rozprával potichu tiež nič nerozumel. Jeho názor je, že i s načúvacím prístrojom by nerozumel. Ako prvé pri strate sluchu si človek práve všimne to, že nerozumie. To je dôležité spomenúť. Osoby so sluchovým postihnutím počujú, ale nerozumejú. Pán Daniel napríklad nerozumie i s načúvacími prístrojmi. Nerozumie postavám v televízore, nerozumie tichej reči človeka, ktorá stojí ďaleko. Pán Daniel si niekedy domýšľa, čo sa povedalo v televízore. Pani Beáta tiež vôbec nepozerala televízor, pretože vôbec nerozumela o čo tam ide. Pani Cecília rodine tiež vyjasnila, že ona počuje, ale len horšie rozumie. Dokonca im vysvetlila, akým spôsobom majú na ňu rozprávať aby im lepšie rozumela. Objasnila, že na ňu „nemusia kričať, ale hovoriť zreteľne“ taktiež ich poprosila aby rozprávali obrátení k nej a neboli jej chrbtom. K tomu je dobré doplniť, dôležité je i osvetlenie a viditeľnosť na ústa. Pomáha i menej hluku v okolí a dobrá akustika v miestnosti

Našťastie je niekoľko foriem ako môžeme komunikovať a komunikácia verbálna skrz reč nie je jediná. Pani Andrea používa písomnú formu, píše emaily, hľadá informácie na internete. I keď pán Daniel využíva reč a hovor, pokiaľ prebieha výmena informácií v zostave jeden na jedného v miestnosti, kde je ticho, tak nemá problém a rozumie všetkému. Zvláda i telefonovanie v domácnosti, niekde mimo, kde môžu byť rušivé faktory, to mu robí problém. Pani Beáta poukázala na problém s neporozumením reči detí, pretože deti nerozprávajú a neartikulujú zreteľne. V súčasnej dobe pani Beáta s kochleárnym implantátom počuje a rozumie všetkému, dokonca rozumie i svojej obvodnej lekárke i v prípade, že má práve rúšku na sebe. Vďaka tréningu je už schopná komunikovať i skrz telefón a nemusí mať pritom zapnuté video. Rozumie i informáciám z rádia.

Rodina

Rodinné zázemie je dôležitá pre človeka v každej vekovej fáze života. Najviac potrebná je rodina v detskom veku a veku seniora. Sú to fázy, kedy je človek až niekedy závislý na svojej rodine. Podpora rodiny dokáže pomôcť i v neľahkých situáciách. Medzi takou situáciou patrí i strata sluchu, o to horšie je, že sa jedná o seniora, ktorý už nemá toľko síl ako v mladom veku. Rodina sa ale môže zachovať rôzne, môžu mať svoj vlastný pohľad na to a je potrebné ho rešpektovať. Môže ich viesť ich láska k blížnemu, strach z neznámeho či strach, že to stretne aj ich, pocit potrebnosti alebo pocit zbytočnosti a iné pocity, ktoré nás ovplyvňujú pri výskytu nepriaznivých situácií. U pani Andrei mali jej deti problém s vyskytnutou situáciou. Reagovali ale odlišne, starší syn bol podľa pani „nahnevaný, netoleroval to, že nepočuje“, mladší syn situáciu ignoroval a fungoval ďalej ako keby sa strata sluchu u matky nevyskytla. Pani Andrea má ešte dcéru, tá sa snažila aby jej matka porozumela a tým pádom rozprávala hlasito a pomaly. Deti jej nepomohli a starší syn dokonca i prestal chodiť na návštevy. To sa možno zmení, pani Andrea svoju rodinu pozvala na návštevu s tým, že má nový načúvací prístroj a mala by im už rozumieť dobre.

Pani Beáta mala opačnú situáciu, rodina ju až tlačila k tomu aby začala svoju situáciu riešiť. K prvému i k druhému načúvaciemu prístroju sa odhodlala len preto aby rozumela svojim deťom. Samozrejme porozumieť okoliu a ľuďom je tiež dôležité. Zo začiatku ešte pred získaním načúvacích prístrojov, jej pomáhal v domácnosti jej syn, ktorý mal 13 mesiacov a slúžil ako signalizácia v domácnosti. Keď niekto zvonil, priviedol matku k dverám, keď mladší brat plakal, upozornil na to. Po získaní načúvacích prístrojov sa to zlepšilo, ale stále to porozumenie nebolo ideálne. Do práce ju musel budiť partner, až kým si nekúpila budík. Na úrady s ňou museli deti aby dokázala niečo vybaviť, ak chcela niekam zavolať musela poprosiť jedno z detí. V dobe koronavírusu a rúšok sa nemohla pohnúť bez detí, príjem informácií bol nulový. Keď už začali riešiť kochleárny implantát, tak s pani Beátou všade bola jej dcéra aby sa nestratil žiaden poznatok. Po operácií rodina spoločne s pani Beátou cvičila a trénovala, jej nevesta k nej chodila každý deň aby spolu splnili to, čo dostali od logopedičky. Dcéra i keď bola mimo Českú republiku, začala s matkou komunikovať cez hlasové správy a telefonovať s ňou. Jej dcéra nezažila svoju matku počujúcu, takže telefonát s ňou bol veľmi emotívny. Dokonca sa priznala, že plakala od šťastia. I keď už pani Beáta nevládala a bola nahnevaná z toľkých zmien čo musela podstúpiť, nakoniec to prekonala a teraz počuje lepšie než si predstavovala. Pani Beáta je svojej rodine veľmi vďačná a my môžeme vidieť, že keď sa rodina zapojí a senior na to nie je sám, dokážu sa veľké veci.

Pána Daniela sprevádza jeho priateľka, vybavuje a navštevuje síce lekára sám, jeho priateľka je jeho veľká podpora. Jeho komunikácie s rodinou prebiehajú v domácnosti, kde je

ticho či komunikujú jeden na jedného, takže im rozumie dobre. Telefonovať zvláda sám. Nepotrebuje žiadnu pomoc.

Rodina pani Cecílie vyjadrila šok, ale keď im vysvetlila svoju situáciu, ukludnili sa. Pani má miernu stratu sluchu, veľká zmena to pre rodinu nie je. Musia si dávať pozor na to ako sa dostávajú informácie k nej. Tak ako je vyššie spomenuté, pani im vysvetlila ako im môže lepšie porozumieť. V prípade technologických noviniek v jej živote jej pomáha vnuk, ktorý sa jej snaží vysvetliť ako to funguje. Inak má návody, podľa ktorých funguje ďalej.

Autority v medicínskej oblasti

Lekár je autorita, ktorá nás sprevádza po celý život, každý sa s ním stretol. Lekár v oblasti ORL či foniatrie je zložitá osoba. Čokoľvek chceme urobiť, bez neho sa nepohneme. To akého lekára stretneme nás dokáže ovplyvniť v ďalšom rozhodnutí. Tak ako i u verejnosti, každý lekár je iná osobnosť preto to, čo sa stane u jedného tak neznamená, že platí aj u druhého.

Pani Andrea má s osobami v prostredí medicíny zlé skúsenosti. Prvý stret s touto oblasťou v rámci straty sluchu bol na pohotovosti, boli jej poskytnuté kortikoidy. Bohužiaľ jej nepomohli a v takom prípade zamierila ďalej. S ďalším lekárom ale bojovala, reakcia jej lekára nebola ideálna, „bol veľmi našťvaný, že som si dovolila si termín tak skoro zaistiť“, ale docielila svojho. Zisťovala ešte názor iného lekára a podľa toho sa zariadila. Bohužiaľ ani odporúčaná hyperbarická komora nepomohla. Sama, podľa informácií, ktoré získala či už z internetu alebo od sociálnej pracovníčky, sa dostala k informáciám o načúvacom prístroji, u lekára zas musela prosiť o žiadamku k foniatrovi. Neinformovali ju ani o iných kompenzačných pomôckach. Oblasť kompenzačných pomôcok je obsiahla, lekár by nemal toľko času vysvetliť každú z nich. Inak sa pani Andrea stretla s vyjadreniami, že je stará, to nejde, lekári boli k nej ľahostajní, nejavili žiaden záujem. V priebehu doby, kedy nemala načúvací prístroj bola v nemocnici a i keď tam upozornila lekárov a sestričky na svoj stav sluchu a poprosila o hlasitejší prejav, tak ju odignorovali.

Pani Beáta má dlhú históriu s foniatrami, riešila s nimi načúvacie prístroje po dlhé roky. Potom ju odkázali na kochleárny implantát. Tam bola v kontakte už s inými lekármi. S tými žiaden problém nemala, dokonca im je vďačná za všetko a podľa nej majú skvelý prístup. Jedine mala problém so svojou obvodnou lekárkou. Keď mala načúvací prístroj a nerozumela jej, lekárka zrejme nedokázala pochopiť, že načúvacie prístroje nie sú dokonalé a s tak ťažkou stratou sluchu sa nedá veľmi manipulovať a zlepšiť. Keď sa čudovala, že pani nepočuje ani s kochleárnym implantátom bolo je vysvetlené, že si naň ešte len zvyká a musí sa ešte učiť

počúvať a priradzovať zvuky. Po druhej implantácii jej už rozumie bez problémov, i keď má rúšku. Sluch sa jej zlepšil natoľko, že to prekvapilo samotného lekára v nemocnici i inžiniera, ktorý jej pomáhal s nastavovaním.

Pani Cecília sa nestretla s negatívnym prístupom lekára, ako sama vraví „len jedna pani lekára bola taká trochu nekomunikatívna.“ U väčšiny lekárov jej stačilo upozorniť, že nepočuje dobre a lekári sa k nej obrátili, keď rozprávali. K ORL lekárovi nechodila vôbec až v období senia začala. Objavili sa u nej časté zápaly uší i ušný šelest. Ušný šelest má silný a zasahuje jej do života. I keď by sa z toho rada dostala, lekár ju informoval, že to skutočne nie je jednoduché vyliečiť. Aby o tom zistila viac využila nielen lekára, ale pýtala sa i svojich známych. Čo vie, tak to majú miernejšie než ona, už ho má ale tak dlho, že už nevie či ho má len v jednom uchu alebo v oboch.

Pán Daniel nemá problém s komunikáciou u lekára, podľa jeho slov „po doktoroch toľko nechodí.“ Dúfa, že po nasledujúcom stretnutí s foniatrom bude jeho situácia s načúvacím prístrojom lepšia.

Široká verejnosť

Každý človek v spoločnosti je individuálny, ako je už spomenuté pani Cecíliou, u sluchového postihnutia nikdy neviete, kto ho má a správanie cudzích neovplyvníme, „je to o ľuďoch, niekto to vezme tak, že každý z nás môže byť postihnutý či až zostarne“ stratí človek sluch. A niekto na druhú stranu na to nijak nereaguje a ide ďalej.

Pán Daniel je pasívny človek, so spoločnosťou sa často nedostáva do stretu. Svoj čas trávi so svojou priateľkou či rodinou alebo sám so svojimi záujmami. Zveril sa mi, že ako bol zúfalý zo situácie s načúvacím prístrojom, všimol si pána, ktorý mal za ušami tiež načúvacie prístroje. Odvážil sa a opýtal sa ho na jeho názor. Cudzí pán bol so svojimi prístrojmi spokojný a rozumel dobre. Pán Daniel nádej nestráca a tiež dúfa v to, že mu načúvacie prístroje raz pomôžu s porozumením.

S verejnosťou, napríklad konkrétne v obchodoch a na úradoch mala pani Beáta s načúvacími prístrojmi veľký problém. V obchodoch sa stretla s nechotou predavačiek a keď potrebovala zopakovať, tak sa nahnevali. Stávalo sa i to, že ju dcéra musela upozorniť na jej hlas, pretože ju nebolo počuť, keďže sa nemohla kontrolovať sama svojím sluchom. Čo sa týka úradov, to bolo už spomenuté a sama to nedokázala zvládnuť, nebolo jej to umožnené.

Pani Andrea usúdila z vlastných skúseností, že verejnosť nedokáže zniest' osoby so stratou sluchu. Robí im problém zopakovať sa alebo rozprávať hlasitejšie. I keď sú upozornení,

rozprávajú ticho. Na úrade ale problém nemala, dokázala vybaviť všetko, čo potrebovala. Pani ešte pred tým než šla k lekárovi, navštívila sociálnu službu. Využila to na získanie odpovedí na svoje otázky. Pani Andrea bola prekvapená z toľkých informácií, ktoré jej ponúkli možnosti ako pokračovať ďalej napríklad s načúvacím prístrojom či inými pomôckami v domácnosti. Bola rada za túto pomoc a za možnosť získať informácie aj takýmto spôsobom.

Diskusia

Uskutočnené výskumne šetrenie prinieslo odpovede na výskumné otázky, ktoré sú uvedené v kapitole metodológie. V prílohe tejto diplomovej práce sa nachádzajú prepisy rozprávania účastníkov. Účastníci majú veľa skúseností a z rozhovoru sa našli nasledujúce odpovede na výskumné otázky.

VO1: Ako bol senior so sluchovým postihnutím ovplyvňovaný svojím okolím či inými faktormi pri rozhodovaní o kompenzačných pomôckach?

Akékoľvek rozhodnutia, ktokoľvek urobí nastane pod určitým vplyvom. Tento vplyv sa u seniorov so sluchovým postihnutím u každého líši. Pani Beáta načúvacie prístroje nechcela a prešla si tým len na popud rodiny. Pán Daniel nemal žiadne pochyby a riešil zdravotný problém automaticky u lekára. Pani Andrea si šla za svojím tak ako celý život, bojovala aby mohla lepšie počuť i keď jej to podmienky nepriali. Najčastejšie sa výskumník vo svojej práci sociálneho pracovníka stretáva práve s faktorom rodiny a blízkych známych. Oni a ich podpora dokáže presvedčiť seniora aby svoju situáciu bral vážne a riešil ju. Pani Cecília sa utvrdila v tom, že si pomôcky zabezpečí až po rozhovore s inými osobami, než je lekár. V každom prípade je len dobré, pokiaľ sa k tomuto zdravotnému problému hľadajú informácie na rôznych miestach. Lekár je veľkým zdrojom informácií, nedokáže ale poskytnúť všetky. Na internete nájdete tiež zásobu rôznych poznatkov, avšak tam sa ľahko môže stať, že budú informácie zavádzajúce či staré. Ďalším miestom pre hľadanie odpovedí na otázky môže byť sociálna služba, tak ako ju využila pani Andrea. Pani Beáta napríklad využila i sociálne siete. Je otázkou, čo je najčastejšie využívaním zdrojom informácií pre seniorov.

VO2: Ako sa popasovali seniori so sluchovým postihnutím s kompenzačnou pomôckou?

Kompenzačná pomôcka môže byť jednoduché ale i náročné zariadenie. Napríklad budík je ľahké zariadenie od začiatku až do konca. Taká signalizácia či slúchadlá k televízoru môžu byť náročné počas inštalácií. Pani Cecília v rozhovore spomína, že pokiaľ to má jasný návod, nie je s tým problém. Čo sa týka načúvacieho prístroja a kochleárneho implantátu, bez odborníkov ich nenastavíte. Ste závislý na ich skúsenostiach a profesionalite. Pani Beáta s kochleárnym implantátom nemá žiadny problém a je vďačná inžinierovi za jeho odbornosť. Pán Daniel na druhú stranu nie je spokojný so svojimi načúvacími prístrojmi, čaká ho ďalšia návšteva lekára a nastavovanie načúvacieho prístroja. O posledné dva spomenuté zariadenia určené pre

kompenzáciu sluchu a porozumenie reči je potrebné sa starať po celom priebehu nosenia. Je s nimi spojená určitá údržba a čistenie, ktoré je nutné dodržiavať.

VO3: Ako sa správala spoločnosť k seniorovi so sluchovým postihnutím?

Skúsenosti s ľuďmi v našom okolí má každý z nás dobré a zlé. I bez sluchového postihnutia sa môžeme stretnúť s človekom, ktorý nám skazí deň. Bohužiaľ je ale práve sluch, slúžiaci pre komunikáciu s širokou verejnosťou najdôležitejší. Pani Beáta má zlú skúsenosť s úradmi, nedokázala tam sama bez rodiny nič vybaviť a komunikačná bariéra ju dovedla až k plaču. Pani Andrea na druhú stranu problém s úradmi nemala. Čo sa týka ľudí v obchodoch, rušné prostredie a veľa ľudí ako u účastníkov tak i na stranách zamestnancov obchodu môže spôsobovať vyhrotené situácie. Stretli sa s tým všetky tri ženy. Buď nerozumeli koľko zaplatiť, alebo pri prosbe o zopakovaní dostali opäť tichú odpoveď. Pani Andrea so svojimi zažitými skúsenosťami tvrdí, že spoločnosť nepripúšťa prispôbenie sa osobám so sluchovým postihnutím. Kludne na to môže mať vplyv to, že je sluchové postihnutie neviditeľné a človek nevie, že osoba na druhej strane ju nemusí počuť. Zaujímalo by ma, ako sú veľké obchodné domy či reťazce prispôbené osobám so sluchovým postihnutím.

VO4: Ako sa zmenila schopnosť seniora so sluchovým postihnutím prijímať informácie a adekvátne reagovať pri nadobudnutí kompenzačnej pomôcky?

Komunikačný prenos sa mení pri zhoršujúcom sa sluchu. Rovnako sa mení i pri kompenzovaní tohto zmyslu. Výskumná otázka sa zameriava na rozdiely komunikácie pred zaistením si kompenzačnej pomôcky určenej na porozumenie reči a po nej. U pána Daniela sa to nijak nezmenilo, načúvací prístroj mu nepomáha. Našťastie jeho strata sluchu nie je tak vážna a pri komunikácii jeden na jedného rozumie. Naopak pani Andrea pocítila hneď rozdiel a uznáva, že počuje a rozumie lepšie než predtým. Dokonca je spokojná, že už sa nemusí doprosovať, aby ľudia v jej okolí opakovali povedané či zvýšili hlas. Pani Beáta s načúvacími prístrojmi tiež nebola spokojná, avšak ona nečakala veľké zlepšenie. Jej strata sluchu je veľká a prístroj jej bol prínosom v kombinácii so čítaním z pier. Veľkou zmenou pre ňu bola implantácia kochleárneho implantátu. Po nastavovaní a tréňovaní sa jej sluch natoľko zlepšil, že už dokonca môže telefonovať a počúvať rádio. Je veľký rozdiel v poskytovaní týchto dvoch zariadení. Načúvací prístroj človek dostane, nastaví sa raz, urobí sa kontrola za mesiac a následne je to podľa potreby. Informácie nie sú úplné a niekedy až žiadne a ľudia sú odkázaní na návod zariadenia. Kochleárny implantát po operácii prejde nastavovaním. Osoba následne chodí i na logopédiu a dostane na doma úlohy ako počúvať, priradovať zvuky k zdrojom. Bolo

by dobré pozrieť sa na presný postup zisku týchto zariadení a následne i starostlivosť o pacienta v priebehu rehabilitácií sluchu.

Záver

Diplomová práca *Vývoj názorov seniorov so sluchovým postihnutím ku kompenzačným pomôckam* bola vytvorená za účelom poukázať na problematiku seniorov so sluchovým postihnutím v oblasti kompenzačných pomôcok. Autorka sa snažila v teoretickej časti jasne popísať teoretický rámec, ktorý slúži k sprístupneniu informácií rodinám seniorov so sluchovým postihnutím ale i širokej a odbornej verejnosti. Diplomová práca je vhodná pre tie osoby, ktorých sa týka táto problematika a nevedia ako sa ďalej posunúť.

V praktickej časti autorka stanovila ciele a výskumné otázky, na ktoré hľadala odpoveď skrz rozhovorov s účastníkmi výskumu. Autorka využila kvalitatívny spôsob zbierania dát, zvolila naratívny rozhovor. Dôvodom odklonu od podkladu pre zadanie diplomovej práce študenta je väčšia nezávislosť v rozprávaní. Autorka chcela poskytnúť priestor pre individualitu seniora, s ktorým uskutočnila rozhovor. Rozhovorom prešli štyri osoby. Každá z nich vyjadrila svoje dôvody k názorom, ktoré zastávajú. I keď boli výskumné otázky zodpovedané, z dôvodu malého počtu vzorku nemôžeme výsledky aplikovať na celú populáciu. Výsledky môžu napomôcť k pochopeniu niektorých činov seniorov, prípadne seniorov podobných zúčastneným osobám. Avšak obe skupiny, skupina seniorov a skupina osôb so sluchovým postihnutím, sú skupiny heterogénne. Je odporúčané, aby sa situácia riešila s myšlienkou na individualitu seniora so sluchovým postihnutím. V nepriaznivej situácii je nutné udržať si túto myšlienku a využiť všetky možné zdroje informácií. Všetky zistené informácie s ním prebrať a spoločne sa dostať do cieľa lepšieho porozumenia. V priebehu celého procesu je odporúčané aby so seniorom bola prítomná rodina ako podpora. Senior so sluchovým postihnutím vzhľadom na výsledky získané výskumom sa dostane do nepríjemných situácií. Každý účastník výskumu ich zažil, tomu sa osoba so sluchovým postihnutím nevyhne. Seniorom sa odporúča využiť všetky možnosti, ktoré sa naskytnú. Týkať sa to môže kompenzačnej pomôcky, rôznych záujmových činností, komunikácie s okolím.

Zoznam použitých zdrojov

Budíky, 2024. online. In: Unie neslyšících Brno. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/budiky/>. [cit. 2024-01-09].

BUTTOVÁ, Klára, 2023. Co jsou sociálně aktivizační služby pro seniory?. online. In: *Sue Ryder Neztratit se ve stáří*. Dostupné z: <https://www.neztratitsevestari.cz/poradna/zdravi-rodina-vztahy-poradna/co-jsou-socialne-aktivizacni-sluzby-pro-seniory/>. [cit. 2023-12-17].

CEDERROTH, Christopher; GALLUS, Silvano; HALL, Deborah; KLEINJUNG, Tobias; LANGGUTH, Berthold et al., 2019. Editorial: Towards an Understanding of Tinnitus Heterogeneity. online. *Frontiers in Aging Neuroscience*. roč. 11. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.3389/fnagi.2019.00053>. [cit. 2023-09-06].

Celsuz - odborné sociální poradenství, 2024. online. In: *Diecézni charita Brno*. Dostupné z: <https://celsuz.cz/odborne-socialni-poradenstvi/>. [cit. 2023-12-17].

Centrum denních služeb se stará o seniory a o zdravotně postižené, 2023. online. In: *Městská část Brno - Střed*. Dostupné z: <https://www.brno-stred.cz/aktuality/centrum-dennich-sluzeb-se-stara-o-seniory-a-o-zdravotne~n4927>. [cit. 2023-12-21].

ČELEDOVÁ, Libuše; KALVACH, Zdeněk a ČEVELA, Rostislav, 2016. *Úvod do gerontologie*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3404-3.

ČEVELA, Rostislav; KALVACH, Zdeněk a ČELEDOVÁ, Libuše, 2012. *Sociální gerontologie Úvod do problematiky*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3901-4.

Denní stacionář Odry, 2024. online. In: *Charita Odry*. Dostupné z: <https://odry.charita.cz/denni-stacionar/>. [cit. 2023-12-21].

DRŠATA, Jakub a HAVLÍK, Radan; CHROBOK, Viktor (ed.), 2015. *Foniatrie - sluch*. 1. vydání. *Medicína hlavy a krku*. Havlíčkův Brod: Tobiáš. ISBN 978-80-7311-159-5. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:05b78240-ed71-11e8-a5a4-005056827e52>.

Etický kodex sociálních pracovníků a členů Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách APSS ČR, 2011. online. In: *Profesionální svaz sociálních pracovníků v sociálních službách*. Dostupné z: <https://profesni-svaz-socialnich-pracovniku.apsscr.cz/ckfinder/userfiles/files/Etick%C3%BD%20kodex.pdf>. [cit. 2024-03-16].

GWOZDŽOVÁ, Marie, 2019. *Senior se sluchovým postižením a jeho kvalita života*. *Diplomová práce*. Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1: Univerzita Karlova.

HENDL, Jan, 2016. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:3fe23990-e0d0-11e8-a5a4-005056827e52>.

HRADILOVÁ, Tereza; CHUDOŽILOV BENDOVIÁ, Marie; KOMORNÁ, Marie a KOTVOVÁ, Miroslava, 2023. *Surdopedie a dospělý věk*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-3125-9.

Implantát pro neslyšící proplátí od ledna pojišťovny i dospělým, b.r. online. In: Česká televize 24. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/implantat-pro-neslysici-proplati-od-ledna-pojistovny-i-dospelym-55167>. [cit. 2024-01-07].

Indukční smyčky, 2024. online. In: Unie neslyšících Brno. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/indukcni-smycky/>. [cit. 2024-01-12].

KABÁTOVÁ, Zuzana a PROFANT, Milan, 2012. *Audiológiá*. 1. vyd. Praha: Bratislava. ISBN 978-80-247-4173-4.

KALINOVÁ, Martina a MRÁZOVÁ, Lucie, 2023. Kompenzační pomůcky. *Senior žurnál*. č. 2, s. 16.

KLEINJUNG, Tobias, a LANGGUTH, MUDr., 2020. Avenue for Future Tinnitus Treatments. online. *Otolaryngologic Clinics of North America*. roč. 53, č. 4, s. 667-683. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.otc.2020.03.013>. [cit. 2023-09-06].

Kolik přispívá VZP na sluchadla, 2024. online. In: Všeobecná zdravotní pojišťovna Česká republika. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/tiskove-centrum/otazky-tydne/kolik-prispiva-vzp-na-sluchadla>. [cit. 2024-01-07].

KRATOCHVÍLOVÁ, Karolína, 2018. *Presbyakuzie u seniorů*. Diplomová práce. Pořiči 945/9, 603 00 Brno, *budova A*: Masarykova Univerzita.

MGR. GREGOVÁ, Daniela, b.r. Fyzioterapie a léčba tinnitu. online. In: Fyzio svět. Dostupné z: <https://www.fyziosvet.cz/clanky/fyzioterapie-a-lecba-tinnitu/>. [cit. 2024-03-16].

MGR. MOTEJZÍKOVÁ, Jitka, c2011-2024. Technické kompenzační pomůcky pro děti se sluchovým postižením. online. In: *Šance dětem*. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/technicke-kompenzacni-pomucky-pro-deti-se-sluhovym-postizenim>. [cit. 2024-01-08].

MOTLOVÁ, Lenka, 2007. Autonomie, Nezávislost a Uspokojování Potřeb Osob Vyššího Věku. online. *Kontakt*. roč. 9, č. 2, s. 343-352. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.32725/kont.2007.052>. [cit. 2024-03-16].

Neustálé moře v uších, b.r. online. In: Česká průmyslová zdravotní pojišťovna. Dostupné z: <https://www.cpzp.cz/clanek/4285-0-Neustale-more-v-usich.html>. [cit. 2024-03-16].

OLAOSUN, Adedayo a OGUNDIRAN, Olawal, 2013. Assistive Technology For Hearing and Speech Disorders. online. *Journal of Biology, Agriculture and Healthcar.* roč. 3, č. 17, s. 116-120. ISSN 2225-093X. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Olawale-Ogundiran/publication/259583100_Assistive_Technology_for_Hearing_and_Speech_Disorders/links/6437da8320f25554da2b9397/Assistive-Technology-for-Hearing-and-Speech-Disorders.pdf. [cit. 2024-01-14].

Osobní zesilovač zvuku, 2024. online. In: Unie neslyšících Brno. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/osobni-zesilovac-zvuku/>. [cit. 2024-01-11].

Seznam zdravotních výkonů, 2016. online. In: Zdravotní výkony. Dostupné z: <https://szv.mzcr.cz/Vykon/Detail/72114>. [cit. 2024-02-24].

Signalizace, 2024. online. In: Unie neslyšících Brno. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/signalizace-zvonek-pro-neslysici/>. [cit. 2024-01-12].

SKÁKALOVÁ, Tereza, 2016. Sluchová vada a její sociální dopady v dospělém věku. Vydání první. Recenzované monografie. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-628-5.

Sociální služby, b.r. online. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí. 28.07.2020. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-sluzby-1>. [cit. 2024-03-16].

Telefon pro nedoslýchavé a seniory, 2024. online. In: Unie neslyšících Brno. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/telefon-pro-nedoslychave-seniory/>. [cit. 2024-01-11].

Tichá linka, 2006. online. In: Tichý svět. Dostupné z: <https://www.tichy Svet.cz/ticha-linka>. [cit. 2024-01-14].

Typy služeb-domovy pro seniory, 2024. online. In: *Můj důchod*. Dostupné z: <https://www.mu duchod.cz/typy-sluzeb>. [cit. 2023-12-21].

Typy služeb-krátkodobé odhlehovací služby, 2024. online. In: *Můj důchod*. Dostupné z: <https://www.mu duchod.cz/typy-sluzeb>. [cit. 2023-12-21].

Typy služeb-LDN, 2024. online. In: *Můj důchod*. Dostupné z: <https://www.mu duchod.cz/typy-sluzeb>. [cit. 2023-12-21].

VINC, Stanislav, c2010-2024. Live Transcribe - šikovná aplikácia, ktorá pomáha nielen nepočujúcim. online. In: *Techbox*. Dostupné z: <https://www.techbox.sk/live-transcribe-sikovna-aplikacia-ktora-pomaha-nielen-nepocujucim>. [cit. 2024-01-14].

VOHLÍDKOVÁ, Monika, MUDr., 2009. Poruchy sluchu ve stáří. online. *Interní medicína pro praxi*. roč. 11, č. 6, s. 291. Dostupné z: https://www.internimedicina.cz/artkey/int-200906-0009_Poruchy_sluchu_ve_stari.php. [cit. 2023-09-13].

Vyhláška č. 388/2011 Sb.: Vyhláška o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, 2010. online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-388?text=388%2F2011+Sb>. [cit. 2024-01-07].

Zesilovač zvuku, 2024. online. In: *Unie neslyšících Brno*. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/zesilovac-zvuku/>. [cit. 2024-01-11].

Zoznam tabuliek

Tab. 1: Prehľad kompenzačných pomôcok

Tab. 2: Účastníci rozhovorov

Zoznam obrázkov

- Obr. 1: Cestovný budík
- Obr. 2: Stolný budík
- Obr. 3: Vysielač k svetelnej signalizácii
- Obr. 4: Prijímač k svetelnej signalizácii
- Obr. 5: Kochleárny implantát
- Obr. 6: Závesný načúvací prístroj
- Obr. 7: Závesný načúvací prístroj – RIC
- Obr. 8: Vnútrošný načúvací prístroj
- Obr. 9: Osobná indukčná slučka
- Obr. 10: Zosilňovač k priestorová indukční slučka
- Obr. 11: Osobný zosilňovač
- Obr. 12: Slúchadlá k TV - s mikrofónom
- Obr. 13: Slúchadlá k TV
- Obr. 14: Telefón na SIM kartu

Zdroje obrázků

Aviso Bee FLASH, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/zableskova-a-svetelna-signalizace-aviso-bee/aviso-bee-flash/>. [cit. 2024-04-13].

Aviso Bee Uni-M, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/zableskova-a-svetelna-signalizace-aviso-bee/aviso-bee-uni-m/>. [cit. 2024-04-13].

Bezdrátová sluchátka Geemarc CL 7500 OPTI pro poslech TV, PC, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/sluchatka-pro-nedoslychave-a-seniory/bezdratova-sluchatka-geemarc-cl-7500-opti-pro-poslech-tv--pc/>. [cit. 2024-04-13].

Bluetooth indukční smyčka CM_BT2, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/indukcni-smycky/bluetooth-indukcni-smycka-cm-bt2/>. [cit. 2024-04-13].

Cestovní vibrační budík Sonic Shaker SBP 100, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/kapesni-a-cestovni-vibracni-budiky/cestovni-vibracni-budik-sonic-shaker-sbp-100/>. [cit. 2024-04-13].

Cochlear hearing implants, c2024. Online. In: Healthy Hearing. Dostupné z: <https://www.healthyhearing.com/cochlear-americas-cochlear-implants>. [cit. 2024-04-13].

Kapesní zesilovač zvuku Geemarc LH 10v2, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/sluchatka-pro-nedoslychave-a-seniory/osobni-zesilovac-zvuku-geemarc-lh-10-pro-nedoslychave/>. [cit. 2024-04-13].

Sluchadla Phonak – flexibilní tvary, barvy a styly, c2020. Online. In: Phonak. Dostupné z: <https://www.phonak.cz/%C5%99e%C5%A1en%C3%AD/sluchadla/>. [cit. 2024-04-13].

Sluchátka se zesíleným zvukem Geemarc CL 7370, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslysici.cz/sluchatka-pro-nedoslychave-a-seniory/sluchatka-se-zesilenym-zvukem-geemarc-cl-7370/>. [cit. 2024-04-13].

Stolní mobilní telefon 4G se zesílením zvuku Geemarc CL9000, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslyšici.cz/telefon-pro-nedoslychave-seniory/telefon-4g-se-zesilenim-zvuku-geemarc-cl9000/>. [cit. 2024-04-13].

Systém indukční smyčky LA 240, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslyšici.cz/prepazkove-prostorove/sarabec-system-indukcni-smycky-la-250/>. [cit. 2024-04-13].

Vibrační a zábleskový budík Geemarc Curve, c2024. Online. In: Pomůcky pro neslyšící. Dostupné z: <https://www.pomuckyproneslyšici.cz/vibracni-a-svetelny-budik/vibracni-a-zableskovy-budik-geemarc-wake-n-shake-curve/>. [cit. 2024-04-13].

Zoznam príloh

Príloha č.1: prepísaný text prejavu účastníkov výskumu

Prílohy

Príloha č.1: prepísaný text prejavu účastníkov výskumu

Pani Andrea

Tak mŕj príbeh začal tým, že pred 3 roky a 5 mesící jsem ztratila sluch, a to tak, že večer jsem slyšela a ráno ne, jsem si myslela jsem, že mám zalehlé ucho. Sluch jsem měla velice dobrý, a tak dobrý, že jak měla jsem v lete otevřené okno a přšelo, tak jsem se probudila. Jela jsem na druhý den na pohotovost, to byla sobota do nemocnice Z a pan lékař mi napsal kortikoidy, které jsem užívala, ale bohužel nepomohly. Další moje cesta byla do nemocnice X. Mezi tím jsem zjišťovala na internetu, jak se dá pomoci v takovém případě. A našla jsem tam, že pomáhá dost hyperbarická komora. Samozřejmě ně každému, ale zkusit se může. Tak jsem zavolala do Ostravy a pan primář mě objednal, ale musela jsem mít žádanku. O tu žádanku jsem šla poprosit pana doktor do nemocnice X na ORL, ale bohužel pan lékař mě od toho odrazil a řekl, že termín, jak jeho vyšetření nebo ty hyperbarický komory, tak je 2 až 3 měsíce, co není to pravda. A o žádanku jsem ho požádala, ale byl velice našťvaný, že prostě jsem si dovolila si termín tak brzo zajistit, tak jsem jezdila do Ostravy 3 týdny. No bohužel to nepomohlo, ale kdyby do 5 dnů mi na ORL řekli, že je tam možnost, že ten sluch, může se trochu zlepšit, co mi řekl pan primář v Ostravě na té hyperbarické komoře, tak je tam možnost tak 60/70 %, že bude sluch lepší. Pak bohužel sluch se nezlepšil, tak jsem hledala zase informace na internetu, no trvalo to trochu. Tak jsem zjistila, že v Brně je sociální služba pro osoby se sluchovým postihnutím, tak jsem napsala sociální pracovnice. Velice ochotně mě poinformovala a že můžu přijít a dostanu všechny informace na to téma, co se stalo. Byla jsem taky na ORL v brně, kde mi pan lékař udělal audio, takže na levě ucho neslyším vůbec a na pravém mám 65% nedoslýchavost. Musela jsem ho prosit, aby mi napsal žádanku na foniatra, kvůli sluchadlům. Takže ze strany lékařů ORL, jestli to je nemocnice X nebo kdekoliv, je moc špatný přístup k lidem, který neslyší. Oni udělají audio a tým končí. Takže toto by byla jedna věc, pak jsem přišla na návštěvu do organizace poskytující sociální služby. Dostala jsem všechny informace a díky tomu vlastně mám možnost získat ještě sluchátka k televizi a mobil. Sluchadlo jsem už dostala u foniatra. Trvalo to sice 3 měsíce, ale už to mám a slyším dobře.

Ty návštěvy bez sluchadla jsou omezená. Omezila jsem za ty přes 3 roky vlastně návštěvy jak u známých, tak jsem ani nezvala k sobě návštěvy, protože bylo vidět, že už jim bylo trapný, tak nahlas mluvit, abych já je pochopila. Z mojí rodiny, bohužel ten starší syn ten jako byl našťvaný, netoleroval to, že já neslyším. Vadilo mu to, přestal chodit za mnou. Ten mladší syn ten se, jemu mu to bylo jedno jestli slyším nebo ne. Akorát dcera mluvila hlasitěji a pomalu.

No je vidět, že moje děti měli problém. Měli problém to, že mamka neslyší. Že špatně slyším, Měli problém a ten starší prostě neřekl mi přímo, že ježíšmarjá neslyšíš mamko, a tak dál, ale prostě přestal chodit. Jo ne, vymlouval se, že nemá čas, prostě bolo to cítit, že to není dobrý. Nesnažili se pomoci, vůbec. Zůstala jsem na to úplně sama, protože jsem rozvedená, takže vlastně tím pádem zůstala jsem na všechno sama, tak já jsem člověk, co se nevzdává, takže bojuje. Už ale ví, že mám sluchadlo. No už jsem jim řekla, takže mají přijít tento týden.

A mezitím v průběhů těch 3 let jsem byla na operaci v nemocnici X a nebyla jsem spokojená s jednáním sester ani doktorů. Řekla jsem, že špatně slyším, musí hlasitě mluvit, tak to ignorovali. Takže přístup myslím, že je špatný k neslyšícím. Dále například v dopravě je ten problém, že jak jestli jsem jela vlakem nebo v tramvaji tak neslyšela jsem, tak jsem se ptala. Jo a prosila jsem, aby hlasitě mluvili, protože fakt jsem neslyšela. A v oblasti obchodu, poště, a tak dál bylo vidět, že veřejnost prostě, jak by netolerovala neslyšících, že dělá jim problém opakovat se. Bylo špatně třeba, že když jsem řekla, že mají nahlas mluvit, tak prostě stejně tichý hlas a pak už bylo ticho, takže je problém. Je velký problém veřejnosti, aby se přizpůsobila neslyšícím.

Jinak při hledání informací jsem se především obrátila na internet, tam jsem hledala a našla jsem různé organizace jak v Praze, v Ostravě a našla i v tom Brně, ale je to prostě. Myslím, že je zde velký problém, aby se dostali do takových informací, které jsou pro toho neslyšícího důležité.

A díky tomu, že jsem našla tu organizaci, tak jsem strašně ráda, že mě pomohli.

Se sluchadlem je to lepší, konečně slyším, můžu jít do přírody, slyším zpívat ptáky nemusím upozorňovat lidi, aby mluvili hlasitěji a pomalu. Je to prostě den a noc. Já jsem chtěla sluchadla, já jsem nevěřila tomu, že sluchadla až tak pomáhají. Říkám něco, určitě budu slyšet lépe, ale byla jsem v šoku, že existují například sluchátka na televizi nebo že je mobil, který mluví zřetelněji než obyčejný. Byla jsem překvapená, protože ty informace, lékař na orl nám neřekne. To sluchadlo, co mám, tak jsem zjistila, protože mám malý důchod, takže není v mojí možnosti vůbec si ho pořídit. Takže jsem zjistila, že se dá přes nadaci. Poskytli mi částku 8 000 a pak jsem se v organizaci sociální služby dozvěděla, že můžu taky žádat přes úřad práce, teda ne přes úřad práce, ale přes zdravotní pojišťovnu. Takže jsem prostě ty dvě částky dala dohromady to došlo na audio. Já jsem doplatila 650 korun. Nebyla bych schopná si z tak malého důchodu pořídit sluchadla.

U ostatních pomůcek, já už mám podanou žádost na úřad práce, tak čekám už vlastně druhý měsíc, že dostanu zprávu, jestli je dostanu nebo ne. Na úřad práce jsem přišla. Já jsem řekla, o co jde, tak jsem dala všechno, formulář, podepsala jsem a paní mi řekla, že mám čekat.

Já myslím, že mám dobrý vztah s technologiemi, protože si vyřizuju všechno, co můžu, co potřebuju přes internet, přes emaily, a tak dál a hledám potřebné věci. Mobil jedině je problém, protože neslyším. Nezkoušela jsem ještě telefonovat, jak mám naslouchadlo, ale spíš jedině písemnou formou.

Já když vstanu, tak jako samozřejmě, sluchadlo seberu, jak jsem doma. Snažím se hodinu. Pak venku mám, ale taky ne dlouho, protože jak jsem jednou měla dlouho, tak mě pak bolela hlava. Musí se to zvyknout, prostě musím se na to zvyknout.

Ráda jsem jezdila na hrady zámky, co jako po té ztrátě sluchu nebylo možný. Protože jsem neslyšela, co průvodkyně mluvila, takže hrady, zámky, návštěvy. Prostě snažila jsem se chodit do kina, divadlo to všechno odešlo a teďka už jako je to dobrý. Jenom myslím že se sluchadly do divadla už nepůjdu, protože tam je zase jiná akustika, nebo kino, jako to už ne, ale ráda se vrátím do lesa, abych poslouchala ptáky jak zpívají jenom teď na jaře a myslím, že i s novým sluchadlem i komunikaci s návštěvami a kamarádkami bude lepší, a tak dále.

Celý ten proces od ztráty sluchu, no je to těžký, je to obtížné už to, že neslyšíte. Najednou zjistíte, že neslyšíte. To je první šok. A pak se s tím musíte poprat, já nejsem hysterická, takže vlastně brala jsem to, jako že něco se stalo a potřeba to vyléčit, ale jak jsem od doktorů slyšela, že to nejde, že už jsem stejně stará, tak prostě lhostejnost žádný zájem, ze strany doktorů, a tak jsem se válčila sama s tím. Musela jsem se psychicky vyrovnat. A snažila jsem se to brát jako s humorem, pak já říkám, jak to nejde, tak to nejde, tak musím to brát, jak to jde. Tak proto jsem začala hledat, co mi pomůže, abych slyšela lepší no.

A tinitus jsem neměla, nikdy jsem neměla zánět ucha. Nikdy jsem netrpěla na žádné záněty. Nikdy jsem neměla problém se sluchem, ale je to možný, že to vzniklo, protože mám nález na krční páteři. Je to možný. Od neurologa jsem slyšela, že tam může být nějaký vliv, protože tam nastoupila ta ztráta sluchu najednou.

Tak já jsem Polka pocházím z polské Poznaně a tam jsem poznala manžela. Vdala jsem se a přestěhovala do Brna. Bohužel po 18 letech manželství jsme se rozvedli, nefungovalo to a zůstala jsem třemi dětmi sama. Děti jsou už dospělé, a tak dál, co jsem dělala, ukončila jsem gymnázium, nadstavbu, protože mě nebavilo pracovat v kanceláři, tak jsem dělala nadstavbu 2 roky jako kosmetička. Chtěla jsem studovat egyptologii, ale bohužel nedostala jsem se. Udělala jsem zkoušky a nedostala jsem. Ta prestižní škola zůstala zavřená pro mě. Tak jsem si udělala 2 roky nadstavbu na kosmetičku a pracovala jsem až do důchodu.

Pani Beáta

Já jsem ztratila sluch po 2. porodu, před 30 lety. V šestinedělí se mě to jakžtakž trošku jako začalo vracet, ale měla jsem těžkou ztrátu sluchu. Prvorozený syn měl 13 měsíců chodil, takže když někdo zvonil, vedl mě ke dveřím, když malý plakal, tak mě vedl k postýlce. A tohlenc. Postupně jsem se začala učit odezírat. Bránila jsem se sluchadlům, prostě furt jsem věřila, že se to nějakým způsobem ještě trošku dá. A vydržela jsem to asi 5 let, jenže jsem potom vlastně nerozuměla vůbec dětem, protože oni mluvili vlastně jako malý děti, že jo, takže já jsem jim přestala rozumět. Přestala jsem telefonovat úplně, protože jsem absolutně nerozuměla pokud jsem nemohla odezírat, to vlastně celou dobu od toho porodu jsem netelefonovala. No a rodina mě furt tlačila, abych šla a něco s tím sluchem dělala, tak jsem začala chodit k panu lékařovi, tak to byl první lékař, u kterýho jsem byla, tak mi dal naslouchátko. No, a tak jsem se učila s naslouchátkem žít tato, ale pořád jsem odezírala jako trošku přínos to byl, slyšela jsem, ale nerozuměla jsem. Trvalo to dlouho, než jsem se naučila, jak jakžtakž trošku jako tady s tímhle rozumět. Televize jako pro mě byla tabu, protože viděla jsem obrázky, slyšela jsem zvuk, ale absolutně jsem nerozuměla, o co tam šlo, co si vykládali. Takže televizi jsem pozorovala akorát s dětma. Asi po 5 letech, se mi sluch hodně zhoršil, tak mě začali doporučovat i druhy naslouchátko. Já jsem se tomu opět bránila. Prostě nechtěla jsem druhý, protože jsem přišla na to, že jakmile jsem měla to prvně naslouchátko a když jsem ho sundala, tak to už jsem měla potom už úplně hluchý ucho, že vlastně se mě to ještě více zhoršilo. Tak jsem měla strach, kdyby si mě rozbilo potom naslouchátko, takže bych neslyšela jako vůbec, tak prostě jsem druhý nechtěla. No asi tak. 15 let jsem to vydržela a pak už jsem byla sama z toho nešťastná, že opravdu jsem byla na tom hodně špatně, tak jsem šla. Chodila jsem na kontroly. No a teď mě doporučil teda každopádně 2, protože už jsem měla těžkou ztrátu přes 90%, vlastně na obě 2 uši. No tak tenkrát bylo, že jedno naslouchátko jsem musela platit celý, na druhý jsem dostala státní příspěvek 5000. Takže jsem vlastně platila jenom část a já jsem si nikdy nevzala úplně to základní naslouchátko. Vždycky jsem chtěla, aby bylo voděodolný kvůli tomu, že s dětmi, chodím ven, kdybych zmokla, když jedem někde k vodě. Takže jsem si kupovala dražší, takže to byly dost velký jako finance, že hadičky kupovat baterky kupovat, takový jako, no. Nebyla to žádná sranda. No, začala jsem si zvykat na ty 2, ale jako televize žádný přínos, telefony nebo toto v žádném případě. Ale aspoň jsem se dorozuměla s dětma jako začala jsem komunikovat takhle jako s lidmi. No, a tak vlastně v roce 2021. Jsem šla místo, paní lékařky, která tam nebyla, k jinému doktoru a ten mě řekl, že už bych měla dostat spíš kochleární implantát protože s naslouchátky vůbec nemám žádný přínos, protože jsem jenom odezírala. Jo, tak to byla pro mě úplná katastrofa, takže se mnou musela chodit všude dcera. Já jsem neslyšela doktorku, já

jsem neslyšela v obchodech že, protože byly roušky, takže dcera mě všechno překládala, jako jo ona spíš sundala vždycky roušku a mluvila na mě, protože ji se mnou jsem měla vždycky jo, a nebo mě to psala na telefon. Já jsem si to vždycky přečetla, abych rozuměla. No, a když na to pan lékař řekl o tom kochlearu, tak jsem byla trošku v šoku, protože jsem vůbec nevěděla, co to je. Co to obnáší vlastně? Nevěděla jsem vůbec, že něco takového existuje. No, a když jsme přijeli domů, tak vzhledem okolnosti mě psala kamarádka na facebooku, že je rok a půl po operaci, že má jeden implantát, teda ona byla od narození hluchá. Že, jako je to daleko lepší jak naslouchátka a přidala mě do skupinky kochleárních implantátů, kde jsem začala vlastně všechno zjišťovat, co to je, co jak, prostě úplně, co se dalo. Furt jsem se tam někoho na něco ptala. A dostala jsem kontakt na doktora k nemocnici Z, tak jsem šla k němu, protože jsem měla ztrátu 99 a 97 % na obě uši. Tak jsem byla u něho po první, opět se mnou musela dcera i když už se roušky nenosily, a to bylo v roce 2021. Jsme tam byli v březnu tam mě dělal pan lékař vyšetření a řekl, že samozřejmě jako že na ty kochleární implantáty, že jsem vhodný kandidát, musela jsem podstoupit kolečko vyšetření. To jsem podstoupila a pak se čekalo vlastně na pojišťovnu a v září mě pan lékař poslal mail a vlastně v říjnu 2021 jsem byla na operaci toho horšího ucha. Já jsem se mezitím spojila s paní z firmy Cochlear, která mě vlastně všechno představila. Pan lékař mě zase seznámil s Medelem. Rozhodla jsem se pro Medel. Rondo 3 jsem dostala vzhledem k tomu, že opět voděodolný je to, mám vnučata. Máme doma bazén, šplíchají, zmoknu, nemáme sušičku, nemusím to sušit. Právě u Cochlearu, tam jsou sušičky a ta představa, že přijdu domů, zmoklá, s mokkými vlasy a budu muset sundat procesory a dát to do sušičky a být hluchá. To prostě nepřipadalo v úvahu, takže jsem řekla prostě Rondo. No a v říjnu vlastně 2021 jsem byla na operaci. Neměla jsem vůbec žádné problémy jako úplně bez problémů, všechno. A tohle po 8 dnech jsem šla domů z nemocnice. A po 6 týdnech jsem měla první nastavení. Jsem byla velice jako našponovaná prostě, co bude, jak bude, a to, no tady s panem inženýrem v takové menší místnosti se, kde něco nastavoval a já jsem měla podle hlasitosti, co by mě asi tak sedělo, tak jsem měla říkat jako dobrý. Pak mě to seřídil všechno, jenomže to byla malinká místnůstka. Pan na mě mluvili. Já jsem jako trošku rozuměla to slyšela jsem, že jo. No já pojedou ven, jdu na logopedii a já jsem byla hluchá. Protože to byl slaboučkový tým, že to byla v malinké místnosti, tak to bylo vlastně nastavený na tu místnost dobře, ale na větší prostor už to tak nešlo, takže to bylo slaboučkový fakt, úplně slaboučkový. Šla jsem na logopedii, vlastně mě ukázala, jak trénovat, abych se naučila rozumět, jako slyšení ne, že zvuky jdou slyšet, ale rozumět prostě řeči a takový. To jsem dostala od něj papíry, domů, snacha se mnou každý den cvičila třeba dvakrát, třikrát za den, jak měla chvíli času, nebo to tak přišla třeba jenom 5, 10 minut, ale zkoušeli jsme každý den jsme trénovali, po týdnu jsem měla druhý

nastavení. To vlastně jo ještě u telefonu. Já jsem si doma hned propojila s telefonem. Protože k tomu je taková krabička, kde se to dá zvedat. To je prostě všechno přes telefon, tak jsem si doma každý druhý den hned od prvního nastavení vždycky o jeden stupínek program zvedala. A za dva dny zas o jeden program nebo druhý den, pokud mi to nevadilo, tak řekl, že můžu druhý den, ale abych do toho týdne, než jsem šla na druhý nastavení, tak abych to měla na ty čtyři programy jsem prostě si řekla, že to musím mít ty čtyři programy. Pan inženýr, vlastně potom mě to zas vrátil zpátky, ale zesílil mě procesor, nastavení, a to šla jsem na audio potom srovnával výšky, hloubky a takový. Bylo vidět, že, už začínám jako trošku aspoň líp rozumět. Tak bylo druhý nastavení, druhá logopedie tam zase jsme cvičili další, měla jsem problémy se sykavkami. Určitě nějaký slůvka tak paní magistra se na to zaměřila, tak zas dala domů papíry s těma písmenkama, hlavně, kde se měla problémy. Tak zas na novo cvičili každý den fakt poctivě každé den několikrát. I když já jsem kolikrát byla už unavená, nechtěla jsem a snacha říká aspoň 5 minut aspoň chvilku, donutila mě. Jsem jí strašně vděčná za to, protože opět jsem měla zas pokroky. O pět dnů opět se to zvedalo ty programy znovu. Tenkrát jsem šla na třetí nastavení, to už jsem si nechala dat o trošičku více a pořád trénování všechno. Ale rádio, když jsem si pustila písničky, tak jako s tím procesorem jenom s tím procesorem tak poslouchat, to bylo hrozný. Tak já jsem si vždycky brávala aj naslouchátko do toho neoperovaného ucho. A ono jak to bylo asi spojeny, a to tak se to dá poslouchat, a to bylo aj, když jsem vlastně dostala ten procesor a učila jsem se poznávat zvuky. Tak naslouchátko mě doporučili, abych ho nosila po té operaci kvůli tomu, abych vlastně se naučila přes ten implantát slyšet, rozumět a takový. Ale naslouchátko pořád jsem nosila v ruce, protože byla jsem třeba venku a něco jsem slyšela a nevěděla jsem, co tam je, co to je, pokud tam nebyl někdo z dětí, nebo někdo, kdo by mi řekl, co to je, tak já jsem si dala naslouchátko a třeba přišla jsem na to, že voda kape na plechovou popelnici. Vyndala jsem naslouchátka a už jsem si vlastně ten zvuk pamatovala. Doma, mikrovlnka, že taky úplně něco. Taky jsem nevěděla, tak jsem si dala naslouchátko, abych přišla na to, jak vrčí. Rychlovarná konvice prostě určitě to je takových věcí jo, nebo jsem něco slyšela, prostě dala jsem asi naslouchátko a jo to jelo auto, nebo jeli hasiči a tohle. Já jsem se začala učila slyšet, rozumět poznávat ty zvuky, všechno. A potom třetím nastavení, jsem přišla domů a už jsem si propojila telefon s tou krabičkou. Já nevím jak. Jak vlastně, co jsem měla propojený i s procesorem. Zkoušela jsem poprvé telefonovat s dcerou. A úplně jsem se rozplakala, protože poprvé, po třiceti letech vlastně jsem přišla na to, že můžu telefonovat. Jo, pustil se televizor, slyšela jsem, tam jsem si to dala trošku víc nahlas a začala jsem rozumět aj televizi. Ne úplně všechno, ale aspoň něco. U toho telefonování to taky nebylo hned všechno. Musela jsem třeba zeptat, jo, co říkala a aby mě to zopakovala, nebo říkám mluv pomaleji. A to, abych to zvládala.

No, a tak jsme trénovali, že dcera mě místo, abychom si psali, tak mě posílala hlasové zprávy, aby mě nutila, abych zase pořád prostě se učila slyšet. A to a vlastně na Vánoce jsem krásně slyšela hudbu. Rozuměla jsem v televizi, slyšela jsem. Prostě mohla jsem telefonovat, už pak je všechno. Bylo to úplně úžasný. Já jsem umřela, začala žít úplně v jiném světě. A v tu ránu jsem si řekla a jdu do druhého. Byla jsem u pana doktora na kontrole asi po 4 měsících, tak jsem mu to řekla. On řekl, že je ještě brzo, abych ještě počkala. Na nastavování jsem samozřejmě chodila pořád. Na logopedii jsem chodila pořád, a to furt se to zvedalo postupně. Pak jsme se s panem doktorem teda domluvili, že ano, že teda to druhý ano, tak jsem byla v 09-2022 jsem byla na operaci s druhým uchem. Tam taky to bylo jako bezproblémový. Po operaci jsem neměla žádný problém ani závrať jako vůbec nic, jo, takže v pohodě a tam to bylo vlastně to stejné, že jsem šla po 6 týdnech po operaci na nastavení, jenže tam byla sranda, že tím, že já jsem věděla od 1 nastavení, jsem si to pamatovala, že si to musím hned nechat dát na hodně. Abych rozuměla, když budu venku, nebo prostě když budu ve větší místnosti. A já po prvním nastavení jsem slyšela s tím procesorem, stejně jak po třetím nastavení s tím prvním KI. Vlastně slyším, já říkám mono je to první, a to druhý je stereo. A když jsem začala slyšet s oběma ouškama vlastně. Tak je to neskutečný zázrak, dcera ta byla v Anglii, takže jsme si jenom telefonovali. Ta řekla, když se vrátila, jak kolikrát tam plakala, že vlastně ona mě neznala jako slyšící, protože má 21 let. Byla prostě z toho úplně taky v šoku a šťastná, že vlastně slyším jo. No, a já jsem byla nucená všechny učít, aby na mě nekřičeli, aby mluvili potichu, protože zas byli z toho nervózní. Já jsem zas začala mluvit víc potichu, protože jsem začala líp slyšet než s těma naslouchátka. Takže oni zase se mě ptali většinou dvakrát, třikrát, že u nás se to přehodilo a já jsem si potom dělala srandu, jestli nebudou muset si taky pro procesory, že jim všechno musím vlastně opakovat já, protože jsme si to vyměnili. Ale opravdu jak je to neuvěřitelná pomoc jako strašně díky tady za tohle. Akorát mě mrzí, že to nebylo o pár let dříve, že mohla jsem mít ušetřeny nervy a všechno. Ale mám to, mám to.

Jiné pomůcky jsem neměla, protože předtím jsem je neměla, jak zaplatit vzhledem k tomu, že já jsem zůstala sama s třemi dětma, takže jsem měla co dohánět a prostě finančně mě to nevycházelo. Takže jsem neměla vůbec nic. Byla jsem opravdu závislá jenom na ty naslouchátka, a to jak bych neměla vůbec nic. Ted mám zvonek, ten si kupuju pořád buď ten bezdrátový, nebo ten do zásuvky, co je, protože ten bezdrátový si беру, pokud jdu ven. Vlastně jsem je vždycky měla už vlastně, i když jsem měla naslouchátka. A to je zvonek, který vlastně jak zvoní, tak bliká tam je takový malinký kolečko, a to vždycky bliká jako jo, tak tady tohlenc jako ano, to jsem měla a mám to pořád. Jedno mám na prvním patře a jedno mám na přízemí jako jo, protože když jsem nahoře aby tak, abych to slyšela, protože teď už to slyším všechno

ted' už ani to nepotřebuju, ale je fakt, že když třeba, když si umyju hlavu, než se vyfěnuje a třeba jdu do kuchyně, a to tak se podívám, protože bych viděla vlastně, že to bliká, že někdo zvonil jo, ale jinak, jako už to slyším. Ted' už slyším fakt dobře, protože když vnouček třeba vedle jde ze schodů, vedle mám dvoj domek a já slyším už aj to, co bych neměla. Ten budík, mám budík mám, kterej je vlastně. Je ta, kde je takový kolečko vlastně vibrační a na konci nastavím, že mě to zvoní, bliká, a ještě aj vibruje. Jo, stačí fakt, jenom asi ani nevím, co mě probudí, spíš to světlo blikne, nebo jestli ta vibrace, ale prostě něco a v tu ránu žiju, jako to mám taky. To máme ještě, když jsem měla naslouchátko, kvůli práci, protože dřív mě partner, co jsem měla partnera, tak ten mě budíval do práce, protože já jsem jako absolutně neslyšela vůbec žádný. Mohla jsem si dát pod polštář, co jsem chtěla, prostě mě to nikdy neprobudilo. Až tak, že mě vždycky někdo musel budívat. No se koupil, teda ten budík, abych se budívala sama. S tím budíkem, to jsem uměla už předtím, takže jako já mám pořád jeden a ten stejný, Jenže už ten budík nevyužívám. Akorát sem tam, když vím, že musím třeba brzo ráno vstávat. Jo, ale tady tohle jako využívám pořád, protože spávám bez procesoru, že já vlastně když jsem měla naslouchátka a měla jsem potom ještě 3 děti. Tak jsem spávala s naslouchátky, abych je slyšela v noci, když byl čas na kojení nebo prostě na krmení nebo prostě se probudili, tak já si jsem s těma naslouchátky spávala. Jo, no určitě do nějakého věku už nevím do kolika, protože to jsou už léta. Takže u všech tří děti jsem potom s tímhle spávala, ale s procesorem se nedá spát. Prostě jako spadává, nebo to já jsem ze začátku, když jsem dostala ten 1 procesor, tak jsem si první, co bylo, když jsem přišla domů, že tam byla taková silikonová hadička, kterou vím, ze skupinky, že praskala. Tak já jsem si vzala tenkrát silikon, protože mám silikon doma a udělala jsem si novou takou jako šňůrku, abych mě to drželo jo a je fakt, že po té první operaci tím, že trošku byl otok, takže tam byl takový jako silný magnet a ono to spadávalo a po já nevím, po tři čtvrtě roce nebo po půl roce jsem cítila, že mě to jako tlačí, tak jsem se setkala s inženýrem a on mi dával slabší magnet. Jo, po druhé operace, po té druhé operaci jsem to měla během dvou měsíců, už mi tam musel vyměnit za slabší, že jsem měla ten otok daleko menší. Jo, ale nosila jsem to pořád jako na tom, dávala jsem si to za vlasy. Připnula jsem si to do vlasů a nebo na oblečení. A to, protože stejně, kdyby procesor mě spadl, tak jsem hluchá, takže bych na to pořád přišla. Jo, ale když jsem jela s tím prvním na první nastavení, tak v autobusu se mě stalo, že jsem se asi opřela a tím, jak to málo drželo, tak mě to sjelo a já jsem to hned poznala. Já jsem měla naštěstí tak dobře danou bundu, že mě to spadlo do kapuce. Jo, ale byla jsem z toho úplně na nervy. Jo, ale hned od 1 nastavení opravdu jsem přišla na to, že jak jsem to neměla, že neslyším, když to sjelo trošku nebo to.

Jako doktory v nemocnici X, tam si nemůžu stěžovat tam ohromný přístup jako všechno, jo. S mojí obvodní lékařkou jsem měla párkrát problémy, když jsem měla vlastně naslouchátka a nerozuměla jsem jí, a ptala jsem se, a tak na mě párkrát vyjela. Jakto, že neslyším, když mám naslouchátka? Potom vlastně jsem měla ten 1 procesor a naslouchátko, tak taky mi to vyčetla, no ještě se to opakovalo a tohle to já říkám, ale paní doktorko, já jsem pořád hluchá. Já jenom prostě. Já si na to zvykám, ale pořád neslyším. A ještě když měla roušku. A od té doby, co jsem s tím 2 uchem, tak už taky měla párkrát roušku. Bez problémů ji rozumím, že se pak nakonec dívám a tohle jakože fakt rozumím. Dříve jsem byla, závislá, když jsem potřebovala objednat k lékaři, museli mě volat děti nebo snacha, nebo prostě někdo mě musel tady pořizovat. Když jsem někde něco šla vyřizovat, museli se mnou chodit, jak jsem říkala dcera, se mnou hodně chodila a chodila se mnou aj před operací. Po tom kolečku vyšetřování. Jo, aby všechno taky věděla, když byly u nás z Cochlearu, tak taky chodila se mnou, aby o všem věděla tohle jako to, jinak jsem problémy neměla, ať jsem šla kamkoliv. A vždycky jsem řekla, že jsem nedoslýchavá a jako vždycky řekli dobře a měla jsem to jako fakt pěkný přístup. Chodím na alergologii, paní lékařka taky věděla, že ji neslyším, tak ona si přišla za mnou do čekárny. Já jako nesetkala jsem se nikdy, akorát obvodní jako párkrát, tak trochu mě to zabolelo, ale teď už problémy nemám.

Obchody byly taky velice těžké, protože někdy byly neochotný prodavačky a vlastně. Když jsem nerozuměla, na co se ptali, tak byli vzteklí. Jo, že mě tam se musí opakovat, nebo co? Hodně se mi to stávalo s naslouchátky, že tady tohle byly problémy anebo mě dcera kolikrát ukazovala, tak nevím třeba jako ztišit hlas, tak jsem ho ztišila aby mě zase slyšela prodavačka. Ona se mě ptala třeba jestli 20 nebo 30. Já jsem jí nerozuměla, co ona chce? Jo, tak to jako obchody to bylo. Byl veliký problém s úřady. Pokud jsem šla sama. Tak jsem mi stalo, že jsem aj s brekem odešla domů a nevyřídila jsem vůbec nic. Obecně prostě se mnou někdo musel jít, protože nebyli ochotni se mnou komunikovat, když jsem neslyšela. A stalo se mě to na úřadech víckrát. Tady takhle, když jsem něco potřebovala vyřídit. No já jsem měla invalidní důchod. Protože jsem neměla jenom ten sluch, ale měla jsem i po úrazu kolena. Po 4 operacích jsem byla, tak mě dali plný invalidní. A sedům let jsem ho měla, pak jsem byla u komise. Měla jsem před výměnou kolenního kloubu a vlastně už 97 a 99% ztráty sluchu, takže o hodně větší zhoršení. Paní lékařka mě řekla, že mě ho sebere ten plný invalidní, že mě dá jenom částečný kvůli tomu, že jsem si sehnala práci na doma na 4 hodiny, takže mám strašně moc peněz. A tak, prostě dokud nesebrala a nechala mě teda druhý stupeň. Vzhledem k tomu, že jsem měla ty kolena špatný. Vlastně mám ZTP, který díky bohu letos uznali už napořád.

Co se týče toho telefonování. Jak kde jsme udělali video, ale aj normálně, protože to právě bylo, že dcera chtěla, abych jí, abych si ten mozek zvykal, abych já se naučila slyšet, tak proto jsme nedělali video, abych nemohla odezírat. Jo proto mě posílala aj, abychom si psali tak mě posílala místo toho hlasové zprávy. Já jsem kolikrát byla úplně našťvaná. Já říkám, ne, proč hlasovka ona jen maminko trénuj. Ale můžu říct, že to jsem ještě chtěla. Vlastně předtím jsem to měla říct, že díky tomu, že jsem vlastně teď po té druhé. A teď tak krásně jak slyším, tak já jsem na 30 procentech na úrovni slyšícího člověka. Teď tak jsem byla půl roku po druhé operaci jsem byla v září, říjnu jsem byla na nastavení a potom leden, únor tak zhruba. Rok, co jsem měla audio a měla jsem to na 35 %, takže inženýr aj pan lékař jsou z toho úplně teda jako fakt v šoku, že fakt to mělo veliký úspěch. Jo, no a tím to aj tak člověk pozná, protože teď, když jdu o dvě místnosti dál nebo jdu chodbou a v kuchyni mě vaří voda a já slyším, jak se ta rychlovarná vypne a já slyším tu vodu vařit. Já to uslyším v koupelně, dřív jsem neslyšela s naslouchátkem, vůbec jsem neslyšela ani vedle v místnosti. Jo, já mám vedle kuchyň, koupelnu a neslyšela jsem nikdy jo a pro mě to začaly být právě šoky, když jsem měla ten implantát, a když jsem slyšela, že vaří ta voda, nebo jsem slyšela, že to klaplo já říkám, jé, já už mám hotové a tady takhle teď už můžu být aj o 2 místnosti a slyším to taky. Pořád se to ještě furt spravuje. Vidím, že aj televizi teďka, když se dívám na televizi, a to mám úplně potichoučku. Věž taky, když jsem poslouchala písničky s naslouchátkem. Dcera přišla z venku a musela ztlumit a říkala že je to slyšet až na návsí. Že mě to řve, ale já jsem byla v té místnosti abych to já slyšela. Tohle teď, když byla doma, než odletěla do Ameriky. Tak byla 2 měsíce tady doma, a to na mě říká, ty to slyšíš. Já říkám jo. Tak mě řekni, co říkají třeba. Rádio tam akce, tam havárka, tamto a já jsem to dceři musela říkat tak normálně, co tam říká a ona mě říká, to není možný. Nemám žádnou finanční zátěž, kolem toho. Platím akorát pojistku jo a vlastně naslouchátka to byla velká zátěž baterky hadičky pořád prostě něco, že tablety do sušičky.

Vlastně mám úplně parádní vztah s technologiemi, no úplně parádně jako tady tohlenc jako jsem ovládala už. Akorát po druhé implantaci, tak jsem si musela koupit trochu lepší telefon, protože jsem měla takovej jako starší a když jsem si tam chtěla dát i ten druhý procesor, a protože máme určitý programy, že mám tam i přes telefon hudbu, kterou když si zapnu, tak nikdo tady slyším jenom já. A ještě, co je veliká výhoda, tak vlastně tím, že mám ten telefon propojený s tím audio linkem a s procesorem. Tak telefon nemám v ruce mám jenom v ruce ten audio link, kde je mikrofon. Mě to jde do obou procesoru, takže já vlastně slyším ten hovor, jak když s někým mluvím v místnosti, že to není, jak někdo telefonuje a má to na jednom uchu taky jenom já to slyším, nikdo jiný to neslyší, protože máme prostě na to programy a já to mám nastavený pro sebe. Takže hudbu si poslouchám. Mám takový zážitek z loni v létě, že jsem

měla puštěnou hudbu. Já jsem tam měla vnoučka a on na mě koukal a říká babi nejseš nějaká divná. Ale já jsem měla puštěnou hudbu, tak říkám, počkej, vypla jsem to a říkám, cos říkal, a on si mysleli že mluvím sama pro sebe, já říkám, ne, já poslouchám písničky a von na mě koukal, protože on nevěděl, že mám u sebe telefon, že poslouchám hudbu, protože on nic neslyší. A tak, to byla takový jako sranda.

Já jsem 64 ročník. 5 dětí mám. To jsem říkala už. Já dělám spíš takový, jako že ruční práce, vyšívání a tady takovéto skládání puzzle. Přes počítač teda mám notebook, kde mám hry, ale takový jako logicky je, že musíme u toho hodně přemýšlet. Jednak jsem dělala listonošku, když jsem ztratila sluch, tak jsem šla dělat listonošku. Jenomže potom, protože já se zase učila u pošty. Dělala jsem na poště, no a potom, když jsem měla ty první dvě děti tak po dvou dětech chodit na směny soboty neděle jsem nemohla, tak jsem začala dělat listonošku, vlastně od toho 84. A to jsem dělala vlastně 20 let. No a potom jsem onemocněla hodně, tak jsem skončila s nimi pracovní poměr, že jo, už jsem tu práci dělat nemohla. To jsem dostala potom teda druhý stupeň invalidity. A to jsem dělala potom keramiku chvíli, protože potom jsem otěhotněla s tím 4, tak vlastně jsem šla na mateřskou, a byla jsem na rodičáku a po čtyřech letech se mi narodila dcera, takže jsem měla dál rodičák. Po něm jsem začala mít, potom problémy s tím kolenem a tam mě dali právě ten plnej invalidní důchod na 7 let. Ale takže já jsem vlastně potom si sehnala práci domů, že jsem šla pracovní oděvy. Pak jsem dělala pro brněnskou drutěvu vlastně spíš chráněný dílny. Potom jsem byla 2 a půl roku v ryku, tam je chráněná dílna sonicare jo, ale tenkrát se přestaly dělat autolékárničky, tak oni začali snižovat stavy, jak začali propouštět. Mě končila smlouva na určito tak jsme šli první my, aby to nemuseli dávat, no pak jsem si našla a práci v chráněné dílně v Kuřimi. Tak ta práce se mě velice moc líbila. A potom tam ten majitel vzal mistrovou, začal nabírat lidi. A to byl tak strašně nepříjemný člověk, a tak úplně prostě nás tam podrážděl. My jsme se nesměli prostě ani bavit. My jsme se nesměli pomalu ani pozdravit. Jo tam byla jako hodně buzerace, a já jsem to psychicky začala špatně snášet a měla jsem před 1 operací, tak jsem se bála, aby mě to nedopadlo všechno potom nějak špatně. No vlastně já jsem byla dlouhodobě na neschopence. Tak jsem tam byla asi 3 měsíce. Měla jsem problém se žádama a začala jsem si vlastně vyřizovat tu 2 operaci a pak už jsem mu říkala, že už tam nenastoupím a šla jsem radši do předčasného důchodu, protože to byla moje nejhorší zaměstnání, jak tam byli tam sami postižení, ale prostě nesmí se tam vůbec nic. To jak v kriminálu jsme jeli, tak se tam třeba neuměla s lidmi jednat věděla, že nedoslýchám, tak jsem ji prosila, když je třeba. Hodně třeba vykládala tak jestli by přišla blíž k nám, ona přes celou dílnu mluvila. Tohlenc tak na mě začala řvát, že jsem ji neslyšela. Přitom věděla, že jsem nedoslýchavá, neměla jednat. Já jsem říkala jako ne, neměla jsem na to nervy jako já tady s

takovýma lidmi pracovat. Ale jinak jako práci jsem si vždycky sehnala jako já jsem neměla nikdy problém, že bych nesehnala. Nebyla jsem na úřadu práce.

Paní Cecílie

No je to. Já bych řekla tak 2 roky, nebo možná něco přes 2 roky. Jsem zjistila, že se otáčím k těm lidem, abych jim byla čelem, a tak jsem přišla na to, že asi hůř slyším. Ze začátku mě to jako bylo jedno, nebo jsem tomu nevěnovala pozornost. A no pak jsem začala zjišťovat, že se na mě občas lidi dívají, že říkám, cos říkala, nebo co jste říkala? Jo. Takže oni se musí opakovat někomu, to je nepříjemné. Někdo to pochopí. No a ono se to tak nějak horšilo, no pan lékař, teda když pak zemřel, tak jsem přestoupila a jsou strašně dlouhé lhůty, takže jsem v očekávání, nebo jak bych vám to řekla. Prostě, než na mě přijde řada, s těma sluchátkama. A teď jde o to, mám tinitus. A hodně silný a jestli mě ty sluchátka to trochu zmírní. Pokud ne, tak ty sluchátka jsou celkem dá se říct, no. Já nevím, protože to nemám vyzkoušené, ale bojím se, aby to třeba nebylo zbytečný. Ty sluchátka, protože ten tinitus je hodně silnej. Jo, že mě to vlastně aj tak ruší. No tak, takže tak nějak se snažím, omezeně ale žít.

Sluchadla jsem začala řešit před Vánocema. No, ale oni jsou dlouhé lhůty jako než přijdu na řadu. Takhle, mají strašně moc obsazeno. On je těch doktorů, jestli je jich málo tak všech.

Rodina ze začátku říkali ježišmarjá ty neslyšíš. No, a tak, když jsem jim pak říkala, ne, že bych neslyšela, ale já vám nerozumím. Někdo třeba málo otvírá pusy a nemluví zřetelně. A no tak. Někdo to vzal dobře, někdo ne, ale zvykli si teď já říkám, nemusíte na mě křičet, ale mluvit zřetelně a spíš se ke mně otočit dobře, tak asi tak. U doktorů je to stejné a že spíš si aj řeknu, že když by náhodou. Zjišťuju, že oni jsou takoví, takže já se omlouvám že špatně slyším, a tak oni se víc na mě otočí třeba, protože tam něco zapisují nebo tak. A jo dá se to vyřešit. Zatím teda jako žádný konflikt nebyl, jo. No, no nebudu. No jenom jedna paní lékařka byla taková trochu. Taková nekomunikativnější tak jak by měla, jak bych se vyjádřila jinač.

A u veřejnosti, zase to je o lidech jo, protože někdo to vezme tak, že každý můžeme být nějak postižený a nebo až zestárnou, že? A někdo teda na to reaguje prostě takovým. Hmm. Asi tak nějak jo, takže zase je to o lidech, no ale. Jako s nějakou horší reakcí jsem se nasetkala jenom 1 paní prodavačka ježišmarjá, já za to nemůžu, že špatně slyšíte.

Dělám zájmy ráda pořád, akorát z nich mám trochu menší potěšení, že když se nedostanu ke zdroji, třeba toho vykladu, tak mě to unikne. Chodím na univerzitu 3 věku. Chodím do divadla. Chodím na procházky po Brně s informačním centrem, kde se dozvídám. Až teď, když mám na to čas, tak se dozvídám o historii Brna, různých domů, jo různých podniků, a tak dále. Třeba teďko vodojemy. To je něco úžasného. Ten průzkum vede pan inženýr a ten nám aj ve

škole dělal jako přednášky, a tak to bylo úžasný. Provázel tam po těch vodojemech, ještě když to bylo jako zavřený. Takže teda říkám si, takhle se dostaneme za tou historie je to hrozně hezký a jsem ráda, že vím. Víím, kde žiju. Jenom se musím držet hodně u toho průvodce. Snažím se, protože když budu dál, já to slyším, že mluví, ale já mu nerozumím. Jo, takže se snažím držet jako u toho průvodce tak jako. Jako všechno jo prostě přiblížit se.

Mě to řekla, jak jsem byla na tom audiu jsem byla na tom vyšetření audio a paní lékařka mě řekla, abych přemýšlela o sluchadlech, ale nic víc. Já jsem chodívala jako na ORL už předtím, protože celý život jsem to nepotřebovala až teď na stáří. Občas jsem měla problém zánět v uších. Takže, takže kvůli tomu jsem se vlastně na to orl dostala. No a pak teda pan lékař říkal, že občas, abych se tam objevila třeba na prohlídku a nebo propláchnout ty uši, a tak. Potom jsem změnila jsem lékaře. Ta mi sdělila abych přemýšlela o sluchátkách. Že mám mírnou ztrátu sluchu.

Jak, kterou technologii zvládam když není moc náročná anebo je srozumitelný návod. Tak možná. Například protože já jsem se přestěhovala, tak si opravila ten byt a koupila jsem si troubu. Jenže já jsem měla vždycky plyn a tady není. Takže elektrickou troubu, co mě poradili v obchodě. To nejdražší, to nejnáročnější. To jsem zjistila, až mi to dovezli. No a teď jsem u toho stála a nevěděla. No tak vnuk mě trochu zaučoval, ale když to nepoužíváte denně, tak už v mých letech to člověk aj někdy zapomene, tak podle návodu, ale tak na té troubě je ten návod celkem srozumitelný, ale na některých přístrojích zásadně nepochopím. Například deska indukční, no tam jsem měla problém, to jsem zase potřebovala vnuka k tomu, jo, protože to jsem z návodu vůbec nevedela. Nevím, já totiž i s telefonem. Ovládám takový ty základní věci telefonovat, přes zprávy, maily. No používat nějakou aplikaci, ale jenom tak, ale jsou věci, se kterými mám problém. A nevím, co s tím, takže se poptávám. No a někdy si myslím, že se dívají na mě jak z jiné planety. No s televizí mám problém, si sama naladit programy. Jo to taky otravuji jako rodinu, ale zatím mě to drží, takže nepotřebuju. Ještě mám problém s notebookem. Nevím proč. Protože to, co udělám v telefonu, tak v tom notebooku, je to trochu jinačí. A já se zaseknou a tím pádem to vypnu, protože nevím, co s tím. Že mě to strašně vadí. Jo a byla jsem na kurzu. Jako na telefony i na notebooky. Telefony jako dobrý a na ty notebooku, ten začátek jakžtakž, protože jsem si ho vzala sebou, protože oni mají tam televize, teda jako počítače. A já jsem si teda vzala svůj, abych uměla s ním, no ten začátek a dál jsem se zasekla. No a oni mi řekli, ať chodím na pokračování a nikde jsem se nedostala na to pokračování. Obsazený to je furt. Všechny aj ty začáteční, no to je jedno. No takhle, když potřebuju, tak mám strýčka Google v telefonu. Doufám že se sluchadly budu líp rozumět každopádně ano, jak říkám tak jako slyším hudbu anebo že někdo mluví, ale nevím, o čem vůbec. Jo, jak je to kousek ode mne jo. Určitě

je chci nosit, tak na co bych je měla. Doma bych si ráda pořídila ty sluchátka, teda na tu televizi, protože doma jsem sama.

Moje práce byla ze začátku těžká. Protože tam nezáleželo na tom, jaký třeba máte vzdělání nebo tak, ale prostě jaká byla práce, to jste musela dělat za hlubokého komunismu. Když jsem dělala ve fabrice, protože to se nemohlo vybírat, jo, dělala jsem ve fabrice a tahala jsem strašně těžký kusy. Od té doby mám záda špatný. No a dělala jsem to 8 let myslím. No a potom po druhé mateřské, už jsem se tam nevrátila a sehnala jsem jinou práci. Dělala jsem v laboratoři. A to jsem dělala skoro až do důchodu. Ovšem těsně před důchodem ta firma zkrachovala. To tenkrát byl ten boom, jak všechny podniky jako zanikaly. Jenže to už jsem byla ve věku, kdy se těžko hledala práce. Tak až po roce na úřadu práce jsem šla uklízet, což mě pan lékař zakázal, ale protože jsem potřebovala chodit do práce, tak jsem chodila uklízet. Jo, je to smutný, když člověk s bolavýma zádami ve starý věku tohle musí dělat. Ale to je jedno já jsem byla ráda, že mám práci, protože já, když jsem byla doma jako bez té práce, tak jsem měl dojem, že se zblázním. Že prostě, že jsem k ničomu. Ale jako práce mě bavila. Chodila jsem ráda do práce. Ročník narození je 1946.

Mám hodně silněj tinitus. Ano, zasahuje mi do života. Právě proto mám strach a když bych si pořád pořídila ty sluchadla, jestli mě to pomůže jo, takže jestli mě to ten tinitus nějak ovlivní nebo zmenší. Už ho mám dost dlouho, už mám dyl ještě když jsem slyšela dobře. Já bych řekla asi tak po té sedmdesátce, takže už pár let. Mám ho trvalý i v noci mě to vzbudí někdy tak silně, že mě to úplně vytočí. Během dne různě klesá nebo stoupá, mám známý, kteří to mají třeba jenom večer. A já to mám pořád. Ale někdy nevím, jestli to furt jsem to měla v pravém uchu, někdy nevím, jestli to nemám ani v tym druhým, ale to nevím, protože to je někdy tak silný, že to nedokážu rozlíšit. Chtěla jsem to řešit, ale to se nedá řešit. Mě bylo řečeno u doktora, že s tím se nedá nic. Pan lékař mě říkal, abych si koupila tebokan na to, jak kdybych ale on stál pětistovku tenkrát na měsíc. A jak kdyby, jak kdybych nejedla nic.

Pán Daniel

No tak. Já si tu ztrátu sluchu furt neuvědomuji, protože já jsem si dneska nasadil ty sluchadla po 10 dnech. Jenom kvůli vám jsem si je nasadil, jinak bych si je nenasadil, takže já jsem byl na dovolené v lázních, tam jsem je neměl, tam jsem je nepotřeboval. Poněvadž jsem se stýkal akorát s mou přítelkyní. Když sedíme takhle naproti sobě, tak já si sluchátka ted' můžu vytáhnout, abych je neměl, protože mě rozčilují. Takže. Co jste se mě ptala? Hm. Tak. Ta ztráta sluchu teda přicházela. Já nechci vykládat, že mám ztrátu sluchu. Já mám možná jenom nějakou menší, teda vadu jo, no, přicházelo to tak, že když jsem byl někde v divadle nebo v kině. Byl

jsem trochu vzdáleně, víc od plátna nebo od jeviště, tak když se tam 2 handrkovali, nebo když tam byla nějaká nějaká trma vrma, tak jsem neslyšel. Jo, tak proto nerad chodím do kina, nerad chodím, teda málokdy chodím do divadla, maximálně chodím na nějaký věci, kde teda hraje hudba, jo, kterou si můžu nějak vyslechnout. Tam mě to nevadí. No takže já jsem si to uvědomoval tak nějak postupně. No. Co bych k tomu řekl no? Myslím před 2 nebo 2 a půl rokama jsem byl u milosrdných bratří na koncertě. Ten koncert jsem teda jakž takž slyšel tu hudbu, ale je tam paní, která to teda uvádí, která mluví do mikrofону anebo nemluví do mikrofону, mluví bez mikrofónů. No a my sedíme na balkoně, je to asi 60 m daleko od toho jeviště, takže když ona povídá, tak neslyším nic. No tak tam jsem si to nějak teda začal uvědomovat. No tak jsem si zašel k foniatrovi. Sám jsem se rozhodl jít k lékařovi. Tam mě teda vyzkoušeli, dělali se mnou nějaké to vyšetřený sluchu. No řekli mě teda, ukázali mě nějaký graf, že mám teda nějak křivku, kde navrchu slyším, pak neslyším, pak zas slyším, no tak jsem se s nimi domluvil, že si koupím sluchadla, tak jsem si je koupil. No co bych vám k tomu řekl dále. Jsem z těch sluchadel, abych řekl pravdu, dost teda zklamán. Poněvadž věci, který nepotřebuju slyšet, tak slyším a věci, který potřebuju slyšet, tak neslyším, chodím po bytě. Mám takovou podlahu, když si nasadím ti sluchadla, tak slyším na té podlaze jak mě šoupu nohy, jo, to bych vůbec nemusel slyšet, ale když se dívám na televizi dva si tam spolu vykládají, tak nerozumím nic, tak proto ty sluchadla nosím co nejmíň, poněvadž při věcech, který teda nepotřebuju slyšet, tak slyším moc. V tramvaji slyším takový věci, který mě až teda otravují. Když jsem doma, bouchají mě hodiny, slyším je třikrát tolik, než bych je potřeboval slyšet. Ale když mluví, nebo když se dívám, na nějaký kino nebo na nějaký divadlo, nebo teď jsem byl v těch lázní na přednášce, kde vykládal teda o pánovi, který ty lázně založil. Neslyšel jsem nic, protože mluvil potichu pán. Sluchadla jsem neměl, ale ani se sluchadly bych nic neslyšel. No takže tak to je se mnou. Takže ty sluchadla, který stáli nějakého částku, když jste s nimi spokojený, já s nimi spokojený moc nejsem. Nedávno jsem zastavil pána byl podstatně starší jak já. Tak jsem viděl zezadu, že má sluchadla, říkal mě teda, že s nimi jd spokojený dost. Byl v tom centru pro ty hluchý a říkal, že je s nimi spokojený dost, že je teda měl hodně drahý, ale že slyší. No takže to je tak asi to proč já ti sluchátka nějak moc nenosím. Teď si je vezmu až k foniatrovi, jak půjdu za tím panem doktorem. Jinak je nenosím. Sluchadla nemám rád, teď jsem zvědavý, jestli mě pomůže pan lékař, je naštelovat, řeknu mu, to co vám teda. Že věci, který nepotřebuju slyšet, slyším hrozným způsobem. V kuchyni mám hodiny, který mi bouchají, jo, když dám ty sluchátka, tak to slyším třikrát tak jak, jak normálně, takže mě to rozčiluje, když jsou někde v lese, tak slyším ptáky šíleným způsobem jo ale v tramvaji slyším tam, když děcka mluví, nebo když se překřikují, tak to slyším v těch klecích taky hrozně, jako moc silně. Tak

proto to nějak nenosím, no, protože řekl bych místo, aby mě to pomáhalo, tak mě to otravuje. Každý mě říká, proč jsem si to kupoval, když to nenosím. Na to odpovědět nemůžu, protože jsem si myslel, že s těma sluchadly budu slyšet věci, který neslyším, že s nimi budu slyšet. Jo, zatím se to nepovedlo. Takže. Zatím je nosím minimálně i když, teď možná půjdu k jinému lékařovi, teď to možná nechám doma. Půjdu na tu tylovu, možná to vyzkoušet, jo.

Na televizi mám jinou pomůcku, tak tam mám vydělaný sluchadla. Tým to tam neposlouchám. A mám teda bezdrátový sluchátka. Něco slyším, něco neslyším taky jak kdy. Já se teda dívám na takový pořady, kde toho zvuku moc nepotřebuju. Jo, dívám se na přírodu, dívám se na nějaký turistický pořady. Včera jsem se díval na mladíka, jak procházel tam českosaské Švýcarsko tam moc nemluví, jo, je tam sám, a když něco mluví, tak to mu rozumím. Takže na takový pořady se dívám, na hudbu se dívám těma sluchátkama. Takže dívám se na takový věci, na televizní noviny zprávy jo tam taky mluví, sama hlasatelka nebo hlasatel to normálně rozumím. Takže já nerozumím věci, když tady se budou dva hádat, nebudu rozumět. Tady u stolu budu ještě slyšet. Také asi uslyším velice špatně, no. Ty sluchátka už mám dost dlouho, sluchátka už můžu mít takových, řekl bych 10 let. Jak mě to napadlo, teda asi taky nevzpomínám. Sedím dost daleko od televize. Sedím zhruba tady, když bychom tu židli otočili. A do toho rohu takže takhle daleko si sedím od televize nevím, kolik je to metrů jo, 5, takže jsem si říkal, no jo. Bude lepší, když si koupím nějaký ty sluchátka, poněvadž jsem dost daleko od televize. Vzduch dělá nějakou teda takovou překážku, tak jsem si je koupil a od té doby je teda používám. No všechno taky neslyším.

Žádný zvonek s blikáním nemám, nejsem zas tak hluchý, abych potřeboval zvonek s blikáním nebo abych nemohl jezdit s autem kvůli tomu, že neuslyším vlak, když bude pískat nebo hasiči když pojedou za mnou, tak hluchý nejsem. Takže nemám ani budík nebo budík mám, ale používám ho jenom, že si ho natáhnu a dívám se na ně, když koukám večer na televizi, tak se občas podívám na budík. Jinak budím se bez budíku, budím se pravidelně o 5 hodinách vezmu si knížku, čtu si. Na televizi se začnu dívat až někdy odpoledne nebo po případě až na večer. Chodím na procházky bez sluchadel. Tramvaj slyším, když na mě zazvoní. Auto, když na mě zatroubí, tak taky slyším, tak nevím, co bych k tomu dodal. Nevysvětlil mně to nikdo jak se používají pomůcky, které mám. Sluchátka jsem si koupil na hybešové. Ta prodejna už tam není. Tam mě o tom řekli, vzhledem k tomu, že jsem zvyklý se ptát, tak mě o tom řekli, že to není těžký, si to nějak naštelovat. Takže jsem si je teda nějak našteloval s tou televizi, no. Abych vám řekl pravdu, už ani nevím, co jsem tam zapojoval, nebo kam jsem, co strkal, ale prostě sluchátka fungují. Rozhodl jsem se teda kvůli tomu, že jsem špatně tu televizi slyšel.

S přítelkyní, pokud jsem u ní nebo ona u mě. Hmm, tak vykládáme, tak vás taky slyším tak jak vás teď slyším, pokud jdu za dcerou nebo za synem sedím u něho v bytě nebo u holky, tak slyším normálně. Takže mě největší problém dělá to, já bych si ty sluchátka možná vůbec nekoupil. Mě největší problém dělá to, že když si chci dívat na nějaké pěkné filmy a neslyším teda věci. Část toho filmu slyším, ale část neslyším, takže si to všelijak domýšlím, tak to mě dělá největší problém. Ale jinak, když jedu v autě jo, nebo to někdo na mě zatroubí, jsem zaklaply v autě, tak slyším jo, nebo když jsem na přejezdu na vlakovém a bouchají tam, svítilo tam světla, tluče tam zvonek, tak to slyším. Nebo otevřený okna a slyším to. Já bych řekl, že ti sluchový problémy mám, teda jenom v některých věcech. Hlavně ta televize a do kina nerad chodím, protože to taky neslyším. Takže do kina chodím málo. Na hudbu, teda s přítelkyní chodím na cimbálový, všelijaký pořady, tak tam tu hudbu slyším. Něco neslyším, když tam já nevím nějaký ten uvaděč tam něco nebo ten hlasatel, když tam něco vykládá, tak něco neslyším. Něco slyším. Ale já bych řekl, že. Pokud mě to teda ten pan lékař nespraví, tak tak ty sluchátka asi nosit nebudu zatím.

Většinou když jdu k lékaři, tak sedím u doktora jsme z takové vzdálenosti, jak jsme my dva jo, takže většinou teda normálně slyším. Takže mě to vůbec nepřišlo na rozum, že bych jako nerozuměl doktorům. Zas po těch doktorech tak strašně nechodím, no teď jak jsme byli v těch lázních, tak nás tam obsluhovali servírky. Jo, když na mě mluvila z takové vzdálenosti jak vy, tak jsem slyšel všechno. Sluchátka jsem neměl, takže já tomu nepřikládám, zatím žádnou takovou tu věc, že jsem bez sluchu. No to slyším všechno dobře.

Co rád dělám. Mám záliby. Mám rád teda turistiku. Takže když máme nějaký volný čas, nebo já ho teda teď mám dost tak se někam vypravím někam jedu. Buď vlakem, nebo autobusem, nebo tady v řečkovicích chodím do zamilovaného hájku nebo do ořešína jedu autobusem tam sluchadla nepotřebuju, tam si jdu sám většinou nebo s přítelkyní. Jo, takže. To je taková nějaká, má poměrně velká záliba, že rád chodím. Teď v Jeseníku jsme taky nachodili nějaké kilometr. Měli jsme docela pěkný počasí, nepršelo nám, takže když jsme neměli procedury, tak oni ty procedury vás vážou na tu budovu. Jo, že nemůže se moc udělat si celodenní výlet to nejde. Takže řekl bych, turistika je můj takový koníček. Druhý koníček je, že rád jezdím na kole. Když můžu nebo když je jakž tak počasí tak sednu na kolo. Dneska jsem byl na kole v globusu, není to daleko, je to do 2 km tam 2 km zpátky, tak jsem si jel nakoupit něco do globusu. Vzal jsem si batoh na záda, jel jsem na kole, takže na kole jezdím taky vcelku rád. Už toho teda nejezdu tolik, jak před 10 rokama, ale je to taková druhá záliba. No třetí záliba je, vnuci teď už jsou teda, řekl bych velcí, už je vidím dost málo. Za mnou nechodí vůbec já, spíš jdu teda za dcerou, takže tam je někdy vidím, pokud mám štěstí. Takže to by byla třetí

záliba. Čtvrtá záliba bych možná řekl, že jezdím rád v autě, ale to jsem teď omezil kvůli benzínu a kvůli tomu, že když jedu trochu dál, tak mě to taky trochu unavuje. Jezdili jsme do Bavorska autem. Je to tak, teď vozím přítelkyni akorát do Zlína to je tak 100 km po dálnici, 100 km nazpět, tak má tam pochovaný rodiče a spoustu jejich teda známých tak jezdíme do Zlína. Takže řekl bych auto, že je taková nějaká čtvrtá má záliba. Jinak vařit neumím. Chodím na obědy. Někdy do globusu, někdy mě něco dá přítelkyně sebou domů. Jak kdy, no někdy chodím na nějaký menička do města, do restaurace. Takže vaření není má záliba pečení, není má záliba. Takže to by bylo asi tak všechno, co bych k tomu řekl. Můj ročník je 1948.

No v práci byla možná příčina toho ohluchnutí. Já jsem celý život dělal svařování. A dneska jsou svářečky, který jsou absolutně potichu. Jsou to takový malý krabice jo, z které vedou kabely, jsou absolutně tiché. Jenomže v tu dobu, kdy jsem svařoval já. Tak byli svářečky, který byly točivý a byly poměrně hlučný. Většinou jsme stáli nedaleko od nich. Jo že, aby nemusely firmy kupovat dlouhý kabely jo, tak jsme stáli blízko u nich. A když se ta svářečka, slyšíte ji 8 hodin, že se točí jo a svařujete, že pak už si toho nevšímate, pak už vám to připadne normálně. Takže si myslím, že ta příčina toho mého ohluchnutí byla asi u toho svařování.